

Obrana

december 2006

Dôstojnícky klub

Čo takto stráviť Silvester v historických reprezentačných priestoroch dôstojníckeho klubu nášho pluku? Trebárs takého, kde vám distingvovaní čašníci s tými najvyberanejšími spôsobmi prinesú večeru na luxusnom porceláne a kde si iný príbor ako strieborný nevedia predstaviť...

Že taký nemáme? Samozrejme, aj my máme fajn vojenské kluby, nám srdcu blízke, s milým personálom, ktorý sa snaží, čo mu podmienky dovoľia. No ozvenou umarkartovej a bukasovej druhej polovice minulého storočia je poznanie, že dôstojnícke kluby nateraz ešte nepatria k tým najreprezentatívnejším klubovým adresám v meste. Poďme teda napríklad do Bruselu. V roku 1832 tu vznikol 1. obranný regiment. Približne 600-členná jednotka bola poverená službou v prospech kráľa Leopolda a ochranou jeho nasledovníkov, čo robí dodnes, hoci už v menších počtoch. Samozrejme, regiment nemohol nemať svoj dôstojnícky klub. Jeho dvojposchodová budova stojí v historickej časti mesta. Noblesné kožené sedacie súpravy, naleštené krištáľové lustre a drevené obklady dopĺňajú obrazy a fotografie kráľovskej rodiny. Portréty všetkých veliteľov pluku, série vyznamenaní či zbierky zbraní sú samozrejmosťou.

„Nie, ministerstvo obrany ani iná štátna inštitúcia nám neprispieva na činnosť jediným euro,“ povedal nám túto jeseň na 27. kongrese Európskej asociácie vojenskej tlače podplukovník v zálohe Henri Gerard, člen klubu (na fotografii prednáša za spoločným stolom slávnostnú reč). Boli sme jeho hosťami, inak by nás pri dverách zdvorilo odmietli. Pplk. Gerard, tiež vojenský novinár, potom dodal, že činnosť, vrátane vydávania časopisu, financujú z výnosov nimi zriadenej neziskovej organizácie a z členského. Členmi klubu môžu byť len aktívni či bývalí príslušníci regimentu. Samotné členstvo pritom vnímajú ako vec cti, prestíže a historického vojenského povedomia.

Nuž teda – na ich, aj na naše zdravie!

Text a foto Pavol VITKO

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotograf:
Michal BURZA, tel.: 0903 824 155
e-mail: michal.burza@mod.gov.sk

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kpt. Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane bojové streľby
delostrelcov vo VVP Lešť.
Foto **Michal BURZA**
Na zadnej strane Martinské hole
Foto **Richard HLAVŇA**

Nevyžiadané fotografie a rukopisy
nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Delostrelci na Lešti

str. 4 – 5

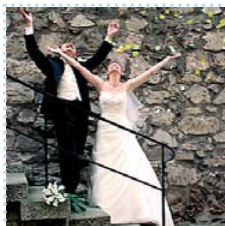
Golanské kilometre

str. 22 – 23

Vojenská svadba

str. 30

Vianoce v zahraničí

str. 38 – 39

Editoriál

Keď sme začali pripravovať túto decembrovú OBRANU, snažili sme sa v redakcii príjemne naladiť. Tak, aby sa aj Vám koncom tohto, pre väčšinu z nás iste náročného roka, dobre čítalo. Chceli sme, aby bola aj v rámci obvyklých článkov skôr veselá a uvoľnená, preto sme ju dokonca rozšírili o štyri strany, aby sa do nej zmestilo viac dobrej nálady. Aby v nej bolo cítiť pohodu, kamarátstvo a vnútornú spolupatričnosť v rámci celého rezortu, o ktorú sa usilujeme aj prostredníctvom nášho časopisu.

Lenže – bohužiaľ. Padol nám vojak v Iraku. Po rotmajstrovi Rastislavovi Neplechovi ostala milujúca manželka a dve deti. Úmrtí bolo viac. V novembri náhle zomrel aj náš vojenský pridelenec v Nemecku plukovník Michal Šamaj. A nemôžem nespomenúť ešte Janka Krajčiho. Človeka, ktorý celý život venoval armáde a posledné roky, už ako vojenský dôchodca, dokumentoval život v Národnej akadémii obrany ako kameraman. Tiež odišiel doslova z večera na ráno. Nie, v rodinách týchto našich kolegov sa na vianočné želania pýtať nemožno. Budú v znamení straty a smútku. Podobne ako v desiatkach ďalších rodín, kde bude pri štedrovečernom stole prestreté pre tých, ktorí už neprídu a ktorých úsmev ostal už len v spomienkach najbližších. A nás – ich kolegov.

„Dôvera je istý druh odmeny. Kto zaobchádza so všetkými rovnako, uráža tých, ktorí sú lepší,“ – to sú slová vedca, politika a generála Milana Rastislava Štefánika. Ak si položíme otázku, kto patrí z hľadiska dôvery štátu medzi tých „ktorí sú lepší“, v odpovedi budú nepochybne obsiahnutí aj vojaci. Veď oni slúžia štátu, venujú mu svoju energiu, schopnosti či časť rodinného života – a to niekedy aj v prvej línii nebezpečenstva. Táto dôvera však musí byť obojstranná. Ak by vojaci prestali dôverovať svojmu štátu, čo by to bola za armáda? Preto je okrem iného dôležité, že vedenie ministerstva obrany sa pustilo do novelizácie Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov, že venuje zvýšenú pozornosť vojnovým veteránom a že sa napriek počiatočným otázkam podarilo presadiť vianočný príspevok pre vojenských dôchodcov, ktorých penzie sú v tých nižších pásmach. Aj to je o už spomenutej vnútornej spolupatričnosti a vzájomnej podpore.

Milí čitatelia, spolupracovníci a všetci, ktorým je blízka nielen obrana, ale aj OBRANA, ďakujeme Vám za dôveru, za tipy na články, za postrehy a upozornenia na rezervy, za Váš záujem. A hoci v tomto stĺpčeku už nemám priestor na úsmev, na posledných stranách tohto čísla sa s ním stretnete. Všetci v redakcii Vám želáme, aby najmä úsmev zdobil Vaše vianočné a novoročné sviatky a aby Vás neopúšťal celý budúci nový rok.

Zuzany v leštianskej hmle

Začiatkom uplynulého roka vznikol zmiešaný samohybný delostrelecký oddiel. Ešte v posádke Jelšava, kde dovtedy pôsobila delostrelecká brigáda. Prvého marca 2005 sa práve prvá palebná batéria, vyzbrojená samohybnými kanónovými húfnicami Zuzana, ako prvá súčasť oddielu presunula do novej posádky Michalovce. Koncom tohtoročného novembra spomínaná batéria plnila v priebehu dvoch týždňov vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť úlohy taktického cvičenia s bojovými strelbami. Aj keď tie strelby si predsa len velitelia i delostrelci predstavovali trochu inak...

Zaúradovala však pani príroda. Podobne ako pred rokom zahalila celý výcvikový priestor doslova nepreniknuteľnou hmlou. A tak hlavne Zuzán sa len

raz rozohriali teplom plynov po výstrele. Trochu málo na takú dôkladnú prípravu. Podľa náčelníka štábu prešovskej mechanizovanej brigády podplukovníka Daniela Zmeka práve príprave prvej palebnej batérie, ktorá je vyčlenená do Cieľov síl, venujú náležitú pozornosť.

PREVIERKA SCHOPNOSTÍ DELOSTRELCOV

„Aj preto bola časť dokumentov cvičenia pripravená v angličtine. Dbáme, aby sa kľúčový personál batérie zdokonalil v tomto jazyku v plánovaní, organizovaní a uskutočňovaní celej činnosti vo výcvikovom priestore. Je to určitá previerka ich schopností pôsobiť v medzinárodných štruktúrach pri podpore mechanizovanej prápornej skupiny,“ konštatuje náčelník štábu brigády.

Príslušníka batérie nadporučíka Jozefa Lapina ča-

kalo na Lešti plnenie mnohých úloh. Pohybovali sa aj v takých priestoroch, ktoré doposiaľ neboli pre delostrelcov typické. Medzi ne patril aj vyššie hodinový presun do lokality Veľký Lom. Zástupca veliteľa oddielu major Andrej Staško poznamenal, že zámerne zvolili takýto postup, aby čo najlepšie preverili činnosť veliteľov i jednotlivých osádok samohybných húfníc v pre nich neznámom teréne.

Ešte predtým príslušníci batérie absolvovali pôvodne len doplnkové priame strelby, ktoré sa nakoniec „vďaka“ počasiu ukázali ako jediné. Bola to priama strelba na vzdialenosť 900 metrov. Napriek nie práve najlepšiemu počasiu sa podarilo úlohu splniť bez väčších problémov. Z pozorovateľne na Kamennom vrchu činnosť delostrelcov spokojne sledoval veliteľ prešovskej brigády plukovník Štefan Mečár i zástupca veliteľa pozemných síl plukovník Ján Salaganič.

Spolu s ním je v osádke aj ďalší bývalý príslušník ženijného práporu, nabíjač vojak Peter Popovič. Taktiež bol rok v misii UNFICYP na Cypre. Podľa neho ešte väčší hluk pri výstrele zažil pri strelbách kanónových húfnic D-30 na Nový rok v Bratislave a pri strieľaní čestných sálv zo samohybnéj kanónovej húfnice DANA počas januárovej prešovskej rozlúčky s obeťami leteckej havárie v Hejcoch.

DRUHÉ OČI VELITEĽA

Veliteľ dela rotný Peter Lesnický patrí k tým príslušníkom prvej palebnej batérie, ktorí pôsobili ešte v jeľšavskej delostreleckej brigáde. „S prácou osádky som spokojný. Vhodne do nej zapadol aj nový časovač vojak Miloš Tkáčik. V príprave sme hlavný dôraz kládli na dodržanie povelovej techniky. Posádka je vo vozidle navzájom prepojená interkomom. Musia vedieť, čo na každý povel majú robiť. Mojmimi druhými očami je vodič, lebo ja som v kabíne príliš vysoko. Pri tomto vyvedení na Lešti väčšinu času vládlo pomerne nepriaznivé počasie, a tak som sa často musel spoliehať na neho. Bol mojimi spoľahlivými očami,“ s uspokojením v hlase hovorí rotný Lesnický.

Veliteľ prvej palebnej batérie nadporučík Jozef Lapin sa pri plnení úloh taktického cvičenia najviac spoliehal na svojho zástupcu nadporučíka Miroslava Mušinku, veliaceho poddôstojníka batérie nadrotmajstra Ivana Javorčíka, veliteľa prvej palebnej čaty nadrotmajstra Jána Antala a veliteľov diel rotných Petra Lesnického a Jaroslava Vredika. Jeho dôveru nesklamali a práve oni napomohli k splneniu všetkých úloh cvičenia.

„Príkladom pre ostatných príslušníkov batérie boli už v prípravnej fáze vo Vojenskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou a vo Veľkých Ozorovciach. Som rád, že od minuloročného apríla sa nám postupne podarilo vytvoriť jednoliaty kolektív batérie. Z jej pôvodných príslušníkov, bývalých ženistov i no-

vých vojenských profesionálov, ktorí k nám nastúpili. Nie všetci tomu verili. Dnes už aj niektorí bývalí ženisti zastávajú funkcie veliteľov diel. A celkom dobre. Keby mi to niekto pred rokom povedal, asi by som neveril,“ poznamenáva veliteľ batérie.

CVIČENIE BEZ MUNÍCIE

Veliteľ oddielu podplukovník Jozef Figura priznáva, že cvičiacim vojakom sa snažili sťažiť situáciu nahrávaním rôznych situácií, ktoré dokonale preverili ich pripravenosť i taktické myslenie. „Bolo to bez problémov. Rovnako aj presun do priestoru Veľký Lom, zamaskovanie techniky v tejto lokalite, plnenie úloh v nočných hodinách. Nad ráno o štvrtej hodine sa batéria premiestnila do priestoru bojového rozmiestnenia, odkiaľ mala viesť palebnú úlohu. Žiaľ počasie, takmer nepreniknuteľná hmla rozhodla inak. Nielen táto, ale ani ďalšie palebné úlohy sa nemohli uskutočniť. Jednotka ďalej plnila epizódy cvičenia bez munície. Nepriaznivé poveternostné podmienky sťažili plnenie týchto úloh. Aj preto som spokojný s činnosťou príslušníkov batérie,“ zdôrazňuje veliteľ oddielu.

S ich prístupom k plneniu úloh bol spokojný aj veliteľ prešovskej mechanizovanej brigády plukovník Štefan Mečár. Podľa neho dobre zúročili prípravu na vyvedenie. Zladenie jednotlivých osádok, čiat i celej batérie je na zodpovedajúcej úrovni. „Ukazuje sa, že prvá palebná batéria je veľmi dobre vycvičená a pripravená na nasadenie v rámci Cieľov síl. V mihalovskom delostreleckom útvere ale máme tri batérie. Preto našou hlavnou úlohou bude v budúcom roku takto pripraviť zostávajúce. Aj na základe skúsenosti tejto prvej palebnej batérie,“ hovorí veliteľ brigády.

Jozef ŽIAK
Foto Michal BURZA

ČAKAL SOM MENŠIE MYKNUTIE

Pre niektorých vojakov to bolo prvé zoznámenie sa s účinkami strelby vo vnútri kanónovej húfnice. Aj pre vodiča Zuzany desiatnika Adriána Bajcuru. „Vôbec som nečakal, že to so mnou pri výstrele tak mykne,“ priznáva. So Zuzanou sa zoznamuje len od začiatku apríla po návrate z mierovej misie na Cypre. Na Afrodítinom ostrove najazdil za rok vyše 50 tisíc kilometrov na nákladných i osobných vozidlách. Pred odchodom do misie pôsobil podobne ako mnohí dnešní príslušníci delostreleckého oddielu v bývalom mihalovskom ženijnom prápore ako vodič - strojník mostného tanku. Priznáva sa, že jazda s 30-tonovým vozidlom v teréne nie je práve najľahšia.

„Najazdil som so Zuzanou už 300 kilometrov. Okrem toho, že je ťažká, má dosť vysoko ťažisko. Na toto musím myslieť pri jazde v neprehľadnom teréne. Mám už skúsenosti aj s jazdou v nočných hodinách a v nepriaznivých poveternostných podmienkach s pomocou infraprístroja. Pri jazde dozadu nemám prakticky žiadny výhľad a musím sa spoľahnúť na navigovanie ostatnými členmi osádky,“ hovorí desiatnik Bajcura.

Summit NATO

Za účasti hláv štátov, premiérov, ministrov obrán, zahraničných vecí a armádnych generalít sa 28. a 29. novembra uskutočnil v Rige summit Severoatlantickej aliancie. Slovensku republiku zastupovali prezident Ivan Gašparovič, minister zahraničných vecí Ján Kubiš, minister obrany František Kašícký a náčelník GS GS SR generálporučík Ľubomír Bulík.

Reprezentanti 26 členských krajín sa spoločne s vedením NATO venovali predovšetkým otázkam transformácie aliancie, situácii v Afganistane a možnostiam rozširovania o ďalšie krajiny.

„Toto stretnutie malo potvrdiť, že aliancia je schopná plniť tie ciele, na ktorých bola postavená. Som veľmi rád, že v uznesení, ktoré sme prijali, sa hovorí o budúcnosti NATO ako o organizácii, ktorá naďalej bude garantom svetového mieru a garantom boja proti terorizmu,“ povedal po rokovaní prezident a hlavný veliteľ ozbrojených síl Slovenskej republiky Ivan Gašparovič (na fotografii s prezidentkou Lotyšska Vairou Víkeovou-Freibergovou a generálnym tajomníkom NATO Jappom de Hoop Schefferom). Bol veľmi rád, že Slovensko vo vystúpeniach ministra zahraničných vecí, ministra obrany a aj na stretnutí prezidentov a premiérov nezišlo zo svojich pozícií akceptovania a rešpektovania základných princípov aliancie.

„Diskusia pri večeri hláv štátov a aj nasledujúci deň pri rokovaní sa niesla vo veľkej miere v intenciách ďalšieho

rozširovania aliancie,“ potvrdil náš prezident. Ide pritom aj o rozšírenie spolupráce pri operáciách NATO s inými medzinárodnými organizáciami. „Z môjho ohľadu nie je nezaobditeľná ani vízia istej kooperácie s Európskou úniou, pretože dnes sú v EÚ vo vzťahu k niektorým povinnostiam, vyplývajúcim z členstva v NATO, určité problémy,“ dodal prezident.

Čo sa týka prizvania Srbska, Bosny a Hercegoviny aj Čiernej Hory do programu Partnerstvo za mier – toto rozhodnutie sa pokladá za prvý krok k ich prípadnému členstvu. Z rokovaní tiež vyplynulo, že už na summite v roku 2008 by sa členmi NATO mohli stať Chorvátsko, Macedónsko a Albánsko, pričom najviac v tomto úsilí bolo ocenené Chorvátsko.

Prezident v tomto smere poznamenal, všetci účastníci rokovaní hovorili v absolútnej zhode o potrebe, aby sa zo strany NATO vytvorili podmienky na to, keď by sa po splnení podmienok o členstvo týmito krajinám umožnil vstup do aliancie. „Konštatovali, že ak sa na summite v Prahe pred štyrmi rokmi hovorilo o určitej nádeji na rozširovanie členov, tento summit potvrdil, že uvedený trend je správny a akceptovaný,“ poznamenal náš najvyšší predstaviteľ.

Jednou z nosných tém summitu bola situácia v Afganistane. „Vo svojom vystúpení som povedal, že Slovensko je členom aliancie a že ako každý člen aliancie má povinnosti, ku ktorým sa zaviazalo. Slovensko si úlohy v rámci týchto zmlúv plní aj v Iraku a v Afganistane,“ podčiarkol I. Gašparovič. Vo vzťahu k možnému presunu našich vojakov v Afga-

nistane z Kábulu do nebezpečnejšieho priestoru Kandaháru povedal, že generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer vyzval v Afganistane k väčšej solidarite, a to nielen pokiaľ ide o počty vojakov, ale aj v oblasti materiálnej pomoci. Z tohto pohľadu si Slovensko podľa prezidentových slov plní povinnosti tak, ako má. Čo sa týka otázky presunu vojsk z Kábulu do Kandaháru, o tom nebola diskusia. I. Gašparovič však pre novinárov povedal: „Pred odchodom do Rigy sme s páni ministrami, čo ma sprevádzajú na summite, a s pánom premiérom Robertom Ficom hovorili o tejto možnosti, no nie povinnosti. Naša vláda zaujala stanovisko nevyhýbajúce sa plniť túto požiadavku, no za podmienok, ktoré je skutočne potrebné naplniť. Ide o zodpovedné rozhodnutie, aj čo sa týka vybavenosti a schopnosti našich vojsk presunúť sa. Do marca by malo padnúť jednoznačné rozhodnutie, či áno alebo nie.“ Na to nadviazal minister obrany František Kašícký: „Je potrebné zdôrazniť, že potrebujeme vyriešiť pripravenosť a celkovú vybavenosť tejto jednotky, ako aj vyriešiť adekvátne oparenia na zaistenie bezpečnosti slovenského kontingentu – a to hlavne vzhľadom na zmenenú bezpečnostnú a operačnú situáciu v priestore, kde by táto jednotka mala pôsobiť, ak tam bude vyslaná.“

Vláda SR podľa neho prijme do konca marca rozhodnutie, ktoré bude posudzované z viacerých hľadísk: „Budeme brať do úvahy celkovú bezpečnosť na juhu Afganistanu, budeme brať do úvahy výsledky rekognoskačného tímu, ktorý bol v tejto oblasti, ako aj celkovú pripravenosť jednotky a ďalšie nevyhnutné opatrenia krátkodobého aj dlhodobého charakteru. Je to o zodpovednosti a o tom, aby sme urobili všetko pre bezpečnosť našich vojakov.“

Dvojstranu z Rigy pripravil **Pavol VITKO**
Foto autor a fotoservis **NATO**

Pozn. red.: Vzhľadom na to, že táto dvojstrana bola pripravovaná po uzávierke, bližšie sa summitu NATO v Rige budeme venovať v budúcom čísle.

Rotmajster medzi generalitou

Aj keď na summite NATO hrali prím prezidenti, ministri či generáli, zastúpení tu boli aj vojaci takpovediac „z frontového pola“. Z každej krajiny aliancie po jednom, teda dvadsiati šiesti, boli pri otvorení pracovnej časti summitu súčasťou slávnostného ceremoniálu, ktorý mal za cieľ pripomenúť si vojakov v misiách NATO. A to najmä tých, ktorí v týchto misiách padli. Zo Slovenska sa tejto pocty dostalo rotmajstrovi Vladislavovi Turiakovi, rodákovi z Vysokej nad Kysucou (na fotografii s ministrom obrany Františkom Kašickým). Vojenskú uniformu oblieka sedem rokov a po dvoch rokoch štúdia manažmentu mechanizovaného vojska a maturite na Vojenskej strednej škole v Liptovskom Mikuláši odišiel slúžiť do Martina. Má za sebou misiu KFOR v Kosove. Toto leto sa ženil a aj on si je vedomý, aké nebezpečenstvá môže priniesť vojenská služba. Pri slávnostnom nástupe preto nepochybné myslel aj na rotného Rastislava Neplecha, ktorý minulý mesiac padol v Iraku a s ktorým sa poznal od svojho nástupu do martinského Práporu okamžitej reakcie.

Scorpio a Retriever

Spomedzi krajín NATO bolo vybraných na summit v Rige osem, ktoré tu zároveň prezentovali svoju zbrojársku produkciu symbolizujúcu predovšetkým nové úlohy aliancie. Areál expozície navštívila väčšina rozhodujúcich hostí. Nášho prezidenta Ivana Gašparoviča, ministra obrany Františka Kašík a náčelníka GŠ OS SR genpor. Ľubomíra Bulíka privítal v jej priestoroch veliteľ strategického veliteľstva aliancie pre transformáciu generál Lance Smith.

Slováci, ktorí sú v rámci boja aliancie proti terorizmu poverení ako lídri v oblasti likvidácie výbušnín, prezentovali v hlavnom meste Lotyšska dve diaľkovo ovládané robotické zariadenia Scorpio a Retriever (na fotografii). Oba systémy vyvinuli a vyrábajú v akciovej spoločnosti ZTS – Výskumno - vývojový ústav Košice A k čomu sú určené? Scorpio je vyvinutý najmä na vyhľadávanie výbušných systémov pod vozidlami, pričom po identifikácii kamerovým systémom je schopný ich zlikvidovať vodným delom. Systém už napríklad pomáhal slovenským policajtom počas summitu Bush – Putin v Bratislave.

Retriever bol vyvinutý na základe vojenskej požiadavky pre EOD-tímy, teda vojakov, ktorí sa pripravujú na ničenie výbušnín v posádke Nováky. Pohyblivý robot s kamerovým systémom a ramenom s úchopom je riešený tak, aby napríklad dokázal kontrolovať priestory, kde sa v čakárňach či v iných verejných budovách ukladajú na police batožiny. Ako nám v Rige povedal Ján Spišák, zmocnenec generálneho riaditeľa pre špeciálnu techniku spomenutej akciovej spoločnosti, prvé tri kusy Retrievera už slovenským vojakom dodali. Aj toto signalizuje, že znovuoživenie slovenského zbrojárskeho priemyslu je možné a že začína byť vnímaný aj v aliancii.

[PARTNERI V ALIANCII]

Smutná cesta z Iraku

Počas návratu z plnenia odminovacích úloh došlo 11. novembra v Iraku v priestore Al Kút v čase 01.10 hod. miestneho času k aktivácii nástražného výbušného systému, ktorý vybuchol pod tretím vozidlom v kolóne. Kolóna pozostávala z 20 vozidiel. Vo vozidle v dôsledku výbuchu zahynul slovenský vojak rotný Rastislav Neplech a seržant Tomek Murkowski, príslušník polskej armády. Ďalší Poliak a Armén sediaci vo vozidle boli ťažko zranení. R. Neplech je štvrtým slovenským padlým vojakom v operácii Iracká sloboda. Poliakov padlo 22, z toho 18 vojakov, 2 novinári a 2 pracovníci strážnej agentúry. Slovenskí vojaci pôsobia v Iraku od roku 2003 a podľa rozhodnutia vlády tu naša ženijná jednotka ukončí činnosť vo februári budúceho roka.

Slzy si už major Miroslav Gardlo z tváre zotrel, ale jeho tvár okupuje žiaľ. Je pondelok 13. novembra ráno a tento nielen rešpektovaný, ale tiež obľúbený veliteľ slovenského kontingentu v Iraku sa na letisku Al Kút lúči s teroristami zabíjajúcim spolubojovníkom - rotným Rastislavom Neplechom.

Nad letisko Al Kút z diaľky nadlietavajú tri vrtuľníky. Nikto ešte nevelí, ale vojaci z našej jednotky si ako na povel dávajú čiapky dole z hlavy. Pozerajú sa oproti oblohe, v ich pohľadoch možno čítať smútok, hnev, ľútosť aj zatiaľ. Vedia, že v Mi 8 sprevádzanom dvoma bitevníkmi Mi 24 priávajú telo ich kamaráta.

AD DIWANIYAH A AL KÚT

Oficiálna rozlúčka s vojenskými poctami sa s rotným Rastislavom Neplechom a jeho poľským kolegom seržantom Tomaszom Murkowským sa už uskutočnila na veliteľstve mnohonárodnej divízie Stred – Juh v Ad Diwaniyah. S pozostalými sa lúčil veliteľ divízie poľský generálmajor Bronislaw Kwiatkowski, veliteľ slovenského kontingentu major Ľubomír Gardlo, príslušníci ozbrojených síl USA a ďalších partnerských krajín. Teraz sa chcú rozlúčiť oni – v Al Kúte. Pol stovky chlapcov zo ženijnej odminovacej roty

kapitána Róberta Maliniaka, ktorí sem boli len pred pár dňami prevelení z Ad Diwaniyah, aby tu v priebehu dvoch týždňov vykonávali odminovacie práce.

Poľský dopravný vrtuľník pristáva. Po šesť vojakov v slovenských a poľských uniformách prenáša rakvy s telami nebohých. Sú pokryté štátnymi zástavami a uložia ich na podstavce. Major Marián Gardlo, zástupca veliteľa mnohonárodnej divízie brig. gen. Krzysztof Gorecki a aj veliteľ Salvadorčanov plk. Joaquin Galvez so svojimi jednotkami salutujú. Po smútočných príhovoroch poľských a slovenských veliteľov a rozlúčkových požehnaníach duchovných nastane v suchom vzduchu irackého rána ticho, ktoré mrazí. Pretne ho až kvílenie sirén požiarňach a záchranných zdravotníckych vozidiel, keď mŕtvych nakladajú do lietadla na poslednú cestu domov.

„Celú jednotku to bolestivo zranilo. Bol to veľmi dobrý kamarát, ľudský človek, výborný zdravotník. Všetci sme ho mali radi,“ stihne nám pred odletom povedať kapitán Róbert Maliniak. „Aká je nálada v jednotke? Ako sa s touto strašnou stratou vyrovnávate?“ pýtame sa ho a myslíme na nie zriedkavý jav, kedy v niektorých jednotkách po podobných situáciách prišlo k psychickému zlomeniu vojakov, ktorí museli byť čo najskôr repatriovaní domov, pretože by ohrozovali seba aj ostatných. R. Maliniak odpovedá: „Je to,

ako keď stratíte svojho blízkeho z rodiny. Smúťte a v skutočnosti sa budete vyrovnávať s jeho stratou ešte veľmi dlho. Ale aj v rodine viete, že musíte zabezpečiť všetko pre to, aby veci fungovali ďalej. Aby sa nerozsypalo práve to, o čo sa snažil aj ten, ktorý spomedzi nás tak tragicky odišiel. Úlohy budeme plniť ďalej – taká je naša nálada...”

SMÚTOK A SLUŽBA

V poľskom dopravnom lietadle Cassa na začiatku deväťhodinovej cesty do Bratislavy všetci mlčia. Na výsadkárske sedadlách okolo okien sedí zo desať vojakov. Medzi nimi aj dvaja spolubojovníci Tomasz Murkowského a dvaja kamaráti Rastí Neplecha (na fotografii hore v strede v Iraku počas chvíle oddychu s poľským kamarátom práporčíkom Mariuszom Kornerom, ktorý sedel v Hummeri s ním a pri útoku teroristov bol vážne zranený. Vpravo sedí Rastov dlhoročný priateľ, desiatnik Jaroslav Ďurďík, ktorý bol v napadnutej kolóne o tri vozidlá za ním. Je tiež, tak ako bol Rastí, vojenský zdravotník. Ako prvý sa okamžite snažil zistiť, či jeho priateľ ešte žije a či mu môže pomôcť. Bohužiaľ, už sa nedalo...). Dlhé minúty sa pozerajú na rakvy upevnené končá trupu. Dvaja nebohí aj štyria sprevádzajúci sa vzájomne dobre poznali. Desiatnik Jaroslav Ďurďík a desiatnik Ján Kakačka boli s Rastislavom Neplechom dokonca dlhoroční kamaráti ešte z martinského Prápora okamžitej reakcie a v Iraku spolu žili v jednom ubytovacom kontajneri.

„V ten deň sme mali problémy s vozidlami, ktoré zapadli do mäkkej pôdy, preto sme sa vracali domov až za tmy,“ rozhovori sa napokon Jaroslav, ktorý je v Iraku už na svojej štvrtej misii. „Počas cesty odrazu pred nami zažiaril obrovský záblesk a nasledoval výbuch. Bolo to asi tri vozidlá predou mnou. Zároveň sa pred nami zjavili obrovské plamene. V tom momente však bolo počuť cez vysielacku: „Prerazte oheň! Preraziť oheň!“ To preto, lebo keby sme ostali stáť a začali nás ostreľovať, sme aj ostatní v obrovskom probléme. Keď som však oheň, ktorým horela cesta, prerazil, uvidel som, ako napadnutý Hammer nezablokoval cestu, ale zotrvačnosťou z nej zišiel a oprel sa o dajakú hlinenú stavbu. Zastavil som náš zdravotnícky Tatravan, trochu cúvol k horiacemu autu a utekal na pomoc. Nevnímal

som, či po nás strieľali, napokon vzápätí začala rachotiť obrovská obranná paľba najmä od Američanov. Ešte predtým však strieľali zo svojej zbrane, aby na seba upozornili alebo sa intuitívne bránili obaja Poliáci. Aj ťažko zranený Mariusz Korner, aj Tomek, ktorý vzápätí zraneniam podľahol. Samozrejme, okamžite som hľadal aj Rasťa, ale tomu sa už pomôcť nedalo..." Desiatnik Ďurďik potom opisuje, ako naložili zranených a mŕtvych a ako sa s nimi snažili čím skôr dostať do tábora, aby tých, ktorým sa ešte dalo pomôcť, vojenský vrtuľník previezol do nemocnice.

"Väčšina z nás má rodinu a každý z nás má k nej dobrý alebo ešte lepší vzťah, ale Rasťo Neplech svoju rodinu miloval ako azda nikto z nás. Tak rodinne založeného človeka som asi nestrelol," smutne dodá desiatnik Kakačka, ktorý s Rasťom slúžil aj na Golanských výšinách a poznali sa skoro 10 rokov. Pokračuje: "Stále robil na sebe, urobil si zdravotnícku nadstavbu a hovoril, že by to chcel ešte dotiahnuť aspoň na bakalára. Učil sa jazyky, fotografoval, doma bicykloval – ale hlavne – vždy s ním bola pohoda a zábava. A napokon – radi sme mali aj jeho otca. Bol v Martine našim logistom a bol tiež fajn..." Keď sa ďalej s Jánom aj Jaroslavom rozprávame o vojenskej profesii obaja hovoria, že aj také kamarátstva, aké ich viazalo s Rasťom, ju robia zmysluplnou. Aj keď tá daň môže byť až taká krutá...

PSYCHOLOGIČKA, PADRE A VELITEĽ

Lenže, čo keď sa stane takáto tragédia? „Môžem povedať za nás oboch, že najmä v takýchto misiách ako je Irak a vôbec v bojovom nasadení sme nemali veľkú dôveru k ženám v uniforme," poznamenáva Ján Kakačka. Jaroslav pokračuje: „Keď s nami ako prvá Slovenka do Iraku vôbec cestovala psychologička majorka Žaneta Rusnáková, skôr sme sa s tým zmierovali, ako by nás to tešilo. Lenže ona si svojou profesionalitou premenenou na ľudskosť okamžite získala našu dôveru a rešpekt. A keby hneď po Rasťovej smrti nebolo jej a padreho Petra, teda nášho vojenského kňaza poručíka Petra Dzijáka, ktorí sa s nami nonstop rozprávali, posilňovali nás a upokojovali, asi by to s tou morálkou jednotky nedopadlo až tak dobre."

"Je to presne tak, ako hovoríš - a ešte by som pripomenul v tomto smere aj oporu, ktorou pre všetkých bol a je veliteľ Marián Gardlo," dodáva Jaroslav Ďurďik. „To sa však netýka len posledných dní, pretože útoky na spojenecké jednotky vrátane našej divízie a s nimi spojený stres je na každodennom poriadku," uzatvára Ján.

Ján aj Jaroslav už vedia, že v armáde aj napriek strate kamaráta a napriek hroziacim nebezpečenstvám ostávajú. Vybrali si vojenské remeslo aj so všetkým, čo k nemu môže patriť. S kamarátmi Andrejom Czechowským a Maciejom Grzebinským, ktorí počas odminovania pre nich zabezpečujú spojenie a ktorí na poslednej ceste sprevádzajú Tomka, sa po pohreboch spoločne vrátia do Iraku. V tejto smutnej chvíli, ešte niekde nad Balkánom, sa však chcú vrátiť aspoň na chvíľu spoločne do minulosti. Z vaku vyťahujú prenosný počítač. Vkladajú doň CD-čka. Na obrazovke sa postupne rozžiaria fotografie, na ktorých sa tešia zo života aj s Rasťom Neplechom a Tomkom Murkowským.

Pri prilete na bratislavské letisko M. R. Štefánika je prítomný minister obrany František Kašický, minister vnútra Robert Kaliňák, náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Ľubomír Bulík, generalita ozbrojených síl, vojenský pridelenci, čestná stráž a rodina tragicky zosnulého Rastislava Neplecha. Po smutnej ceremónii na letiskovej ploche sa slovenskí predstavitelia vrátia do lietadla, aby sa poklonili aj poľskému padlému.

Pavol VITKO

Foto autor a archív J. D.

Posledná rozlúčka v Martine

V priestoroch martinských kasární sa 16. novembra rozlúčili najbližší príbuzní, kolegovia, predstavitelia ozbrojených síl, vlády, ministerstva obrany a Národnej rady SR s rotmajstrom Rastislavom Neplechom. Príslušník slovenského kontingentu v misii Iracká sloboda v Iraku zahynul v noci z 10. na 11. novembra 2006 pri meste Al-Kut po útoku na kolónu. Na poslednej rozlúčke nechybal predseda vlády Robert Fico, minister obrany František Kašícký, náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Bulík, ale ani bývalý predseda vlády Mikuláš Dzurinda či exminister obrany Juraj Liška a ďalší smútní hostia.

„Slovensko je malá krajina, ale má bohatú históriu, šikovných ľudí a svoju hrdosť. Ak by sme sa obzreli späť len tých niekoľko rokov do vzniku Slovenskej republiky, veľkou mierou k samotej identite nášho štátu a k našej hrdosti prispeli práve vojaci. Účasť vo vojenských misiách na Balkáne, na Golanských výšinách, na Cypre, v Afrike, vo Východnom Timore, v Afganistane či v Iraku výrazne pomohla definovať náš štát v očiach medzinárodnej verejnosti,“ povedal okrem iného v smútočnom príhovore minister obrany František Kašícký.

SLOVÁCI POMÁHALI UDRŽIAVAŤ MIER

Zdôraznil, že vo všetkých spomínaných misiách slovenskí vojaci vystupovali ako tí, ktorí pomáhajú udržiavať pokoj a mier. Tí, ktorí stavajú cesty, mosty a pomáhajú krajinu zbavovať hrozby mín a výbušnín. „Som hrdý na našich vojakov,“ zdôraznil minister obrany. Hádám najviac v jeho príhovore zarezoňovala tá časť, keď citoval verše, ktoré Rastislav Neplech napísal svojej dcérke Terezke do pamätníčka pred odchodom na misiu do Iraku. Za slzy sa

v tomto okamihu nehanbili ani na pohľad tvrdí chlapi v uniformách...

So svojím bývalým kolegom, príslušníkom martinského mechanizovaného práporu, sa rozlúčil aj veliteľ útvaru podplukovník Alexander Kollárik. Podľa neho rotmajster Neplech si vždy príkladne plnil úlohy. Vojenská kariéra absolventa žilinskej Strednej zdravotnej školy sa začala písať pred desiatimi rokmi práve v martinských kasárňach. Stal sa príslušníkom jedného z našich prvých plne profesionálnych útvarov, Práporu okamžitej reakcie. Práve s týmto útvarom prešiel náročnú cestu. Cestu, ktorá viedla cez posádkové cvičiská a výcvikové priestory nielen doma, ale i za hranicami. Veď práve martinský útvar veľa razy hájil farby našich ozbrojených síl na rôznych vojenských cvičeniach. Často s medzinárodnou účasťou. Nechybal na nich ani Rasťo.

DRUHÁ, NEDOKONČENÁ MISIA

Rovnako ani v mierovej misii UNDOF na Golanských výšinách. Na hornatom území medzi Sýriou a Izraelom strávil celý rok od mája 1999 ako zdravotník veliteľskej roty. Velitelia i jeho kolegovia sa na neho vždy mohli spoľahnúť. Na svoju druhú zahraničnú misiu, tentoraz do Iraku, odišiel 23. augusta tohto roku. Výbuch nástražného systému pod tretím vozidlom kolóny, v ktorom sedel práve Rasťo so svojimi kolegami z Poľska a Arménska, žiaľ, túto misiu predčasne ukončil v nočných hodinách z 10. na 11. novembra. „Ako zdravotník inštruktor práporného obväziska sa vždy snažil pomáhať a zmierňovať bolesť iných...“ so smútkom v hlase konštatoval jeho bývalý veliteľ.

Rastislav Neplech bol rozkazom náčelníka Generálneho štábu OS SR in memoriam povýšený do hodnosti rotmajster. Za pôsobenie v mierových misiách má medailu I. a II. stupňa. Za dušu zosnulého sa pomodlil Ordinár ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek. V popolud-

ňajších hodinách 16. novembra bol rotmajster Rastislav Neplech, po ktorom zostali manželka Karin a dve maloleté dcéry Terezka a Sabinka, pochovaný s vojenskými poctami na cintoríne vo Vrútkach.

53. SLOVENSKÁ OBEŤ

Rotmajster Rastislav Neplech bol podľa genpor. Ľ. Bulíka štvrtá slovenská obeť v rámci operácie Iracká sloboda. Celkovo zatiaľ zahynulo v zahraničných misiách 53 slovenských vojakov (vrátane januárového leteckého nešťastia v maďarskej obci Hejce). Rotmajster Neplech je druhým príslušníkom slovenských ozbrojených síl, ktorý zahynul v zahraničí po výbuchu nástražného zariadenia pod vozidlom. Prvým bol pplk. Ľubomír Orsag. V pozorovateľskej misii Európskej únie EUMM v Macedónsku auto s ním, nórskym príslušníkom misie a domácim tlmočníkom 19. júla 2001 narazilo na mínu a zrútilo sa do stometrovej rokliny.

Jozef ŽIAK

Foto Michal BURZA

*Pre malú Terezku
čo sa obzrie po očku
na očka a mamičku
nezabudli?
nezabudni!
Navždy svojocino!*

Poľsko-slovenské lietadlo z Trenčína

Celosvetový trh s malými piestovými viacúčelovými lietadlami zažíva v poslednom období nebývalý rozmach. Aj preto prišla poľská firma Marganski Myslowski z Bialsko – Bialej neďaleko našich hraníc po štyroch rokoch vývoja s moderným štvormiestnym strojom Orka. „Hľadali sme vhodného partnera pre výrobu lietadla a nakoniec sme ho našli na Slovensku, v trenčianskych leteckých opravovniach,“ poznamenal konštruktér Orky Edward Marganski.

Štvormiestne dvojmotorové lietadlo s tlačnými vrtulami je celé vyrobené z kompozitov. Má dolet 1500 kilometrov. Vo vzduchu dokáže byť pri cestovnej rýchlosti 290 kilometrov za hodinu päť hodín a prevádzkové náklady sú oproti vrtuľníku zhruba tretinové. Pomerne priestranný interiér kabíny s panoramatickým presklením možno veľmi ľahko prispôbiť na rôzne účely.

ORKA DOKÁŽE STÁŤ VO VZDUCHU

Na jej prevádzku stačí spevnená, alebo trávnatá vzletová a pristávacia dráha s dĺžkou do 600 metrov, užitočné zaťaženie stroja je 600 kilogramov. V prípade potreby využije možnosti optického a radarového pozorovania palubným elektrooptickým infračerveným senzorom a radarovou jednotkou. Tlačné vrtule zabezpečujú nižšiu hladinu hluku v kabíne.

„Práve tieto ukazovatele robia Orku takú atraktívnu pre potenciálnych užívateľov. Nielen pre dopravu na kratšie vzdialenosti, na turistické účely, pilotný

výcvik, ale napríklad aj na hliadkovanie a kontrolu objektov či dokonca hraníc. Lietadlo totiž dokáže vo vzduchu doslova postáť a môže letať vo dne i v noci. V októbri 2005 sme uskutočnili prvý zálet lietadla, v septembri tohto roku sme úspešne ukončili letové skúšky a v súčasnosti prebieha certifikačný proces. Keď všetko dobre dopadne, mohli by sme v budúcom roku začať v Trenčíne sériovú výrobu lietadla,“ s nádejou v hlase hovorí Edward Marganski.

Zámerom bolo postaviť cenovo prístupné lietadlo na rekreačné a komerčné využitie. Jeho dva motory Lycoming na krídlach v tlačnom vyhotovení zabezpečujú stroju dostatočný výkon (2 x 160 HP). A to všetko za cenu, veľmi blízku cene jednomotorového lietadla s výkonom okolo 300 HP. Pre bezpečnosť letu sú dva motory oveľa výhodnejšie ako jeden...

POTENCIÁLNI ZÁKAZNÍCI NECHÝBAJÚ

Orka by mala priamo konkurovať rakúskemu lietadlu Diamond Twin Star. Slováci i Poliáci si trúfajú ponúknuť porovnateľný, ba v niektorých parametroch dokonca lepší výrobok za cenu minimálne o štvrtinu nižšiu. Hoci sa lietadlo ešte nevyrába, majú už dnes mnohých záujemcov o jeho kúpu. Najmä na americkom trhu, ale aj v Afrike, Saudskej Arábii, arabských emirátoch či v Európe. Podľa tvorcov lietadla by práve Orka mohla byť vhodným kandidátom na stráženie našej, ale i poľskej schengenskej hranice s Ukrajinou.

Podľa vedenia Leteckých opravovní Trenčín by v Trenčíne mohli v budúcom roku vyrobiť prvých dvanásť lietadiel a neskôr by výrobná kapacita mohla

pri dostatočnom záujme vzrásť až na 50 lietadiel ročne. Poliáci by mali dodávať do Trenčína drak lietadla. Trenčania by mali vyrábať hydraulický zaťahovací podvozok, ktorý vyvinul varšavský Letecký inštitút, montovať avioniku, kompletizovať celé lietadlo a starať sa o jeho marketing a predaj.

Len pre zaujímavosť, konštruktéri mysleli aj na využitie priestorov počas hangárovania lietadla. Orka EM-11C má konce krídel sklápaceľné. To znamená, že z pôvodného rozpätia krídel 13,5 metra je odrazu len niečo viac ako desať metrov (10,2). Lietadlo je pritom dlhé 8,85 metra.

Z OPRAVÁRA VÝROBCA

Pre letecké opravovne, ktoré sa doposiaľ zaoberali len opravami leteckej techniky pre najmä vojenských zákazníkov doma i vo svete, by prechod na leteckú výrobu mohol znamenať určitý prelom v smerovaní podniku.

Keď sa stanete výrobcou, nielen opravárom lietadla, získate úplne iný kredit v celej leteckej oblasti. Od projektu Orka možno očakávať, že pomôže stabilizovať LOT a postupne vytvorí okolo 50 až 80 nových pracovných miest. V ďalšej perspektíve by sa práve tento úspešný projekt mohol stať prvým krokom k vybudovaniu leteckého priemyselného parku v Trenčíne. Aj také myšlienky odznali na prezentácii nového poľsko-slovenského lietadla v Trenčíne zo strany vedenia Leteckých opravovní.

Text a foto Jozef ŽIAK

Slovenský letecký inštitút

Prvého augusta tohto roku sa začala písať nová kapitola histórie letectva v Košiciach. Z Vojenského leteckého technického a skúšobného ústavu, ktorý tu pôsobil od roku 1994 a bol štátnou príspevkovou organizáciou, sa transformáciou na akciovú spoločnosť stal Slovenský letecký inštitút (SLI). Podľa jeho výkonného riaditeľa Ing. Rudolfa Slávku, CSc. nejde len o zmenu názvu. Aj naďalej chcú prednostne pre rezort obrany poskytovať výskum, vývoj, vedecko-technické a informačné služby. Ale už nielen pre rezort.

Doteraz sme prakticky až 99 percent našej činnosti smerovali pre potreby rezortu obrany. Tento stav chceme postupne zmeniť. Ponúkame služby aj ostatným rezortom, civilným organizáciám doma i v zahraničí. Som presvedčený o tom, že niektoré naše projekty sa podarí úspešne rozbehnúť," konštatuje plukovník v zálohe Ing. Slávka. Podľa neho je najväčší potenciál inštitútu práve v odbore veľmi dobre pripravených, skúsených odborníkov, ktorí už dlhé roky úspešne pôsobia v prospech letectva.

MODERNIZOVALI LETECTVO

Podielali sa na modernizácii všetkých druhov leteckej techniky, ktorá je zavedená v našich vzdušných silách. Od cvičných lietadiel L-39 Albatros, cez vrtulníky Mi-8, 17 a 24, dopravné lietadlá L-410, An-24, 26 až po bojové lietadlá MiG-29. Ich rukopis nesie aj vývoj a modernizácia pozemnej leteckej zabezpečovacej techniky. V spolupráci s leteckými opravovňami v Trenčíne a Banskej Bystrici vyvinuli preskúšavacie zariadenie hydraulických systémov (HPZ), univerzálne zariadenie na plnenie lietadiel stlačenými

plynmi (UPZ), univerzálny príviesny vozík (UPV) a pozemný spúšťač zdroj lietadiel SPZ-1. Všetky sa s úspechom využívajú v leteckých základniach našich vzdušných síl.

Úspešne modernizovali aj pozemné prostriedky riadenia letovej prevádzky. Najmä pristávacích radarov, komunikačných systémov a mobilných prostriedkov. Modernizácie sa zamerali predovšetkým na zlepšenie technických parametrov a splnenie noriem ICAO a požiadaviek NATO.

Pracovníci inštitútu riešili pre vzdušné sily aj celý rad prevádzkových úloh. Napríklad náhradu elektrických prvkov a komponentov systémov avioniky či konštrukčné úpravy jednotlivých častí lietadiel a pozemných zariadení. Vyriešenie týchto úloh prinieslo pre vzdušné sily nielen zvýšenú bezpečnosť, ale aj úšetrienie nemalých finančných prostriedkov. Podľa zástupcu výkonného riaditeľa SLI Ing. Františka Martinca CSc. inštitút má dôležité postavenie aj v nepretržitom sledovaní stavu leteckých motorov viacerými diagnostickými metódami.

AKO ŠETRIŤ FINANČIE V LETECTVE

„Tribodiagnostika, vibrodiagnostika a endoskopia umožňujú užívateľom leteckej techniky postupný prechod na prevádzku lietadiel a ich motorov podľa skutočného stavu. Takto sa darí šetriť financie nielen za opravy leteckej techniky, ale aj za nákupy súčiastok a samotnej leteckej techniky. Podľa normy ISO STN EN 17025 máme akreditované tribotechnické laboratórium, ktoré je špičково vybavené. Práve toto pracovisko by mohlo poskytovať svoje služby aj mimo rezort obrany," zdôrazňuje podplukovník v zálohe Ing. Martinec.

Tribotechnické diagnostické metódy sú účinné všade

tam, kde sa navzájom dotýkajú dve voči sebe sa pohybujúce súčiastky. Vzorky prevádzkových kvapalín idú z leteckých základní do košíckého laboratória. Tam sa okrem iného posudzuje ich kinematická viskozita, bod vzplanutia v otvorenom i uzavretom tegliku, celkové číslo kyslosti, obsah vody, karbonizačný zvyšok, anilínový bod. Stav trecích plôch zariadenia je možné veľmi dobre zistiť práve z vlastností mazacieho oleja. Jeho včasnou výmenou sa zníži odpor i opotrebenie jednotlivých súčiastí. V konečnom dôsledku sa zlacní a zefektívni prevádzka leteckého motora a predĺži jeho životnosť.

Inštitút sa zameriava aj na meranie malých výšok letu fotooptickou metódou. Používa sa na stanovenie výšky letu do 500 metrov nad terénom a môže sa využiť aj na bezkontaktné meranie rozmerov alebo polohy ľubovoľných objektov. Odborníci z Košíc z úseku letových skúšok pod vedením podplukovníka v zálohe Ing. Vladimíra Vlasáka, CSc. riešia úlohy spojené s prípravou, organizovaním, riadením a vyhodnocovaním letových skúšok. Pri podnikových a letových skúškach spolupracujú s výrobnými podnikmi a zložkami ozbrojených síl. Oddelenie letových skúšok rieši úlohy vývoja, modernizácie a prevádzky padákov, padákov, záchranné a výsadkovej techniky.

LANO, MARS I STRATOS

„Vďaka takým odborníkom ako je Ing. Peter Kalavský, ktorý má za sebou vyše tisíc zoskokov, sa nám podarilo predĺžiť technický život nákladných padákových súprav NPS-85, vyriešili sa zlaňovacie a záchranné postupy pre vrtulníky ozbrojených síl (projekt LANO), ale aj komplexné využitie novej padákov techniky s výstrojom a výzbrojou špeciálnych jednotiek (projekt MARS, ktorý sa overoval aj v spolupráci so žilinským plukom špeciálneho určenia), či zabezpečiť plnohodnotnú náhradu záchranných padákov pre dopravné lietadlá a vrtulníky zavedením padákov JU-40 (projekt STRATOS). Pre leteckú pátracu a záchrannú

službu bola spracovaná a vyskúšaná metodika vysadzovania, zlaňovania a uskutočňovania záchranných prác," vyratúva Ing. Vlasák niektoré z úspechov svojich spolupracovníkov. Okrem iného v poslednom období doriešili aj náhradu prístroja na otváranie brzdiaceho padáku MiG-29 a pripravujú v spolupráci s trenčianskymi leteckými opravovňami skúšky špeciálnej modernizovanej verzie vrtuľníka Mi-17 vo vybavení pre leteckú pátracu a záchrannú službu.

Úsek avioniky a zbraňových systémom pod vedením podplukovníka v zálohe Ing. Jozefa Žitniaka je odborným orgánom pre riešenie úloh, spojených s prevádzkou, vývojom, modernizáciou a zavádzaním nových systémov a prostriedkov v oblasti elektrického, špeciálneho, rádiového a rádiotechnického vybavenia lietadiel, ale aj leteckej výzbroje, prieskumných a záchranných prostriedkov a palubných elektronických prostriedkov.

Inštitút vypracováva aj expertízne posudky k leteckým nehodám a incidentom. Jeho pracovníci sa podieľali na vyšetrovaní leteckých nehôd lietadiel L-29, L-39, MiG-29, Mi-17, Mi-24D i poslednej katastrofy dopravného lietadla An-24 z 19. januára tohto roku, ktoré havarovalo pri návrate našich vojakov z misie KFOR v Kosove do vlasti neďaleko slovenských hraníc na vrchu Borsó.

SKÚMANIE ČIERNEJ SKRINKY

„Na základe doneseného záznamového zariadenia, ľudovo povedané čiernej skrinky, ktorá však nie je čierna, ale v tomto prípade oranžová, sa uskutočnil prepis zaznamenaných letových parametrov posledného letu An-24. Záznam zapisovača bol prepísaný do vyhodnocovacieho zariadenia PANDA, ktoré umožňuje zobraziť údaje v grafickej i tabuľkovej forme. Celý let je možné na obrazovke PC zobraziť ako súbor spojitých grafických priebehov. Z grafického záznamu bola urobená analýza jednotlivých fyzikálnych hodnôt parametrov v závislosti na čase ich výskytu. Napríklad činnosť motorov, kormidiel a podobne. Celkovo sa snímalo 12 analógových parametrov. Získali sme prehľad, ako počas letu fungovali sledované systémy a aký bol priebeh samotného letu. Na tomto základe, kde bola vylúčená akákoľvek porucha či nesprávna činnosť motora (motorov) a ďalších sledovaných avionických systémov, aj technické zlyhanie, sa urobila konečná analýza priebehu letu," približuje Ing. Žitniak celý proces skúmania čiernej skrinky z havarovaného lietadla.

Podľa neho, záznamové zariadenie bolo pri havárii len veľmi málo poškodené. Je totiž umiestnené v chvostovej časti lietadla, pri havárii je táto časť oddelená od trupu, a tým je mimo dosah hlavnej deformácie a tiež epicentra prípadného výbuchu. Pri skúmaní príčin havárie iných typov lietadiel boli oveľa horšie východiskové podmienky.

Jeho úsek okrem iného riešil aj príliby pre nočné videnie pre pilotov vrtuľníkov Mi-17, zabudovanie kamery do lietadla L-410 FG, signalizačné zariadenie pre vrtuľníky a podieľal sa na výslednej podobe modernizovaných lietadiel MiG-29 v spolupráci s ruskou stranou a leteckými opravovňami Trenčín.

Podľa postupov vypracovaných v Slovenskom leteckom inštitúte Košice boli v posledných rokoch úspešne realizované skúšky všetkých modernizovaných vojenských lietadiel. Inštitút je okrem iného oprávnený vydávať rezortné certifikáty na novo vyvinutú leteckú techniku. Doteraz certifikoval napríklad letecké trénažery pre MiG-29 a L-39. Podľa zástupcu výkonného riaditeľa SLI Ing. Františka Martina je vytvorenie akciovej spoločnosti pre všetkých výzvov. Chcu dokázať, že sa vedú etablovať aj v konkurenčnom prostredí mimo rezortu obrany.

Tri zmeny

Útvary a zariadenia, patriace pod martinské veliteľstvo výcviku Síl výcviku a podpory, zažili v uplynulom období niekoľko reorganizačných zmien. Podľa veliteľa plukovníka Ivana Šálašiho by mali priniesť zefektívnenie celej činnosti. Najmä lepšie využitie ľudí, materiálu i finančných prostriedkov.

V prvý októbrový deň sa zlúčila Odborná vojenská škola protivzdušnej obrany, komunikačných a informačných systémov a elektronického prieskumu v Mokradi s košickou Odbornou výcvikovou školou letectva.

ZLÚČENIE VÝCVIKOVÝCH ŠKÔL

„Zatiaľ ide skôr o technickú otázku, zlúčenie veliacych štruktúr. V Košiciach naďalej zostáva odlúčená časť, ktorá bude zabezpečovať prípravu leteckých odborností. Premiestniť ihneď školu z Košíc by zároveň znamenalo jej zneschopnenie, pretože drvivá väčšina odborníkov by do Mokrade aj tak nešla. Sú to leteckí odborníci, takmer všetko bývalí profesionálni vojaci, ktorí predtým pôsobili v košických leteckých školách. Nielen organizačné, ale aj fyzické zlúčenie školy predpokladáme v časovom horizonte dvoch rokov," hovorí plukovník Šálaši (na fotografii).

Prvý október znamenal zmenu aj v príprave slovenských vojakov, vysielaných do zahraničných misií. Dovtedy ich pripravovala nitrianska Výcviková základňa mierových síl OSN. Tá zanikla a jej reorganizáciou vznikol v Martine nový prvok: Výcviková jednotka vojenských misií. Plukovník Šálaši spomína, že spočiatku nebola medzi príslušníkmi nitrianskej základne veľká chuť presunúť sa z Nítry.

VOJACI DO ZAHRANIČIA PO NOVOM

„Nakoniec sme našli s väčšinou odborníkov spoločnú reč. Veliteľom je skúsený profesionál podplukovník Ján Džurdzeník. Nešlo len o presťahovanie, ale aj o celkovú zmenu filozofie prípravy vojakov pred ich odchodom do zahraničných misií. My už nebudeme pripravovať všetkých vojakov, ako doposiaľ, ale len kľúčový personál. Teda veliteľov rôt, čiat, družstiev a vojenských pozorovateľov. Prípravu vojakov zabezpečí po zacvičení u nás práve ten spomínaný kľúčový personál. K tomu je prispôsobená aj jej štruktúra. Nechýba v nej ani psychológ a sociológ. Uvidíme, ako sa tento nový systém prípravy ujme," trochu s očakávaním v hlase poznamenáva plk. I. Šálaši. Pôsobil v rôznych veliteľských funkciách v Trebišove, Rimavskej Sobote, Kežmarku i v Martine. Vie, že nový systém bude klást' zvýšené nároky na kvalitnú prípravu kľúčového personálu. Podľa jeho slov by bolo vhodné, keby v jednom z výcvikových priestorov, či už na Tureckom vrchu alebo v Kamenici nad Cirochou (lebo VVP Lešť bude prednostne využívaný na iné úlohy), bolo vybudované komplexné cvičisko pre zahraničné misie. Tam by jednotky pred odchodom do misie prešli dvoj až trojtýždňovým záverečným výcvikom.

V Martinskej výcvikovej jednotke vojenských misií sa stretli mnohí skúsení odborníci. Kapitán Ján Sopko predtým pôsobil v prieskumných útvaroch v Prešove a v Bardejove, má skúsenosti z misie UNDOF na Golanských výšinách. Hovorí, že inštruktori z Martina budú poskytovať najmä metodickú odbornú pomoc na požiadanie aj priamo v útvaroch. Všetko bude závisieť od konkrétnych požiadaviek útvarov. V oblasti ženijnjej prípravy im bude pripravený pomôcť rotmajster Vladimír Baran, ktorý má za sebou misie UNPROFOR a UNTAES na Balkáne, UNMEE v Eritrei, kde neskôr pracoval ako inštruktor pre kenský prapor, ale aj odminovanie na Srí Lanke pre jednu britskú spoločnosť. Nové poznatky získal aj v USA v dvojmesačnom ženijnom kurze pre poddůstojníkov.

VÝCVIKOVÉ CENTRUM NA LEŠTI

Tretou zmenou v pôsobnosti martinského veliteľstva výcviku bolo 1. októbra vytvorenie Spoločného bojového výcvikového centra vo VVP Lešť. Slávnostne bolo otvorené 23. októbra. Podľa plk. I. Šálašiho pôvodné predstavy trochu korigovali. Výcvikové zariadenia a cvičiská zostanú v podriadenosti VVP.

„Vo februári budúceho roka by naši pracovníci z centra mali ísť do Nemecka, kde sa oboznámia s činnosťou takého centra. Z Košíc sa nám podarilo presunúť na Lešť simulačné centrum, ktoré dnes tvorí oddelenie konštruktívnej simulácie. Po dodaní potrebnej technológie, počítam, že niekedy v septembri – októbri 2007, by sa mohlo spustiť celé SBVC do prevádzky. Potom nastane situácia, keď jedna rota praporu príde cvičiť do terénu na Lešti, ďalšie dve roty i so štábov praporu prídu do centra a budú cvičiť na konštruktívnej simulácii. Potom sa vyhodnotí činnosť všetkých. Veliteľov, štábov i vojakov," hovorí plukovník Šálaši o svojej predstave, ako by mal zhruba od konca budúceho roka vyzeráť výcvik jednotiek vo VVP Lešť. Aby sa naplnila, treba ešte prejsť kus cesty.

Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK

Harriery s novým vedením

Americké lietadlá s kolným štartom AV-8B Harrier II dostanú v rámci modernizácie elektroniky kompletne nové vedenie. Kontrakt za 5,6 milióna dolárov dostala firma McDonnell Douglas, ktorá patrí pod Boeing. Podľa plánu upraví 30 lietadiel do novembra 2007.

Súčasná avionika AV-8B nedostačuje pre plánované modernizácie, najmä pre nové zbraňové systémy. Harriery preto dostanú vedenie MIL-STD-1760B, nové ističe a relé. Úpravy sa dotknú vedenia v trupe, krídlach i v zbraňových závesníkoch. Lietadlá by mali po modernizácii nosiť nové zbrane vzduch-zem s presným satelitným navádzaním.

Koniec Arjunu, India chce T-90

India plánuje do roku 2020 vyrobiť 1000 licenčných tankov T-90S Bhishma (na snímke). Doplnia 310 tankov, ktoré indická armáda už zakúpila v Rusku. India tak chce mať 21 plukov vyzbrojených T-90S a 40 plukov s modernizovanými T-72M1 Ajeya – spolu 3800 tankov.

Zo zoznamu sa definitívne vytratil domáci tank Arjun. Po troch desaťročiach vývoja sa ho India vzdala a 35 vyrobených strojov skončí vo výcvikových jednotkách. Náklady na projekt sa totiž stále zvyšovali a vyrobené tanky sa navyše pri testoch ukázali ako nespoľahlivé.

T-90 vznikol ďalším vývojom T-72. Výzbroj tvorí 125 mm kanón, trojčlenná posádka má k dispozícii navyše dva guľomety. Maximálna rýchlosť je 65 km/h a dojazd bez vonkajších nádrží je 375 km. Hmotnosť tanku je 36,5 tony. Kompozitný pancier dopĺňajú reaktívne boxy. Výroba T-90S v Indii by sa mala začať v rokoch 2007 až 2008.

Nemecká ponorková flotila

Nemecké námorníctvo objednalo ďalšie dve diesel-elektrické ponorky triedy U-212A s pohonným systémom nezávislým od vzduchu. Najnovšie plavidlá majú mať výrazne vylepšené komunikačné prostriedky a podhladinové senzory.

V apríli tohto roku U-212A vytvorila svetový rekord pre ponorky bez jadrového pohonu, keď dvojtyždňovú plavbu absolvovala celú pod hladinou. Extrémne dlhé ponorenie umožňuje pohonný systém založený na vodíkových palivových článkoch. Nové ponorky budú podobné ako prvé štyri z nemagnetickej ocele a budú vybavené pre operácie špeciálnych jednotiek. Dodáť by ich mali v rokoch 2012 a 2013. Kým cenu plavidiel nezverejnili, dá sa odhadnúť podľa dvoch podobných ponoriek triedy Dolphin, ktoré nedávno objednal Izrael za miliardu eur.

Ponorky sú dlhé 57 metrov. Na hladine majú výtlak 1450 ton, pod hladinou 1830 ton. Plavidlá majú šesť torpédometov. Okrem 12 torpéd môžu niesť aj míny. Posádku tvorí 27 námorníkov, maximálny dosah je 12 800 km, rýchlosť je 20 uzlov.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **ThyssenKrupp, RAF, USMC**

Munícia pre Shielder

Britská armáda objednala v USA pre svoj zaminovací systém Shielder muníciu za 41 miliónov dolárov. Mali by ju dodať do roku 2009.

Shielder vychádza zo staršieho amerického systému Volcano. Oba používajú sústavu mínometov, ktoré dokážu za menej ako minútu pokryť kilometer dlhý pás široký 10 metrov mínami. Míny sa dajú vystrelovať z oboch strán a zozadu vozidla. Prvoradým účelom je zastavovanie tankov a obrnenej techniky nepriateľa. Shielder však možno použiť aj na ochranu základní v Iraku a v Afganistane pred útokmi teroristov vo vozidlách. Míny môžu zničiť kolesá vozidla útočníkov a tak ho zastaviť. Po určitom čase sa míny automaticky deaktivujú. Britský Shielder je namontovaný na podvozku pásového obrneného transportéru Stormer. Môže sa však montovať aj na nákladné vozidlá. Novú muníciu by mali dodať do roku 2009.

Shielder je plne opancierovaný. Má dvoj až trojčlennú posádku. Hmotnosť oproti Stormeru stúpla o tonu na 13,5 t.

Holandsko - nemecký Boxer

Holandania ostávajú v konzorciu ARTEC, ktoré spoločne s Nemeckom vyvíja modulárny obrnený transportér Boxer. Napriek počiatočnému odporu by ho mali dokončiť do konca roku 2007. Boxer má jedinečný dizajn – namiesto skupiny podobných, ale rôznych vozidiel pre variabilné účely má jeden podvozok, na ktorý sa dajú pre rôzne účely jednoducho namontovať rôzne moduly. Transportér pechoty sa tak poľahky zmení na veliteľské, nákladné či sanitné vozidlo.

Základné osemkolesové vozidlo má nosnosť 8 ton a ponúka vnútornú plochu viac ako 14 m². Moduly pre jednotlivé misie zapadajú do základnej ocelevej karosérie. Zvýšenú ochranu posádky ponúka trojitá podlaha a zošikmené steny. Medzi vnútornou bunkou a oceľovým plášťom je navyše keramická vrstva. Všetky tri vrstvy sú spojené skrutkami. Moduly sa dajú vymeniť za menej ako hodinu.

Holandania plánujú kúpiť 200 Boxerov, ktoré nahradia časť transportérov YP-408 a všetky M577 (veliteľská verzia M113). Prvý by mal vstúpiť do služby v roku 2011 a celú sériu by mali dodať do roku 2016. Nemecko plánuje kúpiť 240 kusov s opciou na ďalších 72.

Modernizujú Chinooky

Holandsko kupuje deväť vrtulníkov Chinook v najnovšej verzii CH-47F. Navyše na tento štandard modernizujú 11 svojich starších CH-47D. Všetko ich to vyjde na vyše 560 miliónov dolárov.

Americká armáda takisto vytvára flotilu CH-47F, pravda, v omnoho väčšom rozsahu. Spolu ich má byť 513, vrátane 397 prebudovaných CH-47D. Zatiaľ posledný variant Chinooka má výkonnejšie motory, najmodernejšie digitálne komunikačné prostriedky a má byť menej náročný na údržbu. Prvý sériový stroj vyrobili v júni 2006. V službe majú vydržať najmenej do roku 2030. CH-47F má maximálnu rýchlosť 315 km/h a uvezie takmer 11 ton nákladu alebo 55 vojakov. Program by mali dokončiť do roku 2018. Okrem holandskej objednávky sa očakáva aj záujem Kanady a Veľkej Británie.

Krátko

V novembri 2006 poľské letectvo slávnostne prevzalo prvé štyri zo 48 nových stíhačiek F-16 Block 52. Celú dodávku by mali dokončiť v roku 2008. Poľsko bude mať 36 strojov vo verzii F-16C a 12 dvojmiestnych F-16D. Budú tvoriť výzbroj troch eskadrií. Pokročilý taktický výcvik pre poľských pilotov poskytujú USA.

Americkí „mariáči“ dostávajú nové nepriestrelné vesty. Modular Tactical Vest chráni väčšiu plochu tela, ale umožňuje slobodu pohybu. Váži rovnako, ako súčasné vesty, ale hmotnosť má lepšie rozloženú, a preto sa ľahšie nosí. Nová vesta stojí 560 dolárov a námorná pechota ich predbežne objednala 60-tisíc.

Pre svoje pyrotechnické jednotky kupuje armáda USA ďalších 94 obrnených vozidiel Charger. Momentálne ich má vo výzbroji 148. Kanada používa 75 kusov pod názvom Nyala. Dizajn vozidla pochádza z Južnej Afriky. Označenie výrobcu je RG-31 a jedno stojí približne pol milióna dolárov. Štvorkolesové vozidlo má hmotnosť osem ton a uvezie 11 ľudí. Výzbroj tvorí guľomet kalibru 12,7 mm. Jeho význam je v odolnosti proti výbuchom. Preto ide v nebezpečných oblastiach vždy na čele konvoja.

Americká armáda objednala ďalších 109 osemkolesových obrnených vozidiel Stryker. Jedno stojí 1,45 milióna dolárov. Spolu tak za rok 2006 objednali 519 Strykerov. Armáda ich má zatiaľ 1800. Podľa plánov by mala mať v budúcnosti sedem brigád Strykerov s 2700 vozidlami. Námorná pechota USA kúpila ďalších 281 obrnených vozidiel LAV-A2. Cena za jedno je 1,1 milióna dolárov. „Mariáči“ tieto vozidlá používajú viac ako 20 rokov. Armády Stryker z LAV priamo vychádza.

Švédska spoločnosť Saab Bofors Dynamics podpísala dohodu s poľskými firmami MESKO a BUMAR o výrobe protitankových riadených striel RBS15 Mk.3. Strely sú určené pre poľské námorníctvo, ktoré s nimi chce vyzbrojiť korvety triedy Orkan. Cena kontraktu je 110 miliónov eur. Strely RBS15 Mk.3 sú vo výzbroji Švédska a Nemecka. Majú hmotnosť 800 kg a dolet 200 km.

Amper group podpísala so španielskou armádou kontrakty na dodávku rádiového vybavenia novej generácie PR4Gv3 za 10,5 milióna eur. Nové rádiá sú kompatibilné s predchádzajúcimi, ale majú štvornásobnú rýchlosť prenosu dát a digitálne kódovanie pre čo najkvalitnejší hlasový prenos. Prístroje sú takisto vybavené GPS.

India má záujem o izraelský mobilný protiletadlový systém SPYDER. Podľa prvého návrhu chce 18 kompletov za takmer 400 miliónov dolárov. Bežná konfigurácia jednotky je mobilná veliteľská centrála a štyri vozidlá s odpaľovacími zariadeniami pre osem rakiet. Typická je kombinácia striel Derby 4 stredného dosahu a mimoriadne obratných striel Python 5 krátkeho dosahu. Systém tak možno použiť proti rozličným druhom vzdušných cieľov.

India kupuje 80 ruských transportných vrtulníkov Mi-17-1V. Cena za jeden kus sa pohybuje okolo 9 miliónov dolárov. Objednaná verzia 1V má zväčšené nákladové dvere s rampou, čo umožňuje rýchlejšie a ľahšie nakladanie a vykladanie. India už používa približne 150 helikoptér Mi-8 a Mi-17.

Nadzvukový „farmár“ MiG-19

Konštrukčnú kanceláriu Mikojan-Gurjevič a stíhačky MiG pozná azda každý. Prototyp prvého MiGu-1 vzlietol v apríli 1940 a sériové MiGy-3 začali vyrábať pred Vianocami toho istého roku. Išlo, samozrejme, o vrtulové lietadlá s piestovými motormi. Éra prúdových migov, pripravovaných ešte za 2. svetovej vojny, sa začala tesne po nej.

Soviety tieto svoje „tryskáče“ označovali jednoduchým kódom zloženým z písmena I (Istrebitel' – stíhač) a čísla, resp. zo značky MiG a čísla. V NATO im prideliť často zaujímavé mená, začínajúce sa na písmeno F (Fighter – bojovník).

GALÉRIA MIGOV

Prvý prúdový MiG-9 z roku 1946 dostal v NATO po jeho vzniku kód „Fargo“, MiG-15, ktorý prvý raz letel v decembri 1947, „Fagot“. MiG-17 z roku 1950 bol „Fresco“. Prvý nadzvukový MiG-19 (farebná kresba) z roku 1952 nazvali „Farmerom“. MiG-21 z roku 1955 s deltakridlom bol „Fishbed“, MiG-23 z roku 1967 s meniteľnou geometriou krídla „Flogger“, najrýchlejší stíhač sveta MiG-25, zaradený do výzbroje v roku 1970, „Foxbat“, MiG-27 z roku 1975 „Flogger D/J“, MiG-29 z roku 1976 „Fulcrum“ a MiG-31 z roku 1979, následník MiGu-25, „Foxhound“.

Pokrok vo vývoji migov vidieť na zlepšovaní ich výkonov – max. rýchlosti a dostupu, ako aj výzbroje. Tieto parametre v rovnakom poradí mali nasledujúce: MiG-9 – 911 km/h, 13 km, 1 x 37 mm a 2 x 23 mm kanón; MiG-15 – 1 073 km/h, 15,6 km, 2 x 23 mm kanón, 0,5 t bômb; MiG-17 – 1 100 km/h, 16,6 km, 1 x 37 mm a 2 x 23 mm kanón, 0,5 t bômb; MiG-19 – 1 582 km/h, 18,5 km, 3 x 30 mm kanón, 2 t ďalšej výzbroje; MiG-21 – 2 175 km/h, 19 km, 1 x 30 mm a 2 x 23 mm kanón, 2 riadené strely alebo 2 x 23 mm kanón, 4 riadené strely a 1,5 až 2 t bômb; MiG-23 – 2 500 km/h, 18 km, 1 x 23 mm kanón a 2 t ďalšej výzbroje; MiG-25 – 3 120 km/h, 24 km, 4 riadené strely; MiG-27 – 1 885 km/h, 14 km, 6-hlavňový rotačný 30 mm kanón a 5 t ďalšej výzbroje; MiG-29 – 2 445 km/h, 17 km, 1 x 30 mm kanón a 6 až 8 riadených striel; MiG-31 – 3 000 km/h, 20,6 km, 6-hlavňový rotačný 23 mm kanón a 8 riadených striel.

MIG-19 „FARMER“ – PRVÝ NADZVUKOVÝ

Za prvú stíhačku, schopnú v horizontálnom lete prekonať rýchlosť zvuku, sa považuje North American F-100 „Super Sabre“. Rýchlosť zvuku M 1 (1 225 km/h) prekonal pri prvom lete v máji 1953. Hovorí sa však, že prototyp lietadla MiG-19 (I-360) letel rýchlosťou zvuku ešte skôr a isté je, že sériové MiGy-19 v roku 1954 už rýchlosťou M 1,33 stroje F-100 hladko prekonávali.

Soviety MiG-19 do výzbroje zaradili v roku 1955 a v NATO mu vzápätí prideliť trochu znevažujúce označenie „Farmer“, čiže farmár. To v rokoch studenej vojny nebolo ničím výnimočným. Napríklad vynikajúcemu MiGu-15, ktorý Američanov v Kórei neprijemne prekvapil, chceli dať pôvodne meno „Falcon“, teda sokol. To im ale pripadalo príliš pozitívne, a tak ho nazvali „Fagotom“, čo môže v angličtine znamenať aj „teplos“. V roku 1958 začali MiG-19 ako Šenjang J-6 v licencií vyrábať v Číne a výrobu sovietskych MiGov-19 preniesli do ČSR (čb fotografia).

Aj vďaka MiGom-19 sa v druhej polovici 50. rokov sovietske stíhacie letectvo stalo porovnateľným s letectvom USA. Na jeden typ amerických lietadiel však predsa nestačili, a to na prieskumné stroje Lockheed U-2. Niekoľko vážnych neúspechov, rovnajúcich sa fiasku, od nich utrpeli najmä v roku 1960. Sovieti 1. mája toho roku síce raketami dostali U-2 Garryho Powersa, pričom zostrelili aj vlastný MiG-19, ale „farmárom“ odzváňalo. Začali ich nahrádzať modernejšími stíhačkami MiG-21. MiGov-19 vyrobili asi 2 700 a používali ich ZSSR, Československo, Poľsko, NDR, Bulharsko a Rumunsko. Produkcia amerického F-100 nepresiahla 2 300 kusov.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA
Foto archiv

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Mikojan-Gurjevič MiG-19 „Farmer“: typ – jednomiestna prepadová stíhačka; pohon – dva prúdové motory Tumanskij RD-9BF-1 s prídavným spalovaním a ťahom po 32,67 kN; max. rýchlosť – 1 582 km/h; dolet – 2 200 km; dostup – 18,5 km; max. vzletová hmotnosť – 9 100 kg; rozpätie – 9,20 m; dĺžka – 12,60 m; výzbroj – 3 x 30 mm kanón NR-30, dve bomby po 454 kg, štyri riadené strely, dve 767-litrové prídavné palivové nádrže.

North American F-100 „Super Sabre“: typ – jednomiestna stíhačka; pohon – prúdová jednotka Pratt & Whitney J57-P-21A s prídavným spalovaním a ťahom 75,4 kN; max. rýchlosť – 1 390 km/h; dolet – 2 415 km; dostup – 13,7 km; max. vzletová hmotnosť – 15 800 kg; rozpätie – 11,81 m; dĺžka – 15,09 m; výzbroj – 4 x 20 mm kanón M39E, 3 400 kg podvesenej výzbroje a výbavy (bomby, nádrže s napalnom, riadené strely, prídavné palivové nádrže).

Vynikajúci štábny dôstojník a vojenský teoretik, to sú len dve základné superlatívy profesionálnej charakteristiky armádneho generála Štemenka. Ako dlhoročný šéf operačného oddelenia generálneho štábu Sovietskej armády sa najprv v priebehu Veľkej vlasteneckej vojny významnou mierou podieľal na plánovaní všetkých operácií Červenej armády, aby potom po vojne zohral kľúčovú úlohu pri vojenskom vpáde vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR.

OSUD ŠTÁBNEHO DÔSTOJNÍKA

Sergej Matvejevič Štemenko sa narodil v kozáckej rodine v Urjupinsku 7. februára 1907 a na svoj kozácky pôvod bol vždy pyšný. Keďže ťažká sociálna situácia rodiny mu na výber veľa možností neposkytla, vybral si cestu vojaka. Rýchly a monumentálny proces výstavby sovietskych ozbrojených síl mu navyše okrem sociálnych istôt poskytol aj možnosť rýchleho kariérneho postupu. Preto nebolo žiadnym prekvapením, že po úspešnom ukončení akadémie motorizácie a mechanizácie prevzal v auguste 1938 v strategickom Kyjevskom vojenskom okruhu velenie samostatného výcvikového práporu ťažkých tankov. Krátko na to Štemenka ako perspektívneho adepta povolali k štúdiu na Vojenskú akadémiu Generálneho štábu, absolventi ktorej boli predurčení zastávať kľúčové posty v riadiacich štruktúrach sovietskych ozbrojených síl. Prevelením nebol nijako nadšený, lebo sa obával nudnej úradníckej práce. Keďže však zložitost moderného vojenstva vytvorila z práce na štábe neoddeliteľnú súčasť odbornej výchovy dôstojníka, štúdium nakoniec absolvoval a to dokonca s vynikajúcimi referenciami. Tie ho po vypuknutí vojny s Fínskom priviedli na operačné oddelenie generálneho štábu. Napriek viac ako sľubne sa rozvíjajúcej kariéry „štábištu“ si po skončení kurzu podal žiadosť o veliteľské miesto na bojovom útvare. Sovietske najvyššie velenie si však jasne uvedomovalo jeho odborné kvality, preto mu veliteľa

Kozák s veliteľskou taktovkou

dôrazne dohovoriť, „aby taký nezmysel pustil z hlavy“ a v dosiahnutých výsledkoch pokračoval.

SKVELÝ OPERÁTOR

Štemenko sa s náročnou prácou na operačnom oddelení Generálneho štábu oboznamoval za veľmi zložitých podmienok a za stálych zmien, ktoré sa ešte vystupňovali vpádom fašistických vojsk do ZSSR a následnými vojenskými katastrofami, ktoré stíhali neskúsenú Červenú armádu. Strata sebadôvery a pocitu vlastenectva, sprevádzané úpadkom morálky, vyvolali v radoch veliteľského zboru pocity strachu a rozčarovania, ktoré v atmosfére vzájomného podozrievania nezriedka končili popravou. Výnimkou nebol ani Štemenko, keď bol nákrátko odvolaný z funkcie staršieho pomocníka náčelníka operačného oddelenia a prevelený na veliteľstvo frontu, kde sa zblízka oboznámil s prácou poľných veliteľov. V čase začatia bitky o Moskvu bol však povolaný späť do svojej funkcie a bol to nakoniec on, kto naplánoval a osobne riadil evakuáciu časti Generálneho štábu z hlavného mesta. Následne sa doň vrátil, aby sa pripojil k malej operačnej skupine generála A. M. Vasilevského, zaisťujúcej nepretržité riadenie frontových operácií. Víťazstvo pod Moskvou a následný krach nemeckého „blitzkriegu“ mu na prelome zimy a jari 1942 vynesli funkciu vedúceho oddelenia pre Blízky východ, kde sa zaoberal záležitosťami sovietskych vojsk okupujúcich severný Irán.

Po sovietskej katastrofálnej letnej ofenzíve bol ale opäť preradený na operačné oddelenie, aby vo funkcii prvého zástupcu náčelníka oddelenia pomohol vyriešiť chýlostivú situáciu. Účinkovanie v tejto funkcii len potvrdilo jeho výkonnosť, dôslednosť a značné schopnosti z oblasti operačného plánovania, ktoré začali imponovať nielen jeho nadriadeným, ale aj samotnému Stalinovi. Prejavom vďačnosti a obdivu bolo jednak menovanie do prvej generálskej hodnosti v novembri 1942 (resp. jeho dve mimoriadne povýšenia v priebehu ďalšieho roka až na generálplukovníka) a jednak jeho menovanie na jedno z najdôležitejších miest v Generálnom štábe v máji 1943. Od tejto chvíle sa Štemenko ako vedúci operačného oddelenia významnou mierou podieľal na plánovaní všetkých sovietskych operácií, ktoré sa prakticky až do konca vojny niesli v znamení víťazstiev. Ako predstaviteľ najvyššieho velenia súčasne pôsobil na veliteľstvách frontov na strategickom varšavskom smere. S armádnym generálom A. I. Antonovom osobne podávali sovietskemu diktátorovi situačné hlásenia s odporúčaním na ďalšie opatrenia. Po celý čas patril medzi jeho najbližších poradcov, súčasne však aj medzi najvyťaženejších

dôstojníkov generálneho štábu. Náročný 18 – 20 hodinový denný pracovný režim bol ťažkou skúškou jeho fyzickej, najmä však psychickej odolnosti.

KRUŠNÉ CHVÍLE

Bol jedným z mála vyšších štábných dôstojníkov generálneho štábu, ktorý zostal slúžiť v armáde aj po vojne, keďže väčšina jeho kolegov v dôsledku nervových a srdcových porúch odišla predčasne do civilu. A tak Stalinov oblúbenec Štemenko zostal pôsobiť ako vedúci operačného oddelenia a zástupca náčelníka Generálneho štábu až do leta 1948, keď bol v hodnosti armádneho generála ustanovený samotným náčelníkom Generálneho štábu a súčasne zástupcom ministra obrany. Jeho menovanie maršalom ZSSR, ako aj ďalší kariérny rast, ale zastavili frenetické udalosti, ktoré sa rozpútali po smrti J. V. Stalina.

Proces tvrdej destalinizácie, ktorý začal nový generálny tajomník KSSZ N. S. Chruščov, predstavovali pre lojálneho Štemenka potupný odsun do úzadia. O dva stupne mu bola znížená hodnosť a súčasne bol „odsúdený“ k bežnej štábovej službe na veliteľstvách vojenských okruhov. Jeho situácia sa radikálne zmenila pádom Chruščova, kedy ho nový „prvý muž“ Kremľa L. I. Brežnev znova „vrátil do hry“. V lete 1962 tak opäť mohol prevziať post náčelníka štábu a súčasne prvého zástupcu veliteľa sovietskych pozemných vojsk, o dva roky funkciu náčelníka operačného oddelenia Generálneho štábu.

Štemenko sa na jar 1968 stal prvým zástupcom náčelníka a ako špecialista na útočné operácie bol v súvislosti s „krízou“ v Československu zároveň vymenovaný vo vrátenej hodnosti armádneho generála za náčelníka štábu Ozbrojených síl Varšavskej zmluvy s mimoriadne zodpovednou úlohou naplánovať vojenské obsadenie „západného suseda“ armádami piatich krajín Varšavskej zmluvy. O tom, že sa tejto úlohy zhostil úspešne, svedčí fakt, že intervencia i samotné obsadenie čs. územia prebehli bleskovo a bezproblémovo. V nasledujúcom období výraznou mierou prispel k normalizácii pomerov v čs. armádnom mechanizme, patril medzi popredných predstaviteľov tvrdého kurzu voči akýmkoľvek pokusom armád krajín východného bloku o samostatnosť. Rozhodne zaujímavou zhodou okolností bolo, že armádny generál S. M. Štemenko zomrel v rovnakom roku ako zostávajúci hlavní realizátori vojenskej intervencie do ČSSR, maršali ZSSR A. A. Grečko a I. I. Jakubovskij. Stalo sa tak 23. apríla 1976 v Moskve.

Alex MASKALÍK
Vojenský historický ústav

Výkriky do tmy

František Kašický a Lubomír Bulík položením venca k Pamätníku Osloboditeľov 10. novembra na preplnenom námestí Sv. Michala v Hlohovci si uctili spomienku na vojnových veteránov.

„Naši vojnoví veteráni sa nezmazateľne zapísali do kroniky ľudstva hrdinskými činmi, na ktoré môžeme byť právom všetci hrdí,“ zdôraznil v príhovore minister obrany. Potom vyznamenal troch vojnových veteránov a zotrval s nimi v srdečnom rozhovore. Všetko osemdesiatnici sa mu pošťazovali, že zdravie im vypovedá poslušnosť a penzia ledva vystačí na lieky a skromnú zábezpeku. Minister prisľúbil, že citlivé otázky morálneho záväzku celej spoločnosti v starostlivosti o vojnových veteránov, ktoré si minulá vláda nevyšímala komplexne, sa začínajú riešiť: „Mala by sa vypracovať kompletná vízia starostlivosti o vojnových veteránov, vrátane konkrétnych opatrení vo všetkých oblastiach – organizačnej, sociálnej, zdravotnej, legislatívnej – tak, aby sa im dostala pozornosť, ktorú si právom zaslúžia.“

„Verím, že sa toho dožijeme, - povzdychla si 86-ročná Adela Chorváthová. – Veď je nás už iba zopár.“ Jej osud ako ostrá dýka tne do svedomia našej spoločnosti. Dvadsaťštyriročnú zdravotnú sestru (na dobovej snímke vpravo) s kamarátkami presunuli z pokojnej Banskej Bystrice do vojnového pekla na Dukle. To, čo tam videla a zažila, otriaslo jej mladou dušou natoľko, že doteraz sa strháva zo spánku. „Dcéry aj vnúčence odmietať so mnou spať v jed-

Spomienka na veteránov

Pri Pamätníku Západného odboja v Bratislave na Šafárikovom námestí sa v nedeľu 12. novembra uskutočnila spomienková slávnosť pri príležitosti Dňa vojnových veteránov, ktorá je na Západe známa aj ako Deň červených makov. Uskutočňuje sa pri príležitosti ukončenia 1. svetovej vojny, ktoré bolo 11. 11. 1918 o 11. hodine.

Moderátor Miroslav Minár privítal na podujatí okrem ministra obrany Františka Kašického a slovenskej generality aj veľvyslankyňu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Slovensku pani Judith Anne Macgregorová. Prítomní boli aj predstavitelia vojenského diplomatického zboru akreditovaného v Bratislave a niekoľko priamych účastníkov Západného odboja. Za nich vystúpil s príhovorom generálmajor v. v. Anton Petrák. O jeho osudoch vojaka a politického väzňa sme už v našom časopise písali (pozri OBRANA č. 4/2006).

Medzi prítomnými bol aj Michal Oravec. Ako sa on dostal do Západného odboja? „Odišiel som študovať námornú akadémiu v Bakare na pobreží Jadranského mora. Koncom leta 1939 som ale cestou do školy stretol nadporučíka Brhlika, ktorý sa ma spýtal, či by som nechcel byť vojakom exilovej československej vlády. Hoci som skôr rodený pacifista, bol som vo svojom vnútri ešte väčší antifasista, a tak som prikývol. V Belehrade mala už táto vláda zastupiteľský úrad.

Prostredníctvom neho som sa dostal na Stredný Východ.“ Michal Oravec spomína, ako sa stal príslušníkom 11. samostatného práporu a potom 200. protiletadlového pluku, ako bojoval v severnej Afrike o Tobruk, či ako ich jednotku v roku 1943 premiestnili do Anglicka, kde sa stali súčasťou samostatnej obrnenej brigády. Ako vodič tanku Cromwell sa zúčastnil invázie na európsku pevninu. Vojna sa pre neho skončila až jej posledným dňom v Plzni. Následne demobilizoval a celý život pracoval na železnici. A aká bola odmena pre tohto muža? „V podstate sa dá povedať, že som mohol byť rád, že ma v 50-tych rokoch nezatvorili do väzenia alebo som neskončil v jáchymovských baniach tak ako stovky mojich spolubojovníkov zo Západu, z ktorých urobili nepriateľov štátu,“ dodáva tento skromný muž. Vrávi, že perzekúciám sa vyhol len preto, lebo cez vojnu bol iba „obyčajný“ radový vojak, a aj po vojne bol „obyčajný“ železničiar. Lenže – môže byť len tak „obyčajným“ človekom ten, kto bojoval ako protifasistický vojak od prvého do posledného dňa druhej svetovej vojny?

„Dnes preukazujeme úctu tým základným hodnotám, na ktorých stojí slovenská štátnosť a nemôžeme zabudnúť na všetkých, ktorí sa o hodnoty demokracie zaslúžili,“ zdôraznil minister Kašický.

Pavol VITKO

Foto Michal BURZA

nej miestnosti. Ale ja sa tých výkrikov do tmy jednoducho neviem zbaviť, stále vidím mŕtvoly, slepých, bezrukých i beznohých," priznáva sa vitálna dôchodkyňa. A akoby sa chcela obhájiť, jedným dychom prezradí svoju vojnovú apokalypsu „Okamžite po príchode do Vyšného Komárnika sme utrpeli šok. Bojové polia boli doslova posiate mŕtvolami. Blato tam bolo premiešané krvou, morom krvi. Kam sme sa pozreli, ležali ľudia. Spolubojovníci pri útoku či ústupe aj po nich nechtiac stúpali, lebo nebolo často voľného miesta. My sme ich obracali v nádeji, či niektorí ešte nedýchajú, či nemožno im pomôcť. Boli to mladí, krásni chlapci. Nezabudnem na jeden deň, keď prehovoril generál Svoboda a my sme sa dozvedeli, že hodinu predtým padol jeho syn. Čo sa asi odohrávalo vo veliteľovej duši? Na také otázky nebol čas. Kto nám mohol odpovedať na zverstvo, ktoré sme zažili v jednej liptovskej dedinke, kde fašisti pohádzali do komína matky s deťmi? Pokladám za zázrak, že som tú hrôzu prežila. A kto uverí, že po konci vojny som z Prahy prišla domov do Liptovskej Tepličky pešo? Ešteže nám dobrí ľudia pomohli s jedlom a občas aj nocľahom."

Spomienky na tragickú vojnu sprevádzali Adelu Chorváthovú aj po oslobodení. Nenechala si ujsť čo len jedinú možnosť stretnúť sa so spolubojovníkmi a spolubojovníkmi. Keď jej zdravie dovolilo, zakaždým položila kyticu a v tichu sa pomodlila za padlých. A bolo jedno či na Dukle, vo Svidníku, Liptovskom Mikuláši, Banskej Bystrici, Zvolene, alebo na Slavíne. „Teraz je to už horšie. Roky bežali a my sme umierali. Naposledy som si pospomínala na dukliansku hrôzu s plukovníčkou Táňou Nikolajevovou pred tromi rokmi v Moskve. Také podujatie, aké pripravilo ministerstvo obrany v Hlohovci, aspoň trošku zahreje dušu človeka. Zdravie nám prestáva slúžiť a človeku sa nechcelo veriť, keď nám minulé vláda obmedzila možnosti na primeranú liečbu."

Michal KRIŠKO
Foto Michal BURZA

Pro Defensione Slovakia

Minister vnútra a bývalý predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Robert Kaliňák si 20. novembra v bratislavskom Zichyho paláci prevzal z rúk veliteľa bratislavskej posádky plukovníka Vladimíra Valušeka cenu Pro Defensione Slovakia.

Cenu udeľuje velenie bratislavskej posádky a je prejavom vďaky a uznania predstaviteľovi verejného života, ktorý sa významnou mierou zaslúžil o rozvoj vzájomných vzťahov medzi ozbrojenými silami a verejnosťou. Stelesňuje ju soška gréckej bohyně vojny a víťazstva Niké a bola udelená tretí raz. V minulých dvoch rokoch si ju prevzali bratislavský primátor Andrej Ďurkovský a vojenský ordinár biskup František Rábek.

„...ako predseda branno-bezpečnostného výboru sa aktívne podieľal pri riešení problémov súvisiacich so vstupom SR do NATO a transformáciou ozbrojených síl SR do štruktúr Severoatlantickej aliance. Neodmysliteľná bola jeho pomoc pri každoročne organizovaných medzinárodných vojenských hudobných festivaloch, posádkových plesoch, športových podujatiach a živým dôkazom jeho záujmu o ozbrojené sily bola aj účasť na vojenských príslahách či pietnych aktoch," – to je len časť zdôvodnenia plk. Valušeka, v ktorom predniesol, prečo bol

cenou Pro Defensione Slovakia ocenený práve R. Kaliňák.

„Tiež preto, že som mal možnosť s Robertom Kaliňákom spolupracovať aj pred našim príchodom do vlády, môžem potvrdiť, že jeho vzťah k armáde neboli a nie sú len gestá. Je to človek, v ktorom hodnoty spolupráce s vojakmi jednoducho sú," povedal v príhovore minister obrany František Kašícký.

Volker Pichler, generálny riaditeľ Istrobanky, ktorá pri organizácii podujatia od jeho vzniku spolupracuje, ocenil, že Bratislava sa stala po Viedni druhou metropolou v stredoeurópskom regióne, ktorá cenu Pro Defensione udeľuje.

„Vyrastal som v Bratislave na Bajkalskej ulici neďaleko kasární, pod našimi oknami bývali vždy vojenské prehliadky, a tak ten vzťah k armáde mám už od malička v sebe," povedal nám po prevzatí ceny R. Kaliňák. Dodal, že okrem samotného plnenia úloh je pre rezort obrany dôležitá aj prezentácia armády na verejnosti a priama spolupráca s občanmi, z čoho vyplýva tiež posilňovanie dôveryhodnosti ozbrojených síl. No a pokračujúcu spoluprácu s naším rezortom považuje aj v kresle ministra vnútra za samozrejmosť.

Text a foto Pavol VITKO

Generálny tajomník NATO na Slovensku

Slovenská republika ponúka pre potreby členských štátov NATO a jej partnerov využitie multifunkčného výcvikového zariadenia vo vojenskom výcvikovom priestore Lešň.

Uviedol to 30. októbra na rokovaní s generálnym tajomníkom NATO Jaap de Hoop Schefferom minister obrany František Kašícký. Scheffer sa pri prezentácii oboznámil s možnosťami multifunkčného zariadenia. Vyjadril názor, že ide o dobrý projekt, ktorý podporuje rozbiehajúci sa aliančný

projekt výcviku protiteroristických jednotiek. Slovensko poskytne partnerom komplexné informácie v prospech budúcej spolupráce. Minister zdôraznil, že funkčné zariadenie špecializovaných simulátorov a trénažerov sa bude rozširovať i v budúcom období. Je určené pre vojenské, policajné a záchranárske zložky a okrem nácviku špecifických situácií poskytuje plný servis od zdravotníckej starostlivosti až po ubytovanie.

Na stretnutí prerokovali aj otázku spolupráce NATO a EÚ a možnosti budúcej účasti slovenských vojakov v rizikových južných oblastiach Afganistanu. Tieto témy odznali aj na prijatí Jaapa de Hoop Scheffera prezidentom SR Ivanom Gašparovičom a predsedom vlády SR Robertom Ficom. Premiér R. Fico podmieňuje presun našich vojakov do okolia Kandaháru bezpečnostnými garanciami.

(r)

Foto **Richard HLAVNÁ**

Overenie príprav na misiu

Minister obrany František Kašícký pri neplánovanej návšteve vojakov 6. novembra na Záhorí, v oblasti Tureckého vrchu, zistil viaceré závažné nedostatky pri príprave na misiu v Afganistane.

Strelecká príprava nezodpovedá ani základným požiadavkám v príprave vojakov v mierovom období. Počas cvičenia strelieb vojak vystrelil len 9 nábojov z pištole a 20 zo samopalu. V oblasti, kde je strelba súčasťou života, je to žalostne málo. Navyše vojaci dostanú na misiu inú zbraň, ktorú nemajú možnosť predtým vyskúšať. Zaostáva aj materiálne zabezpečenie v oblasti výzbroje a výstroja, ktoré je súčasťou plnenia úloh profesionálneho vojaka nielen v zahraničí, ale i doma. Minister sa dozvedel najmä o nevhovujúcej obuvi a o oblečení, tzv. maskáčoch.

Potom systematicky preveril činnosť vojakov, od písomnej evidencie výcviku až po časový harmonogram - od príchodu vojakov po posledný plánovaný deň. Zaujímal sa o efektivitu vyvedenia vojakov, plánovanie aktivít, technické zabezpečenie jednotlivých cvičení. Diskutoval s vojakmi aj o pripravovanej novele Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. F. Kašícký netajil sklamanie, že výcviku vojakov sa nevenuje dostatočná pozornosť. Na zistené nedostatky upozorní zodpovedné zložky s cieľom efektívnej nápravy a prísneho postupu pri ich odstraňovaní. Neohlásenú návštevu na Tureckom vrchu minister zopakoval aj 15. novembra.

(TO)

Foto **Vladimír GEMELA**

[MESIAC V REZORTE]

Generáli u prezidenta a hlavného veliteľa

Prezident republiky a hlavný veliteľ OS SR Ivan Gašparovič prijal 13. novembra členov Rady Klubu generálov SR na čele s jej predsedom genmjr. v. v. Jánom Vidom.

Sprevádzali ho genmjr. Peter Gajdoš, genpor. v. v. Július Humaj, genpor. v. v. Pavel Honzek, genmjr. v. v. Marián Horský, genmjr. v. v. Svetozár Nađovič a genmjr. v. z. Dušan Humený. Klub združuje viac ako 60 generálov v činnnej službe, v zálohe a vo výslužbe a vznikol začiatkom tohto

roka. V priateľskej besede generáli podrobne informovali prezidenta o dôvodoch založenia klubu, pričom zdôraznili, že prostredníctvom neho chcú presadzovať najmä sociálne, pracovné, profesijné, ekonomické a kultúrne záujmy svojich členov, ktorí sú zasa ochotní a pripravení poskytnúť rezortu obrany svoje vedomosti a bohaté profesijné skúsenosti, ako aj podporu pri propagácii nových profesionálnych ozbrojených síl vo verejnosti.

Text a foto (day)

Zelený baret v Hlohovci

Minister obrany František Kašícký a náčelník GŠ OS SR genpor. Ľubomír Bulík udelili 10. novembra príslušníkom multifunkčného práporu v Hlohovci možnosť nosiť zelený baret. Minister sa poďakoval všetkým vojakom a dôstojníkom práporu za výborné splnenie stanovených cieľov výcviku počas cvičenia FÉNIX vo VVP Záhorie. Následne pri slávnostnom rituáli nasadil zelený baret veliteľovi práporu pplk. Ľubomírovi Podhorcovi. Minister sa v rozhovoroch s vojakmi dozvedel, že napriek najvyššiemu stupňu pripravenosti a odbornosti nedisponujú technikou a technológiou na úrovni doby. Výhrady mali ešte k Zákonu o štátnej službe profesionálnych vojakov. F. Kašícký vojakov informoval, že zákon sa bude novelizovať aj na základe pripomienok zdola. Ocenení príslušníci multifunkčného práporu vyslovili nádej, že po stabilizácii podmienok v Hlohovci nedôjde k ich presťahovaniu. Profesionalita a odbornosť sa totiž spája aj s harmóniou vzťahov.

(mk)
Foto Richard HLAVNÁ

Slovákovi pribudnú ďalšie kilometre

Operačný dôstojník misie UNDOF kapitán Libor Nyeki mal práve službu, keď mu ohlásili, že do priestoru zodpovednosti misie letia rakety. Nakoniec dopadli blízko campu Zlouani, jedna neďaleko pozície číslo 22. „Ihneď sme vyhlásili poplach a celá misia išla do úkrytov. V priebehu vojnových udalostí v blízkom pohraničí Libanonu sme potom strávili v krytoch množstvo hodín. Našťastie, žiadnemu príslušníkovi misie UNDOF sa nič nestalo,“ s úľavou v hlase konštatuje slovenský dôstojník, ktorý doma pôsobí v trenčianskom veliteľstve Síl výcviku a podpory.

Medzi vyše 1100 vojakmi tejto misie OSN, ktorí dohliadajú na základe rezolúcie Bezpečnostnej rady

OSN z roku 1974 na zónu separácie, vytvorenú odpútaním izraelských a sýrskych vojsk na Golan-ských výšinách, je od roku 1998 aj 95 slovenských vojakov. Sú začlenení do rakúskeho práporu.

CHVÁLA OD VELITEĽA MISIE UNDOF

Podľa veliteľa misie UNDOF nepálskeho genpor. Bala Nanda Sharma si svoje úlohy plnia veľmi dobre a slovenská rota patrí medzi najlepšie jednotky celej misie. Svoju vysokú pripravenosť a odbornosť preukázali slovenskí vojaci aj v priebehu letných bojov medzi izraelskou armádou a hnutím Hizballáh v južnom Libanone. Okrem iného aj preto smerovala slovenskej strane ponuka obsadiť po odchode

nepálskeho generála funkciu veliteľa misie UNDOF.

„Naši vojaci pôsobia zo siedmich stálych pozícií v priestore o rozlohe 58 kilometrov štvorcových. Úlohy plnia vysielaním peších i motorizovaných denných patrol, nočných a špeciálnych hliadok. Zároveň nepretržite vyčleňujeme hliadku rýchlej reakcie a skupinu rýchlej reakcie, ktoré sú využívané pri narušeníach na ochranu síl a prostriedkov OSN,“ hovorí veliteľ slovenského kontingentu major Juraj Farkaš. Predtým pôsobil na veliteľstve prešovskej mechanizovanej brigády a väčšinu roty v súčasnosti tvoria príslušníci martinského práporu okamžitej reakcie a levicej i prešovskej prieskumnej rot. Vzhľadom na to, že práve slovenská rota je naj-

početnejšou v rámci rakúskeho práporu, začína zabezpečovať aj pozíciu číslo 32. Takto vzrastie aj priestor zodpovednosti našich vojakov o ďalšie tri – štyri kilometre štvorcové. ...

VOJAKOV STRÁŽI SATAN

Zástupca veliteľa pozície číslo 30, čatár Jozef Jadroň z odbornej výcvikovej školy na Mokradi, má už skúsenosti z misie na Cypre, kde pôsobil ako veliteľ komunikačného centra. „Vytvorili sme si tu dobrý kolektív. Pre väčšinu z nás je to už druhá či tretia zahraničná misia. Zopár nováčikov, ktorí nemali žiadnu podobnú skúsenosť, bez problémov zapadlo medzi nás. Najmä vojnová vrava v blízkom Libanone nás dala veľmi rýchlo dohromady,“ konštatuje čatár Jadroň. Potvrdzuje to aj desiatnička Soňa Ďurišová, ktorá je na prvej zahraničnej misii. Na pozorovacom stanovišti jej robí spoločnosť pes Satan. Okrem toho, že upozorní na hady či škorpióny

a jedovaté pavúky, pozorne sleduje miestnych obyvateľov, ktorí prechádzajú po ceste okolo pozície.

„Zopárkrát som sa v noci zobudila a zistila som, že sa trasie celá budova od vzdialených výbuchov. Nebolo to nič príjemné. No postupne sme si zvykli. Rovnako aj na dlhý čas, strávený v kryte,“ zveruje sa desiatnička Ďurišová. V misii zažila aj príjemnejšie prekvapenia. Miestni, ktorí sa vracajú zo svojich polí okolo pozície, jej neraz nechajú zopár strapcov hrozna. Raz počas nočnej služby zostala poriadne prekvapená, keď sa jej dvaja muži prihovorili pomerne plynulou češtinou. Vysvitlo, že vyštudovali vysokú školu v Brne.

STONOŽKA NA KRKU

Podľa kapitánky MUDr. Ivany Lakotovej vojaci v misii UNDOF si musia dať pozor na mnohé jedovaté článkonožce, plazy a zvieratá. „Ide hlavne o pavúky, spomedzi ktorých najväčší rešpekt vzbudzuje čierna vdova. V skalnatom horskom teréne sa často vyskytuje jedovatá palestínska zmija i stonožka. Na Golanských výšinách je množstvo besných líšiek, psov a mačiek. Psy, ktorých majú vojaci na pozíciách, sú očkovaní a bez problémov. V poslednom období sme mali niekoľko uštipnutí pavúkom. Nie je to síce až také nebezpečné, ale dosť bolestivé. Jeden náš vojak bol v spánku uštipnutý stonožkou. Zažil poriadny šok. Nie je to nič príjemné, keď sa zobudíte a na krku vám visí stonožka, ktorá v týchto podmienkach dosahuje veľkosť aj 25 – 30 centimetrov,“ hovorí lekárka.

Od skorej jari do neskorej jesene sa musia príslušníci misie UNDOF chrániť aj pred slnkom. V lete dosahovala teplota v blízkom Damašku okolo 50 stupňov. Na Golanských výšinách to síce bolo vzhľadom na nadmorskú výšku menej (len 37 – 40 stupňov), ale s výškou zasa narastá intenzita slnečného žiarenia (pozícia číslo 10 je v nadmorskej výške okolo 1300 metrov a patrolovacia cesta smerom na horu Hermon stúpa až do výšky tatranských končiarov). Vojaci musia mať stále na sebe pokrývku hlavy, slnečné okuliare a na všetkých odkrytých častiach tela poriadnu vrstvu krému s vysokým ochranným faktorom. A k tomu hlavne pešie patroly aj patričnú zásobu vody.

Zásobovač rotý, nadpráporčík Matej Šalaga z martinského opravárenského práporu, má za sebou ročnú skúsenosť z Iraku. Teraz končí rok na Golanoch. „V Iraku sme vytvárali misiu, tu som prišiel už do zabehnutej. Tam som spočiatku pôsobil ako veliteľ čaty materiálneho zabezpečenia v situácii, ktorá mala ďaleko od mierovej a pokojnej. Na

Golanoch bol problém len počas vojny v Libanone. Aj to išlo skôr o psychické ako o priame fyzické ohrozenie. Skúsenosti z prekonávania stresových situácií z Iraku mi tu boli veľmi nápomocné,“ poznamenáva nadpráporčík Šalaga. Dodáva, že v tomto smere nám, Slovákom, veľmi pomáha naša mentalita. Vieme sa s každým dohodnúť, nerobíme si z ľudí zbytočných nepriateľov.

CHODNÍK DO SVÄTEJ ZEME

Desiatnik Norbert Berkula z levicej prieskumnej rotý hovorí, že v poslednom období museli dosť často odhádzať od plotu, oddeľujúceho zónu separácie od izraelskej línie Alfa, pastierov.

„Všade inde bola tráva spasená, a tak ich najviac lákalo okolie plotu. Hnali tam svoje stáda. V určenej zóne ale nemajú čo hľadať. Rovnako ako sýrski vojaci, ktorí dobre poznajú rôzne nestrážené cesty a chodníky. Izraelčania nám hlásia narušenie. Do 15 minút vyrážame. Aj minule sme našli sýrskych vojakov, ktorí prenikli od dediny Hadar. Sedeli pri kaviarničke s vodnou fajkou a čajom. Oznámili sme im, že sa nachádzajú v priestore, kde nesmú byť. Vypravadili sme ich von zo zóny. Vedia, že je to narušenie, ale zasa to skúsia. A pritom vlastne skúšajú aj nás, či vieme dostatočne rýchlo zareagovať,“ spomína desiatnik Berkula na posledné týždne.

Slovenskí vojaci spoločne s rakúskymi kolegami sa pri peších patrolách pohybujú v miestach, kde sa odohrávali mnohé historické udalosti. Prakticky na dohľad od Golán je Genezaretské jazero a Svätá Zem, kde sa pred dvoma tisícami rokov odohrávali biblické príbehy. „Tadeto vraj putoval aj Ježiš Kristus. Je to zvláštny pocit, keď si človek uvedomí, že kráča rovnakou cestou. A tento pocit ešte vzrastá, keď sa blíži vianočné či veľkonočné obdobie. Aj pre tieto pocity je táto misia pre mňa dôležitá,“ približuje desiatnik Berkula svoje pocity.

Veliteľ rotý, kapitán Zdenko Targoš z práporu podpory velenia veliteľstva pozemných síl, ktorý je momentálne umiestnený v Novom Meste nad Váhom, približuje, že v období libanonskej krízy boli z bezpečnostných dôvodov zrušené pešie patroly. Motopatroly boli povolené len na rakúskych obrnených vozidlách SISU. Správy z televízie spôsobili, že mnoho rodinných príslušníkov našich vojakov si pod ich dojemom myslelo, že sú v bojovej zóne. Až po vysvetľujúcich telefonátoch poznali, že tomu tak nie je.

Jozef ŽIAK
Foto Mária PAŽICKÝ

www.profesionalnaarmada.sk
infolinka 0800 11 24 11

Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún
1 <i>Nový rok</i> <i>Deň vzniku SR</i>	1 <i>Tatiana</i>	1 <i>Albín</i>	1 <i>Hugo</i>	1 <i>Sviatok práce</i>	1 <i>Žaneta, MDD</i>
2 <i>Alexandra, Karina</i>	2 <i>Erik, Erika</i> <i>Hromnice</i>	2 <i>Anežka</i>	2 <i>Žita</i>	2 <i>Žigmund</i>	2 <i>Xénia, Oxana</i>
3 <i>Daniela</i>	3 <i>Blažej</i>	3 <i>Bohumil, Bohumila</i>	3 <i>Richard</i>	3 <i>Galína</i>	3 <i>Karolína</i>
4 <i>Drahoslav</i>	4 <i>Veronika</i>	4 <i>Kazimír</i>	4 <i>Izidor</i>	4 <i>Florián</i>	4 <i>Lenka</i>
5 <i>Andrea</i>	5 <i>Agáta</i>	5 <i>Fridrich</i>	5 <i>Miroslava</i>	5 <i>Lesana, Lesia</i>	5 <i>Laura</i>
6 <i>Zjavenie Pána</i> <i>Traja králi</i> <i>Antónia</i>	6 <i>Dorota</i>	6 <i>Radoslav, Radoslava</i>	6 <i>Veľký piatok</i> <i>Irena</i>	6 <i>Hermína</i>	6 <i>Norbert</i>
7 <i>Bohuslava</i>	7 <i>Vanda</i>	7 <i>Tomáš</i>	7 <i>Zoltán</i>	7 <i>Monika</i>	7 <i>Róbert</i>
8 <i>Severín</i>	8 <i>Zoja</i>	8 <i>Alan, Alana MDŽ</i>	8 <i>Veľkonočná nedeľa</i>	8 <i>Deň víťazstva nad fašizmom</i> <i>Ingrida</i>	8 <i>Medard</i>
9 <i>Alexej</i>	9 <i>Zdenko</i>	9 <i>Františka</i>	9 <i>Veľkonočný pondelok</i>	9 <i>Roland</i>	9 <i>Stanislava</i>
10 <i>Daša</i>	10 <i>Gabriela</i>	10 <i>Branislav, Bruno</i>	10 <i>Milena</i>	10 <i>Viktória</i>	10 <i>Margaréta</i>
11 <i>Malvína</i>	11 <i>Dezider</i>	11 <i>Angela, Angelika</i>	11 <i>Július</i>	11 <i>Blažena</i>	11 <i>Dobroslava</i>
12 <i>Ernest</i>	12 <i>Perla</i>	12 <i>Gregor</i>	12 <i>Estera</i>	12 <i>Pankrác</i>	12 <i>Zlatko</i>
13 <i>Rastislav</i>	13 <i>Arpád</i>	13 <i>Vlastimil</i>	13 <i>Aleš</i>	13 <i>Servác, Deň matiek</i>	13 <i>Anton</i>
14 <i>Radovan</i>	14 <i>Valentín</i>	14 <i>Matilda</i>	14 <i>Justína</i>	14 <i>Bonifác</i>	14 <i>Vasil</i>
15 <i>Dobroslav</i>	15 <i>Pravoslav</i>	15 <i>Svetlana</i>	15 <i>Fedor</i>	15 <i>Žofia</i>	15 <i>Vít</i>
16 <i>Kristína</i>	16 <i>Ida, Liana</i>	16 <i>Boleslav</i>	16 <i>Dana, Danica</i>	16 <i>Svetozár</i>	16 <i>Blanka, Bianka</i>
17 <i>Nataša</i>	17 <i>Miloslava</i>	17 <i>Lubica</i>	17 <i>Rudolf</i>	17 <i>Gizela</i>	17 <i>Adolf, Deň otcov</i>
18 <i>Bohdana</i>	18 <i>Jaromír</i>	18 <i>Eduard</i>	18 <i>Valér</i>	18 <i>Viola</i>	18 <i>Vratislav, Vratislava</i>
19 <i>Mário, Drahomíra</i>	19 <i>Vlasta</i>	19 <i>Jozef</i>	19 <i>Jela</i>	19 <i>Gertrúda</i>	19 <i>Alfréd</i>
20 <i>Dalibor</i>	20 <i>Livia</i>	20 <i>Vítazoslav, Klaudius</i>	20 <i>Marcel</i>	20 <i>Bernard</i>	20 <i>Valéria</i>
21 <i>Vincent</i>	21 <i>Eleonóra</i>	21 <i>Blahoslav</i>	21 <i>Ervín</i>	21 <i>Zina</i>	21 <i>Alojz</i>
22 <i>Zora</i>	22 <i>Etela</i>	22 <i>Beňadik</i>	22 <i>Slavomír</i>	22 <i>Júlia, Juliána</i>	22 <i>Paulína</i>
23 <i>Miloš</i>	23 <i>Roman, Romana</i>	23 <i>Adrián</i>	23 <i>Vojtech</i>	23 <i>Želmíra</i>	23 <i>Sidónia</i>
24 <i>Timotej</i>	24 <i>Matej</i>	24 <i>Gabriel</i>	24 <i>Juraj</i>	24 <i>Ela</i>	24 <i>Ján</i>
25 <i>Gejza</i>	25 <i>Frederik, Frederika</i>	25 <i>Marián</i>	25 <i>Marek</i>	25 <i>Urban</i>	25 <i>Tadeáš, Olívia</i>
26 <i>Tamara</i>	26 <i>Viktor</i>	26 <i>Emanuel</i>	26 <i>Jaroslava</i>	26 <i>Dušan</i>	26 <i>Adriána</i>
27 <i>Bohuš</i>	27 <i>Alexander</i>	27 <i>Alena</i>	27 <i>Jaroslav</i>	27 <i>Iveta</i>	27 <i>Ladislav, Ladislava</i>
28 <i>Alfonz</i>	28 <i>Zlatica</i>	28 <i>Soňa, Deň učiteľov</i>	28 <i>Jarmila</i>	28 <i>Viliam</i>	28 <i>Beáta</i>
29 <i>Gašpar</i>		29 <i>Miroslav</i>	29 <i>Lea</i>	29 <i>Vilma</i>	29 <i>Peter a Pavol, Petra</i>
30 <i>Ema</i>		30 <i>Vieroslava</i>	30 <i>Anastázia</i>	30 <i>Ferdinand</i>	30 <i>Melánia</i>
31 <i>Emil</i>		31 <i>Benjamín</i>		31 <i>Petronela, Petrana</i>	

2007

Júl	August	September	Október	November	December
1 <i>Diana</i>	1 <i>Božidara</i>	1 <i>Deň Ústavy SR</i>	1 <i>Arnold</i>	1 <i>Sviatok všetkých svätých</i>	1 <i>Edmund</i>
2 <i>Berta</i>	2 <i>Gustáv</i>	<i>Drahoslava</i>	2 <i>Levoslav</i>	<i>Denisa, Denis</i>	2 <i>Bibiána</i>
3 <i>Miloslav</i>	3 <i>Jerguš</i>	2 <i>Linda</i>	3 <i>Stela</i>	2 <i>Pamiatka zosnulých</i>	3 <i>Oldrich</i>
4 <i>Prokop</i>	4 <i>Dominik, Dominika</i>	3 <i>Belo</i>	4 <i>František</i>	3 <i>Hubert</i>	4 <i>Barbora</i>
5 <i>Sviatok sv. Cyrila a Metoda</i>	5 <i>Hortenzia</i>	4 <i>Rozália</i>	5 <i>Viera</i>	4 <i>Karol</i>	5 <i>Oto</i>
<i>Cyril a Metod</i>	6 <i>Jozefína</i>	5 <i>Regína</i>	6 <i>Natália</i>	5 <i>Imrich</i>	6 <i>Mikuláš</i>
6 <i>Patrik, Patrícia</i>	7 <i>Štefania</i>	6 <i>Alica</i>	7 <i>Eliška</i>	6 <i>Renáta</i>	7 <i>Ambróz</i>
7 <i>Oliver</i>	8 <i>Oskár</i>	7 <i>Marianna</i>	8 <i>Brigita</i>	7 <i>René</i>	8 <i>Marína</i>
8 <i>Ivan</i>	9 <i>Ľubomíra</i>	8 <i>Miriama</i>	9 <i>Dionýz</i>	8 <i>Bohumír</i>	9 <i>Izabela</i>
9 <i>Lujza</i>	10 <i>Vavrinec</i>	9 <i>Martina</i>	10 <i>Slavomíra</i>	9 <i>Teodor</i>	10 <i>Radúz</i>
10 <i>Amália</i>	11 <i>Zuzana</i>	10 <i>Oleg</i>	11 <i>Valentína</i>	10 <i>Tibor</i>	11 <i>Hilda</i>
11 <i>Milota</i>	12 <i>Darina</i>	11 <i>Bystrík</i>	12 <i>Maximilián</i>	11 <i>Martin, Maroš</i>	12 <i>Otília</i>
12 <i>Nina</i>	13 <i>Ľubomír</i>	12 <i>Mária</i>	13 <i>Koloman</i>	12 <i>Svätopluk</i>	13 <i>Lucia</i>
13 <i>Margita</i>	14 <i>Mojmír</i>	13 <i>Ctibor</i>	14 <i>Boris</i>	13 <i>Stanislav</i>	14 <i>Branislava, Bronislava</i>
14 <i>Kamil</i>	15 <i>Marcela</i>	14 <i>Ludomil</i>	15 <i>Terézia</i>	14 <i>Irma</i>	15 <i>Ivica</i>
15 <i>Henrich</i>	16 <i>Leonard</i>	15 <i>Sedembolestná</i>	16 <i>Vladimíra</i>	15 <i>Leopold</i>	16 <i>Albína</i>
16 <i>Drahomír</i>	17 <i>Milica</i>	<i>Panna Mária</i>	17 <i>Hedviga</i>	16 <i>Agnesa</i>	17 <i>Kornélia</i>
17 <i>Bohuslav</i>	18 <i>Elena, Helena</i>	<i>Jolana</i>	18 <i>Lukáš</i>	17 <i>Klaudia</i>	18 <i>Sláva, Slávka</i>
18 <i>Kamila</i>	19 <i>Lýdia</i>	16 <i>Ľudmila</i>	19 <i>Kristián</i>	<i>Deň boja za slobodu a demokraciu</i>	19 <i>Judita</i>
19 <i>Dušana</i>	20 <i>Anabela</i>	17 <i>Olympia</i>	20 <i>Vendelín</i>	18 <i>Eugen</i>	20 <i>Dagmara</i>
20 <i>Ilja, Eliáš</i>	21 <i>Jana</i>	18 <i>Eugénia</i>	21 <i>Uršuľa</i>	19 <i>Alžbeta</i>	21 <i>Bohdan</i>
21 <i>Daniel</i>	22 <i>Tichomír</i>	19 <i>Konštantín</i>	22 <i>Sergej</i>	20 <i>Félix</i>	22 <i>Adela</i>
22 <i>Magdaléna</i>	23 <i>Filip</i>	20 <i>Ľuboslav, Ľuboslava</i>	23 <i>Alojzia</i>	21 <i>Elvíra</i>	23 <i>Nadežda</i>
23 <i>Oľga</i>	24 <i>Bartolomej</i>	21 <i>Matúš</i>	24 <i>Kvetoslava</i>	22 <i>Cecília</i>	24 <i>Štedný deň</i>
24 <i>Vladimír</i>	25 <i>Ľudovít</i>	22 <i>Móric</i>	25 <i>Aurel</i>	23 <i>Klement</i>	<i>Adam a Eva</i>
25 <i>Jakub</i>	26 <i>Samuel</i>	23 <i>Zdenka</i>	26 <i>Demeter</i>	24 <i>Emília</i>	25 <i>1. sviatok vianočný</i>
26 <i>Anna, Hana</i>	27 <i>Silvia</i>	24 <i>Ľuboš, Ľubor</i>	27 <i>Sabína</i>	25 <i>Katarína</i>	26 <i>2. sviatok vianočný</i>
27 <i>Božena</i>	28 <i>Augustín</i>	25 <i>Vladislav</i>	28 <i>Dobromila</i>	26 <i>Kornel</i>	<i>Štefan</i>
28 <i>Krištof</i>	29 <i>Výročie SNP</i>	26 <i>Edita</i>	29 <i>Klára</i>	27 <i>Milan</i>	27 <i>Filoména</i>
29 <i>Marta</i>	<i>Nikola, Nikolaj</i>	27 <i>Cyprián</i>	30 <i>Šimon, Simona</i>	28 <i>Henrieta</i>	28 <i>Ivana, Ivona</i>
30 <i>Libuša</i>	30 <i>Ružena</i>	28 <i>Václav</i>	31 <i>Aurélia</i>	29 <i>Vratko</i>	29 <i>Milada</i>
31 <i>Ignác</i>	31 <i>Nora</i>	29 <i>Michal, Michaela</i>		30 <i>Ondrej, Andrej</i>	30 <i>Dávid</i>
		30 <i>Jarolím</i>			31 <i>Silvester</i>

Generál richtárom

Bývalý štátny tajomník MO SR, poslanec parlamentu a generálmajor vo výslužbe Jozef Gajdoš si nikdy nemyslel, že sa ešte natrvalo vráti do rodnej obce. Po desaťročiach prežitých najmä v Prahe a neskôr v Bratislave odíš do Zemplínskych Hámrov? Tam, kde má aj autobus konečnú?

„Prišli za mnou do Bratislavy rodáci s tým, že bývalého starostu poslanci pre kadečo odvolali z funkcie. No v dedine vraj nie je takého, kto by ju ako richtár vytiahol z najhoršieho. Bol som síce poslancom parlamentu, ale čo som mal robiť...”

V PRAHE A V BRATISLAVE

Jozef Gajdoš ostal v armáde po základnej vojenskej službe v roku 1971. Z rotného ho povýšili na rotmajstra a v Humennom ho menovali za veliteľa roty výcvikových tankov. Bolo ich 60 prevádzkových a 140 uložených, pričom rota zabezpečovala výcvik prešovskej 14. tankovej divízie. Nuž - to sú počty, čo? No aj na tú dobu to bolo kuriózne, že mladý rotmajster vládne toľkým strojom, takže vtedajšie vojenské noviny mali o čom písať. J. Gajdoš následne urobil dôstojnícke skúšky, potom študoval na vysokej vojenskej škole vo Vyskove, vrátil sa na dôstojnícky post do Humenného a potom nasle-

dovala Praha. Spomedzi 47 preverovaných ho vybrali na post starší pobočník ministra obrany. Roky strávené s federálnym ministrom obrany Martinom Dzúrom by iste vydali na román, to však tu rozoberať nebudeme.

J. Gajdoš v kancelárii ministra obrany v Prahe odslúžil 18 rokov. Aj preto, keď vzniklo samostatné Slovensko, prijal pozvanie do Bratislavy, aby ako jediný s takýmito skúsenosťami pomohol vybudovať ministerskú kanceláriu, vytýčiť súradnice jej činnosti a zároveň sa podieľať na budovaní celého systému ministerstva ako ústredného orgánu štátnej správy. „Opäť to boli doslova 24-hodinové služby, ale stálo to za to,” obzrie sa J. Gajdoš, ktorý sa v roku 1994 stal v rezorte štátnym tajomníkom.

ROZVOJ NAMIESTO DEGENERÁCIE

Podme však do Zemplínskych Hámrov, dediny s 1246 dušami. Keď sa tu J. Gajdoš v novembri 2000 ujal po mimoriadnych voľbách funkcie starostu, obec mala na účte 54 korún. Dlhý na faktúrach sa vyšplhali na takmer milión, v pivnici na obecnom úrade ostalo pred zimou len za fúrik uhlia a exekúcia na obecný majetok bola na spadnutie. Nehovoriac už o dezolátnom stave vodovodu, o zničených cestách či o nelegálnych skládkach špaticiacich obec a jej okolie. Skrátka, aj

to, čo sa tu kedysi vybudovalo, bolo v štádiu rozkladu. Nehovoriac o 38-percentnej nezamestnanosti - a to sú Z. Hámre obcou bez rómskej komunity.

„Začal som tým, že som urobil čisto nielen v účtoch, ale aj v dedine. Potok, smetiská, verejné priestranstvá - na to som sa sústredil najskôr. No a potom boli na rade investície,” spomenie starosta. Vyratáva ich toľko, že sa nám to zdá byť až neuveriteľné. Preto s ním sadáme do auta a v dedine, ktorá je roztrhaná okolo potoka na dĺžke 4,5 kilometra, sa s nimi zoznamujeme.

„Za 10 mesiacov sa nám podarilo vybudovať tento Dom smútku,” ukáže na priestannú budovu na okraji cintorína. „Tu bolo smetisko a namiesto neho tu dnes stojí Dom športovcov so športovým areálom,” povie, keď nás privezie na horný koniec dediny pod les. Okrem modernej stavby sa tu rozprestiera pekné futbalové ihrisko, nové tenisové kurty s nanovo vybudovaným prírodným amfiteátrom. „Na jar tu dobudujeme bazén.” Potom ukáže aj na tucet nových chat, ktoré hneď pri športovom areáli postavila obec. Domáci tak mali prácu a po predaji chat pribudli do obecného rozpočtu financie potrebné na ďalšie projekty. Napríklad na plánované stredisko zimných športov. „Predtým bol v dedine len nekvalitný príjem STV 1 a občas STV 2, dnes tu máme káblovú televíziu. Za 15 miliónov sme zrekonštruovali poľnú cestu do Sniny a tak sa cesta do okresného mesta skrátila z 11 na 2,4 kilometra. Za 15,5 milióna sa nám podarilo zrekonštruovať vodovod. Dokončili sme plynofikáciu,” len tak, akoby nič pokračuje J. Gajdoš, keď už kráča dole dedinou, kde vás nemôžu nezaujať štyľové drevené autobusové

zástavky, celková čistota či oddychové zóny s lavičkami a fontánkami. Vidíme aj vlni zrekonštruovaných základnú školu a telocvičňu.

„Aby sme veľkú časť týchto vecí urobili svojpomocne či v rámci verejnoprospešných prác, ľudí bolo treba rozhybať. Najskôr si ich ale musíte získať – to sa nedá na povel. Bez ľudského prístupu, bez toho, aby ste im pomáhali neraz aj v osobných veciach, to nejde. Je to skrátka o dôvere a tá je podmienená ešte dvoma vecami. Prácu musíte robiť s nadšením a nesmiete kradnúť,“ dodáva generálmajor vo výslužbe.

ZNOVUZRODENIE REGIÓNŮ

Iste – musí prísť aj otázka, kde na všetky tieto projekty J. Gajdoš zbral peniaze. Odpovedá: „Do dediny sa mi z európskych fondov aj z rozličných štátnych subvencií podarilo získať za 6 rokov 60 miliónov. Samozrejme, skúsenosti z minula sú plus, ale aj tak celé noci a víkendy sedím a pripravujem projekty a keď sa dozviem o akejkolvek grantovej súťaži, okamžite tam zasielam našu víziu s príslušnými žiadosťami. Zemlinske Hámre naposledy získali 20 miliónov korún z európskych fondov na ďalšiu revitalizáciu obce. Z eurofondov pribudne ešte 10,5 milióna na sceľovanie pozemkov. Najnovšie chce vybudovať penzión pre dôchodcov. To sú jeho aktuálne úlohy v obci. J. Gajdoš má však ešte jednu veľkú ambíciu, týkajúcu sa celého regiónu. Je predsedom združenie Biele kamene, v ktorom sú členmi Prešovský samosprávny kraj, mesto Snina a poltucet obcí. Ich cieľom je vybudovať komplexné stredisko cestovného ruchu s 18 lyžiarskymi vlekmí, aquaparkom, viacúčelovými športoviskami, fitnescentrami, penzióňmi aj s kasínom. Celkom by to zmenilo charakter okolia a zamedzilo by tomu, čo J. Gajdoš pokladá za veľký problém aj vo svojej obci. Ide o vyludňovanie a odchod mladých ľudí do veľkých miest a do zahraničia.

Mimochodom, obecný úrad, hoci to nie je jeho úlohou, pôsobí v Z. Hámroch aj ako úrad práce. Miestna nezamestnanosť je už len 8,4 %. Aj preto, keď som sa pred návštevou radnice pypytoval miestnych na ich starosť, nepočul som na neho krivé slovo. On pritom hovorí, že po tom, ako si na severnom Zemplíne opäť zvykajú aj manželka (pochádzajúca tiež z regiónu), je doma absolútne spokojný a je rád, že svoje skúsenosti môže investovať do rozvoja svojho rodiska.

Text a foto **Pavol VITKO**

Dovetok autora: V 90-tych rokoch som bol redaktor vtedy opozičnej Pravdy, špecializujúci sa na obranu a Jozef Gajdoš sedel v kresle štátneho tajomníka MO SR a bol nominovaný HZDS. Nuž, striedali sme po sebe vytrvalo a intenzívne jedna radosť. Tie šípy však neboli otrávené a prestrelky sme viedli v rámci profesionálnej konfrontácie názorov. Preto som rád prijal pozvanie do jeho obce. No a keď som videl, ako vládne richtárskou palicou – klobúk dole. Takže nabudúce snáď raz na Silvestra v zimnom stredisku Bielych kameňov. Nech sa darí.

Topoľčianske rysy

Rys ostrovid v znaku brigády vyjadruje všetky kvality, ktoré majú zosobňovať jej príslušníci. Odvahu, rýchlosť, pružnosť, ostražitosť, dobrý zrak a vytrvalosť. „To sú aj niektoré zásady vedenia boja našej brigády,“ tvrdí veliteľ 1. mechanizovanej brigády Topoľčany brigádny generál Stanislav Petrenec.

Začiatky ľahkej brigády pozemných síl OS SR siahajú do roku 2002. Odvtedy prešla mnohými reorganizačnými zmenami. Od 1. októbra tohto roku je premenovaná na 1. mechanizovanú brigádu Topoľčany. Ako kmeňový útvar zahŕňa 11. mechanizovaný prápor (mpr) Martin, 12. mpr Nitra, 13. mpr Levice, prápor logistickej podpory Topoľčany, raketometný oddiel Rožňava, prieskumnú rotu Levice, rotu podpory Topoľčany a protiletadlovú batériu Martin.

POSLANIE BRIGÁDY

Brigáda je predurčená na plnenie úloh v prípade vojenského i nevojenského ohrozenia na území SR alebo iných členských štátov NATO. Spolupodieľa sa na zavádzaní moderných systémov, ako napr. raketomet RM 70 Modular alebo obrnených vozidiel Aligator vo veliteľskej i ženínej verzii.

Príslušníci brigády v tomto roku uskutočnili 36 sústreďených výcvikov v poľných podmienkach. Podieľajú sa na plnení úloh v misiách v Iraku, Kosove a Sýrii. Verejnosť oceňuje ich pomoc počas živelných pohrôm. V tomto roku bolo počas 6 povodňových dní denne nasadených 250 osôb s potrebnou technikou a prostriedkami.

Každoročne pripravujú Deň otvorených dverí, kedy sa môže široká verejnosť oboznámiť s jej technikou a výcvikom. Veľký ohlas má táto akcia najmä u detí. Veľkým úspechom výcvikového roka 2005 bola afirmácia 11. mpr Martin, ešte ako Práporu okamžitej reakcie, v zahraničí. Je plne pripravený k nasadeniu síl a prostriedkov pri plnení bojových úloh v medzinárodnom prostredí. V najbližšom období ich

čaká príprava na afirmáciu nitrianskeho práporu. V horizonte jedného roka majú vycvičiť mechanizovaný prápor do Síl okamžitej reakcie NATO. „Ideálny stav nastane, keď budeme mať certifikované všetky tri mechanizované prápory, aby sa mohli cyklicky obmieňať,“ tvrdí veliteľ brigády.

CHÝBA IM PERSONÁL

Hlavným problémom je personálna nenaplnenosť brigády. Do poslednej chvíle držali vojakov základnej vojenskej služby, či už v Topoľčanoch alebo v Leviciach. Po odchode „základákov“ vznikla medzera, ktorú sa im nedarí za súčasného stavu vyplniť. „Sme naplnení na viac ako 70%, t.j. chýba mi celý jeden prápor,“ hovorí štyridsaťdeväťročný veliteľ.

„Mám dohodu s regrutáčnymi strediskami o nábere v dedinách. Vzhľadom na naše určenie potrebujeme ľudí zžitých s prírodou. Požadujeme však aj slušné intelektuálne vybavenie a jazykovú pripravenosť,“ vysvetľuje veliteľ Petrenec.

Všetci novozregrutovaní vojaci sú po výcviku v Martine podrobení preskúšaniu reálnych schopností. Cieľom je stanoviť im takú individuálnu prípravu, aby sa čo najskôr mohli zapojiť do spoločného výcviku družstva, čaty alebo roty. „To sa nám osvedčilo,“ hovorí veliteľ brigády.

Ďalšie vrásky na čele mu spôsobuje stav techniky a náhradné dielce, najmä na pásové vozidlá. Chýba im tiež výpočtová a spojovacia technika, ktorá už dosluhuje. „Očakávam, že v najbližšej dobe budeme mať techniku a čas vycvičiť sa na nej,“ dúfa generál.

„Želám si, aby mala brigáda pod novým názvom viac šťastia a dlhšie trvanie. Hlavne nech stále pokračuje vo zvyšovaní kvality vojenských odborností a profesionality v prospech OS SR,“ vyjadril svoje želanie veliteľ brigády.

rt. Zuzana MILDEOVÁ

Foto autorka

Starostlivosť o veteránov mýty, legendy a skutočnosť

V dňoch 23. – 25. októbra 2006 sa pod záštitou náčelníka štábu personálneho manažmentu brig. generála Miroslava Kováča uskutočnila na pôde Ministerstva obrany 1. medzinárodná konferencia k problematike veteránskej starostlivosti s názvom „Starostlivosť o veteránov – mýty, legendy a skutočnosť“. Organizátorom konferencie a zároveň jej odborným garantom bolo Centrum psychologických a sociologických činností Personálneho úradu OS SR.

Cieľom konferencie bola analýza právneho stavu v oblasti legislatívy, zaoberajúcej sa vojnovými veteránmi, identifikovanie potreby zmeny prípadne rozšírenia už existujúcich štruktúr, zodpovedných za starostlivosť o veteránov a predovšetkým zistenie súčasných potrieb a nedostatkov v tejto oblasti. Organizátori konferencie si dali za cieľ preskúmať možnosti využitia grantových schém Európskej únie na podporu veteránov.

INFORMOVAŤ A KOORDINOVAŤ

Hoci starostlivosť o vojnových veteránov sa venuje u nás solídna pozornosť, faktom však je, že nie je prioritná a koordinovaná. Prevládajú v nej nedostatky v informovanosti, tak medzi zložkami rezortu obrany, ako aj medzi samotnými vojnovými veteránmi. Potom často počuť ich nereálne predstavy, ktoré nie sú v súlade so zákonom. A to sú tie mýty a legendy, ktoré medzi verejnosťou prevládajú. Preto bolo veľmi dôležité, aby

sa stretli na spoločnej pôde odborníci zo všetkých zložiek rezortu ministerstva obrany, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom zaoberajú vojnovými veteránmi a aby okrem vzájomného informovania sa, posúdenia súčasného stavu, diskutovali priamo so zástupcami veteránskych združení a bývalými veliteľmi zo zahraničných misií o ich skúsenostiach, prípadne predstavách a poznatkoch, ako zlepšiť starostlivosť v rezorte. Psychológov predovšetkým zaujímali psychosociálne dôsledky nasadenia do vojenských operácií, predovšetkým ich dopady na osobnosť profesionálneho vojaka, jeho rodinu ale i pracovné uplatnenie. Z tohto dôvodu predchádzal konferencii v septembri pracovný seminár na Galbovom Mlyne vo Viničnom, na ktorom psychológovia analyzovali základné okruhy problémov a potrieb.

Na medzinárodnej konferencii sa zúčastnili zástupcovia všetkých zložiek rezortu obrany, ktoré vplyvajú na starostlivosť o veteránov. „Boli tu odborníci zo zdravotníctva, aplikovanej vojenskej psychológie a sociológie, personálneho manažmentu, sociálnej starostlivosti, bývalí velitelia z misií, ako aj zástupcovia štátnej správy, predovšetkým oddelenia vojnových veteránov a vydávania osvedčení,“ informoval jeden z organizátorov mjr. Pavol Štepo. Organizátori privítali na konferencii zástupcov záujmových veteránskych združení – Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, Asociácie UN Veterán, Združenia vojnových veteránov, ako aj Zväzu vojakov.

Potešila aj účasť českých kolegov z ministerstva obrany, zástupcov odboru mimorezortní spolupráce MO ČR pplk. Bachana a námestníka predsedu Svazu vojnových veteránů Ing. Marečka, ktorých vystúpenia, ale aj činnosť v pracovných sekciách boli prínosom. Česi sú v oblasti legislatívy, ale aj v sociálnej starostlivosti o veteránov ďalej, a pre Slovensko je dôležité implementovať ich pozitívne skúsenosti, resp. vyhnúť sa chybám, ktoré v konečnom dôsledku aj oni priznali a z ktorých sa poučili.

VETERÁNOM PRIMERANÚ STAROSTLIVOSŤ

Medzinárodnú konferenciu otvoril minister obrany František Kašícký. V príhovore zdôraznil, že naši vojnoví veteráni, či už tí, ktorí bojovali za slobodu a demokraciu na frontoch 2. svetovej vojny, alebo tí z mierových misií a medzinárodných mierových operácií, si naozaj zaslúžia primeranú starostlivosť. „Už len preto, že obetovali často svoje najkrajšie obdobie života a mnohokrát i zdravie vojenskej služby rodnej krajine. Slúžili vlasti ďaleko za jej hranicami, v odlúčení od svojich rodín, blízkych a priateľov, v odlúčení od domova. Odchádzali preto, aby naplnili podstatu svojho náročného povolania a aby pokračovali v úlohách, ktoré pred nich postavil každodenný život vojaka v národnooslobodzovacom boji alebo v súčasnosti v mierovom nasadení s poslaním bojovať v operáciách medzinárodného krízového manažmentu za ochranu nevinných ľudských životov, minimalizovať napätie v krajinách konfliktov, udržiavať v nich právo a poriadok a vytvárať podmienky pre fungovanie miestnych inštitúcií,“ zdôraznil minister.

Následná diskusia sa zaoberala predovšetkým právnym stavom starostlivosti o vojenských resp. vojnových veteránov, potrebami zmeny terminológie, využitím symbolov a budovaním novodobých tradícií veteránov ozbrojených síl, ich informovanosťou. Pretriasali sa otázky zmeny inštitúcie starostlivosti o veteránov zavedením odborných programov zdravotnej a psychosociálnej starostlivosti o veteránov a ich podpory prechodu na národný trh práce pri využití grantových schém EÚ. Účastníci konferencie a experti sa rozdelili do pracovných sekcií, v ktorých sa zaoberali kľúčovými témami konferencie a identifikovaním potrieb veteránskej starostlivosti.

František Kašícký na krátkom brífingu skonštatoval, že ho veľmi teší, ak sa programové vyhlásenie vlády v časti starostlivosti o vojnových veteránov plní. Dôkazom bola aj táto konferencia, na ktorej diskutovali odborníci rezortu, z občianskych združení a zoskupení.

ZJEDNOTIŤ PRAVIDLÁ

Účastníci konferencie vypracovali tézy, ktoré komplexne riešia problematiku starostlivosti o voj-

nových veteránov. Konkrétne iniciujú zmenu zákona o vojnových veteránov, v ktorom chcú zjednotiť podmienky udelenia a odobratia statusu vojnového veterána, rozšíriť zdravotnú starostlivosť a sociálne zabezpečenie, prípadne dávky v hmotnej núdzi.

POMÔŽU EURÓPSKE GRANTY

Ministra Kašického najviac zaujala myšlienka zvýšenia informovanosti, sfunkčnenie štruktúry, ktorá sa zaoberá starostlivosťou o vojnových veteránov v rámci rezortu, ako aj celý komplex návrhov, týkajúcich sa psychologickej starostlivosti nielen pred a počas ich pôsobenia v misii, ale hlavne po ich návrate domov. „Zaujali ma aj návrhy, ktoré hovorili o zaradení príslušníkov, ktorým sa končí služba v ozbrojených silách, o ich ďalšom uplatnení v pracovnom procese,“ povedal šéf rezortu obrany po skončení konferencie. Ide predovšetkým o možnosť využitia programov podpory prechodu na trh práce povinným preškolením, prípadne umožniť odchádzajúcim vojakom rekvalifikačný kurz. Zaznel i návrh zriaďovať zariadenia sociálnej starostlivosti, ktoré by sa venovali tým vojnovým veteránom, ktorí sú či už bez rodinných príslušníkov, alebo majú nejaké zdravotné ťažkosti. Podobné zariadenia uplatňujú v zahraničí. Ako zaujímavé sa zdá aj využitie grantových výziev a schém na starostlivosť o veteránov a zároveň poskytnúť záujmovým združeniam školenia o možnostiach využívania grantových projektov.

„Jedna vec je vzdať hold týmto ľuďom, druhá vec je pri určitých príležitostiach pozývať ich na rôzne spoločenské aktivity a oceniť ich. Ale pre týchto ľudí je dôležitý samotný výsledok. Závery konferencie dávajú komplexný pohľad, pretože neboli robené od zeleného stola, ale robili ich ľudia, ktorí sa tomu priamo venujú,“ zdôraznil F. Kašický.

„Chceli sme upozorniť na potreby zmeny legislatívy vojnových veteránov, na potrebu zvýšenej zdravotnej, psychologickej, sociálnej (v tom i rodinnej) starostlivosti o našich bývalých kolegov, ktorí nasadzovali svoj život vo vojenských operáciách, ale i na to, že nám chýba inštitúcia, ktorá by sa o veteránov komplexne starala – od návratu z vojenskej operácie až po ich podporu pri prechode na trh práce,“ skonštatoval riaditeľ Personálneho úradu plk. Vladimír Vagaš a dodal: „Veľmi si vážime ústretovosť pána ministra a funkcionárov rezortu obrany k tejto problematike a veríme, že nám pomôžu naplniť všetky ciele a návrhy opatrení. Bol by som rád, aby táto konferencia priniesla niečo pozitívne našim kolegom, ale hlavne vojakom, ktorí sú nasadzovaní do zahraničných operácií.“

pplk. Pavol ŠMÝKALA

Foto Mário PAŽICKÝ

Skalina prevzal dekrét o menovaní za generála

Prezident Slovenskej republiky na návrh ministra obrany Františka Kašického menoval v súlade čl. 102 Ústavy Slovenskej republiky plukovníka v. v. Kolomana Skalinu do vojenskej hodnosti brigádneho generála.

Menovací dekrét prezidenta SR bol Kolomanovi Skalinovi odovzdaný osobne v jeho bydlisku 9. novembra veľvyslancom SR v USA Rastislavom Káčerom a pridelencom obrany SR v USA plk. Miroslavom Giertlím. Odovzdanie dekrétu sprevádzala milá rodinná oslava povýšeného Kolomana Skalina. Brigádny generál žije s rodinou v meste Portland, štát Maine v Spojených štátoch a tohto roku sa v zdraví dožil 98 rokov.

Koloman Skalina sa narodil v roku 1908 v Tisovci a bol aktívnym účastníkom odboja v zahraničnom vojsku od roku 1939. Pôsobil najskôr vo Francúzsku, neskôr vo Veľkej Británii a nakoniec v 1. čs. armádnom zbore v ZSSR, s ktorým sa zúčastnil na oslobodzovaní územia Slovenska. Počas tejto činnosti pôsobil v rôznych veliteľských funkciách od veliteľa čaty až po veliteľa práporu. Jeho posledné pôsobisko bolo v roku 1948 vo funkcii veliteľa 79. pešieho práporu v Banskej Bystrici.

V roku 2002 bol ocenený taktiež Medailou prezidenta SR. Osobné odovzdanie dekrétu prezidenta SR potvrdilo pozitívny vzťah Slovenska, rezortu obrany, Veľvyslanectva SR a Úradu pridelenca obrany vo Washingtone k vojenským veteránom, majúcim korene v SR, ktorí v minulosti neboli náležite ocenení za svoje nasadenie v celosvetovom odboji proti fašizmu.

plk. Miroslav GIERTLÍ
pridelenec obrany SR v USA

uplácá rôznymi darmi. Začal koláčmi, chlebom, masťou i páleným. Stále bola pevná. Skúsil na ňu vsadiť i družičku. No reťaz sa ani nepohla. Tak pokračoval, kým nevyčerpal všetko. Až potom povolili a pred odchodom si s nimi ešte zakrepčili.

Ani regrutátori sa nedali zahanbiť. Na parkovisku vyrástol regrutačný stánok. Čakali tam už plk. Vagaš, pplk. Sičák a ostatní kolegovia z regrutačných stredísk. Riaditeľ Centra personálneho marketingu PÚ OS SR pplk. Sičák prečítal mladomanželom „Personálny rozkaz“. V ňom odvolali z funkcie slečnu kpt. Opluštilovú a zároveň ustanovili mladú pani kpt. Halášovú. Tak sa s požehnaním všetkých mohla začať svadobná zábava.

AKO ĎALEJ?

„Moja práca je časovo náročná. Najmä čo sa týka víkendov. Našťastie, Marián je naporúdzi. Veľa nápadov, ktoré uplatňujem, sú z jeho hlavy. Takže sa nemôžem sťažovať,“ vysvetľuje náčelníčka regrutačného strediska.

Kto bude veliť v ich rodine? Priatelia zo súboru Váh, v ktorom nevesta dlhé roky tancovala, im poradili: „Prajeme vám všetci svorne, aby ste si velili vzájomne“.

„Čo chceme nájsť pod stromčekom? Radosť, porozumenie a nech nás je o rok viac pri vianočnom stole,“ želá si Lenka.

rtn. Zuzana MILDEOVÁ

Foto autorka

Vojenská svadba

Vianoce budú po prvýkrát ako manželia prežívať náčelníčka Regrutačného strediska Banská Bystrica kapitánka Lenka Opluštilová a náčelník personálneho manažmentu na Veliteľstve vzdušných síl Zvolen podplukovník Marián Halás.

Nevesta, rodáčka z Liptovského Mikuláša, sa narodila v rodine podplukovníka. Ten ovplyvnil jej kroky pri výbere povolania. Po maturite na gymnáziu absolvovala ročnú práporčickú školu v Novom Meste nad Váhom. Potom nastúpila do praxe. Rok na to začala externe študovať na Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši. Po promóciách nastúpila na Vyššiu vojenskú správu do Bratislavy. Tú v roku 2003 spolu i s jej miestom zrušili. Úspešne zvládla konkurz a začala pracovať na Regrutačnom stredisku v Banskej Bystrici.

Ženích, rodák zo Zlatých Moraviec, ukončil Vysokú vojenskú školu v Liptovskom Mikuláši. Prešiel veliteľskými funkciami od veliteľa čaty až po veliteľa útvaru. V rokoch 1994 - 1995 pôsobil v misii v Juhoslávii. Teraz pracuje na Veliteľstve vzdušných síl Zvolen. Zároveň končí externé štúdium práva.

SPOLOČNÉ ZAČIATKY

V roku 1997 prišla Lenka do Zvolena a tam sa zoznámila s Mariánom. Pracovali na spoločnom útvare. Dokopy sa však dali, až keď Lenka opúšťala zvolenský prápor. „Vtedy bol Marián veliteľom útvaru a keď som skončila externé štúdium, neponúkol mi adekvátnu funkciu. Tak som chcela odísť,“ spomína

tridsaťjedenročná Lenka. „Náš vzťah začal 1. mája. Stretli sme sa pod vyzdobeným májom na Zvolenskom zámku,“ dopĺňa štyridsaťtriročný Marián.

Úspešne preklenuli vyše dvojročné obdobie vzťahu na diaľku. „Začiatky boli ťažké,“ podotýka Lenka. Zjednodušilo sa to, keď nastúpila do Banskej Bystrice. „Impulz zobráť sa, nám dal riaditeľ personálneho úradu plukovník Vladimír Vagaš. Žartom sa dožadoval mojej materskej dovolenky. Verím, že nadriadení budú tolerantní, keď na ňu budem chcieť skutočne nastúpiť,“ hovorí s úsmevom kapitánka.

DEŇ „D“

Zvolenský zámok je ideálne miesto na sobáš. História zmiešaná s romantikou umocňuje slávnostnú atmosféru. Po obrade ich čakali gratulácie. Kamaráti z vojenského folklórneho súboru Váh z Liptovského Mikuláša nechceli mladuchu len tak pustiť. Pred zámokovou bránou natiahli reťaz. Ženích ich

Ked' môže, pomôže

„Počas Vianoc v misii mi bolo clivo. Avšak odchádzala som s vedomím, že ako slobodná bez záväzkov aj tak nemám šancu stráviť ich doma,“ spomína veliaca poddôstojníčka Brigády velenia, riadenia a prieskumu Zvolene, štábná nadrotmajsterka Helena Pavlíková.

ZAKAŽDÝM INDE

Rodáčka z Rožňavy po ukončení Strednej ekonomickej školy v Spišskej Novej Vsi absolvovala ročnú prípravicu školu v Novom Meste nad Váhom.

V 1989 začala študovať na Vysokej vojenskej škole v Liptovskom Mikuláši. Tú však predčasne ukončila. Potom slúžila v Kroměříži na Vojenskej polícii. Po rozdelení republiky nastúpila k delostrelcom do Jelšavy.

„Tamojšie tri roky mi odčerpali množstvo síl,“ hovorí tridsaťsedemročná elegantná tmavovláska. Následne pôsobila v Liptovskom Mikuláši na študijnom oddelení 4. spojovacej fakulty. „Takmer stále som bola zaradená inde, než kde som mala byť,“ prezrádza s odstupom času s jemnou iróniou štábná nadrotmajsterka Helena Pavlíková.

VIANOCE V MISII

V 1996 sa prihlásila do misie v Juhoslávii. „Spoznala som tam skvelých ľudí, vytvorili sa medzi nami väzby na celý život. Človek sa ukáže v pravom svetle ďaleko od domova, od priateľov, často v extrémnych situáciách,“ konštatuje Helena.

„Aké boli Vianoce v misii? Rekvizity boli rovnaké ako doma. Mali sme jedličku, na večeru kapra. Atmosféra sa však nedala s domovom porovnať. Keďže sme rotovali až v novembri, nestihli sme sa dostatočne spoznať. Chýbalo mi teplo domova a blízki. Boli to smutné Vianoce,“ pripomína si tie chvíle.

„Napriek tomu misia mi dala veľa. Navyše som sa tam zoznámila so svojim manželom. Šla by som opäť, keby som nemala malú,“ hovorí matka päťročnej Simonky. „Manžel je civil. V tom období bolo množstvo účastníkov misií civilov. Tí si na dobu jej trvania prepožičiavali vojenskú hodnosť. Manžel v súčasnosti podniká v oblasti realit,“ prezrádza Helena. Kvôli nemu po návrate z misie zamenila Liptovský Mikuláš za Vlkanovú. Minulý rok v decembri nastúpila ako veliaca poddôstojníčka do Centra riadenia vzdušných operácií vo Zvolene. To sa v apríli 2006 začlenilo do Brigády velenia, riadenia a prieskumu.

JEDNA Z DVOCH

„Pokiaľ viem, tak na Slovensku sme v hodnosti štábného nadrotmajstra iba dve ženy. Tou druhou je veliaca poddôstojníčka martinského Práporu okamžitej reakcie,“ konštatuje šbnrtm. Pavlíková. Ona sama má na starosti okolo 800 poddôstojníkov brigády, väčšinou mužov. „Som pre nich akýsi poradný orgán, najmä čo sa týka nového zákona č. 346/2005,“ podotýka Helena, ktorá sa vo voľnom čase venuje joge a zdravému životnému štýlu.

Snažím sa riešiť všetky problémy našich poddôstojníkov. Neraz i banálne. Naposledy nedostatok maskáčov a tričiek. Okrem iného sprostredkúvam spojenie medzi nimi a veliteľom tzv. poddôstojníckym kanálom. Zúčastňujem sa na kontrolách poradovej prípravy, ustrojenosti, dodržiavania vojenskej disciplíny.

„Veliacu poddôstojníčku som robila už vo Vlkanovej. Bolo to náročné. Ani ja, ani veliteľ sme nevedeli, čo konkrétne tá práca znamená. Funkcia ako taká bola prevzatá z americkej armády. Tam má už dlhoročnú tradíciu. U nás sa to stále len rozbieha. V súčasnosti sa už aspoň máme o čo oprieť,“ hovorí sympatická žena. „Pôvodne som nevedela, do čoho idem. Teraz som spokojná. Rada pomôžem, keď môžem,“ dodáva na záver.

rtm. Zuzana MILDEOVÁ

Foto archív H. P.

O rodovej rovnosti

V dňoch 9. -10. novembra sa v Posádkovom klube v Liptovskom Mikuláši uskutočnila konferencia k výkonu štátnej služby profesionálnych vojakiek v otázkach rodovej rovnosti.

Takmer sto žien a prizvaných hostí sa zaoberalo touto problematikou aj v rámci štátov NATO. Problematiku účastníčkam ozrejmla štátna radkyňa Odboru rodinnej a rodovej politiky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny PhDr. Zuzana Vranová. Podľa jej slov sú otázky rodovej rovnosti vykryté platnou legislatívou, avšak hlavnou príčinou diskriminácie žien, ale aj mužov sú rodové stereotypy silne zakorenené v slovenskej spoločnosti.

Podľa slov gestora konferencie brigádneho generála Miroslava Kováča je zavedenie otázok rodovej rovnosti do výkonu štátnej služby profesionálnych vojakov dlhodobým procesom, ktorý treba podporovať na všetkých úrovniach.

npor. Lenka TIŇOVÁ
Foto nrtm. Agáta ČAMAJOVÁ

Bezpečnosť a bezpečnostné vzdelávanie

V dňoch 12. – 13. októbra sa uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia Bezpečnosť a bezpečnostné vzdelávanie, ktorú v spolupráci s European Association for Security a International Academy of Life Protection zorganizovala Katedra humanitných a sociálnych vied Akadémie ozbrojených síl.

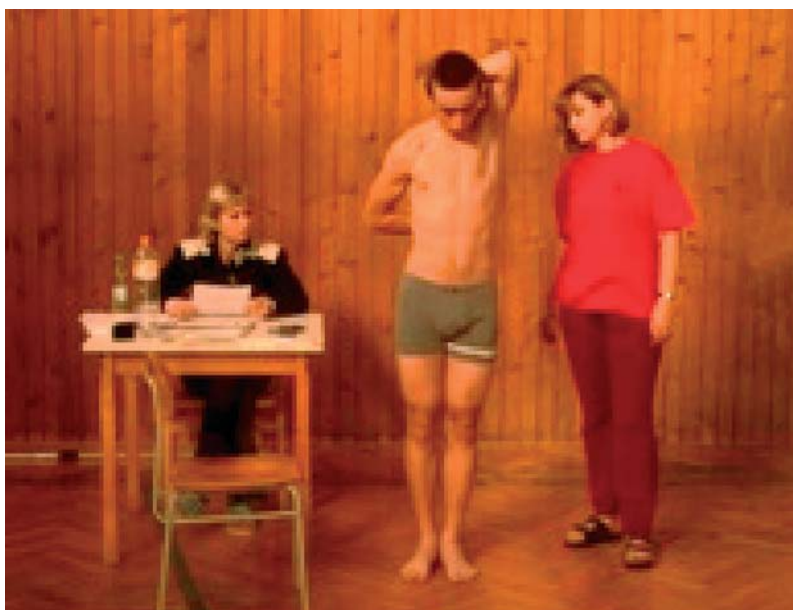
Vyššie 60 zástupcov vysokých škôl a vedeckých inštitúcií zo Slovenska, Čiech, Poľska a Ukrajiny, z MO SR a GŠ OS SR, z Akadémie policajného zboru SR a z NAO analyzovalo súčasné bezpečnostné prostredie a aktuálne bezpečnostné výzvy. Prednesené príspevky a priebeh diskusie ukázali na potrebu nepretržitej kvalitnej analýzy bezpečnostného prostredia, vytvorenia vedy o bezpečnosti a jej kategoriálneho aparátu, prípravy kvalifikovaných odborníkov pre bezpečnostný sektor, ale aj vzdelávania občanov z problematiky všeobecnej bezpečnosti. Účastníci navrhli ďalšie smery rozvoja bezpečnostnej vedy a bezpečnostného vzdelávania v podmienkach vojenského školstva.

Doc. Ing. Ladislav HOFREITER, CSc.

Výskum v oblasti telesnej výchovy

Spolupráca medzi Ústavom telesnej výchovy a športu AOS v Liptovskom Mikuláši a Katedrou telesnej výchovy a športu Univerzity obrany z Brna sa rozbehla aj vo vedecko – výskumnej sfére. Tím telovýchovných pracovníkov z Brna a Olomouca vedený Doc. Miroslavom Přidalovou a Dr. Zdenom Kvakom spolu s odborníkmi AOS Mgr. Jánom Pápayom, PhD, Mgr. Vladimírom Paulikom, PhD, Mgr. Dušanom Litvom, PhD a kol. začali v októbri s výskumným projektom, ktorý je zameraný na sledovanie telesného rozvoja študentov počas štúdia (po dobu 3 rokov) pri rozvíjaní ich telesných schopností v kontexte pôsobenia jednotlivých učebných programov, ale aj antropologických ukazovateľov a funkčných predpokladov pre výkon v ich ďalšom profesionálnom pôsobení v OS SR a Armády ČR. Do sledovania boli vybrané súbory študentov učebných skupín 1. ročníka všetkých študijných odborov mužov i žien.

Text a foto: Mgr. Dušan LITVA, PhD
ÚTVŠ.

[Z REZORTU]

O príprave odbornosti pre vzdušné sily

Seminár k „odbornému vzdelávaniu dôstojníkov a príporčíkov OS SR so zameraním na odbornosť vzdušných síl OS SR“ sa konal 18. októbra v Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši. Podujatie nastolilo požiadavku hľadania systémového, efektívneho a ekonomického riešenia prípravy vojenských profesionálov pre odbornosť vzdušných síl. Účastníci podujatia analyzovali kvantitatívne ukazovatele potrebné na prípravu leteckých odborníkov, kvitovali akreditované študijné programy LF TU Košice a ich odborné kapacity a navrhli model pre ďalší postup zabezpečenia prípravy dôstojníkov a príporčíkov v odbornostiach vzdušných síl OS SR.

(hg)

Ohlas na článok

Vážený pán šefredaktor,

s potešením som si prečítal Obranu 10/2006 a článok Bohatší o laboratórium o napredovaní chemického vojska v Zemianskych Kostolanoch. Úprimne Vám ďakujem aj za zmienku o vzdelávaní na Katolíckej univerzite v Ružomberku v oblasti chemickej ochrany a o našej spolupráci s armádou. Koncom leta naša univerzita po úspešnom akreditačnom konaní dostala právo vzdelávať v novom študijnom programe Radičná a chemická ochrana. Štúdium by sme chceli otvoriť od septembra 2007. Tento študijný program je určený pre civilných, ale i vojenských odborníkov v oblasti ochrany obyvateľstva i vojsk...

S pozdravom aj so želaním šťastných Vianoc a úspešného nového roka

profesor Ján Kurucz

(Autor listu je plukovník vo výslužbe a pôsobí vo funkcii prorektora Katolíckej univerzity v Ružomberku. Ako veliteľ oddielu protichemickej ochrany bol nasadený v roku 1991 vo vojne v Iraku, vo svojom odbore prednášal na vojenských vysokých školách vo Vyškove a v Liptovskom Mikuláši a v odborných kruhoch je považovaný za nestora aj lídra protichemickej ochrany na Slovensku.)

Za dobrou pohodu na
Vojenskú zotavovňu a hotel Zemplínska Širava, a. s.,**
Vás pozýva vedenie vojenskej zotavovne.

Ponúkame okrem dobrej stravy a ubytovania aj dobrú zábavu. Prijemná voda v bazéne, šikovné ruky masérov, spoľahlivá práca rehabilitačných sestier na vodoliečbe a elektroliečbe, je zárukou pohody počas vianočných a silvestrovských sviatkov.

PRETO NEVÁHAJTE a rýchlo volajte na telefónne číslo vojenskej linky 316 074
- p. Papsíkovú a zaobstarajte si už teraz poukaz na rekreačný vianočný a silvestrovský pobyt.

... je možnosť aj skráteného pobytu.

UŽ TERAZ SA NA VÁS TEŠIA ZAMESTNANCI

VOJENSKEJ ZOTAVOVNE A HOTELA ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA, a. s.

Voľné miesto

Hľadám za seba náhradu na funkciu čatár – mladší pomocník rotý zásobovania a podpory praporu logistiky Protiletadlovej raketovej brigády Vzdušných síl SR. Čat. Marián Sedliach z VU 4405 Nitra

Protokol v praxi (12) Dámske obliekanie

Dámy používajú na spoločenské príležitosti decentný mejkap, dezodorant (nie ťažký), majú upravené nechty, nenosia priesvitné blúzky, priesvitné šaty ani priesvitné sukne. Taktiež nenosia hlboké výstrihy, košeľové a plášťové šaty, príkrátke sukne, tesné ošatenie, piercing, tetovanie, priveľa šperkov, ani šatstvo, pod ktorým vidno holé brucho. Nenosia ani veľké náušnice, nechodia s nevyhodeným podpazuším a neoholenými nohami. Nosia nohavicové kostýmy, šaty a kostýmy s minimálnou dĺžkou 1 dlaň nad koleno, látky, ktoré dobre padnú (napr. hodváb, vlnu, bavlnu a vlnenú zmes). Pančuchy sa nosia do spoločnosti aj pri 40 °C v tieni, farbu treba voliť tak, aby nenarušovala celkový dojem.

Dámske oblečenie je v porovnaní s pánskym pestrejšie, na spoločenské udalosti si môžeme obliecť:

- Veľká večerná toaleta zodpovedá pánskemu fraku, zvyčajne je dlhá z ľahkých kvalitných materiálov rôznych farieb, s dekolťážou, doplnená dlhými rukavicami, pravým šperkom a vhodnými večernými lodičkami. Používa sa k nej kožuach alebo plášť a vhodná večerná kabelka. Večer sa k nej nenosí klobúk. Tento odev je vhodný na veľké slávnostné príležitosti.

- Malá večerná toaleta je protipól mužského smokingu, ale tiež tmavého vychádzkového obleku. Môže byť dlhá, keď sa používa po 20. hodine, alebo krátka, obyčajne z ťažkých materiálov tmavej farby, s menšou dekolťážou, s krátkymi alebo dlhšími rukávmi. S materiálom treba prihliadať na ročné obdobie. Taký odev je vhodný na recepcie, koktaily, večere. Eleganciu zdôrazňuje vhodný mejkap.

- Koktailové šaty sa v plnom rozsahu prispôbujú móde, mali by byť krátke, výnimočne dlhé (ak to neodporuje móde). Vyrobené sú z ťažších materiálov, je prípustné ich doplniť klobúčikom. Pri výbere šperkov by mala byť dáma opatrná, menej znamená viac.

- Vychádzkové šaty bývajú z jemnej vlny alebo hodvábu rôznych farieb, celé alebo dvojdielne prispôbené móde. Používajú sa na návštevy, obedy, filmové predstavenia, vernisáže. Dopĺňujú sa klobúkmi, rukavicami, kabelkou a topánkami rovnakej farby alebo vo farbe harmonizujúcej s oblečením.

- Športové oblečenie sa nepoužíva na spoločenskú udalosť ale je vhodné na vychádzku.

- Plášť má byť jednofarebný z jemných materiálov, harmonizujúci s farbou šiat, nie športového strihu. Môže byť vhodne doplnený kožušinou.

- Klobúk dopĺňa plášť a šaty. Pri návštevách, obedoch a koktailoch môže ostať na hlave. Musí byť zladený so šatami. Hostiteľka chodí bez klobúka a pokiaľ možno aj bez kabelky. Na večere sa chodí bez klobúka.

- Kabelka je taktiež dôležitým doplnkom, veľké tvary nie sú vhodné aj keď sú módné. Musia ladiť so šatami aj s ostatnými doplnkami.

- Rukavice sa nosia hlavne kožené, krátke alebo s predĺženou manžetou, ladia s farbou šiat a s doplnkami. Pri príchode do miestnosti skladá žena pravú rukavicu kvôli podaniu ruky, jedlá konzumuje bez rukavíc. Ak sú rukavice súčasťou večernej toalety nie je potrebné ich vyžliekať pri podávaní ruky, pri jedle však áno.

- Topánky na spoločenské udalosti sú hlavne lodičky (uzatvorené) na opätkoch. Materiál a farby by sa mali riediť farbou šiat a doplnkov, hlavne by nemali byť obnosené a nevyčistené.

- Bielizeň vyberáme s ohľadom na šaty a podnebie.

- Šperky môžeme nosiť bohatšie na večerné podujatie, ale aj pri nich platí zásada, že menej znamená viac. Príliš bohaté súpravy pôsobia nápadne a niekedy aj smiešne.

Pre formálne ošatenie žien je vhodné nosiť oblečenie, ktoré je vhodné na prácu, ktorú robíme, a nie na zdôraznenie postavy.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
Oddelenie protokolu KaMO

Povstalec s dušou poeta

„Vlasteneckému citu sa učíme už v rodine. Nasávame ho spolu s materským mliekom,“ tvrdí osemdesiatšetročný brigádny generál v. v. Mgr. Imrich Gibala.

Rodák z Hriňovej pochádza z mnohopočetnej roľníckej rodiny. Štúdium na gymnáziu v Tisovci prerušil kvôli maďarskej okupácii južného pohraničia. Pokračoval až po ilegálnom prekročení hraníc. Po maturite narukoval do Levoče. Poslali ho na bieloruský front k zašľovacej divízii. Chcel si rozšíriť vzdelanie. Tak sa na vlastnú žiadosť vrátil. Vojenská akadémia v Bratislave ho koncom mája 1944 vyradila v hodnosti poručíka pechoty. Pridelili ho k útvaru vo Zvolene. Odtiaľ ho s rotou záložníkov vyslali na opevňovacie práce do Baligródu. Po dvoch mesiacoch ich premiestnili do východných Karpát. Keď tam Nemci odzbrojili dve slovenské divízie, prešiel s rotou k povstaleckej armáde do Zvolena. „Putovali sme najmä v noci. Trvalo nám to 13 dní,“ spomína generál.

VIANOCE 1944

Koncom septembra 1944 ho nasadili do bojov v Žiarskej doline. Jeho rota a rota npor. Sámela mali zamedziť postupu nemeckých vojsk do údolia rieky Hron. Keď zamínovali cestu do Banskej Štiavnice, dostali rozkaz zaujať obranné pozície v Hronskej Dúb-rave. Tam bol začiatkom októbra pri prvom útoku ťažko ranený. Stratil ľavé oko, mal poranenú hrud, prelomenú ľavú kľúčnu kosť a dolnú čeľusť.

„Vianoce v roku 1944 som strávil vo ľvovskej poľnej nemocnici. Previezli ma tam začiatkom októbra z letiska Tri Duby ihneď po zranení. Dôstojníkov od ostatných separovali v bývalej prednáškovej sále. Bolo nás tam okolo 100 pacientov. Po zranení som schudol 15 kíl. Počas Štedrého večera pripravili pre nás pred-nášku o ideách marxizmu-leninizmu. No nechýbal ani stromček umiestnený v rohu sály. Samozrejme, na zá-ver sme mali prípitok na víťazstvo. Ležal som tam s iným „Čechoslovákom“, tak nás volali, a s tým sme si krátili v rozhovoroch vianočné dni,“ pripomätáva si veterán.

VZORNÝ UČITEĽ

Po vyliečení ho odvelil do Popradu a odtiaľ do Levoče. V októbri 1945 absolvoval telovýchovný kurz v Prahe. Odvtedy pôsobil vo funkcii náčelníka telesnej prípravy v divízii v Košiciach a neskôr v Trenčíne. Pritom začal diaľkovo študovať Inštitút telesnej výchovy a športu na Karlovej univerzite v Prahe, ale štúdium ukončil na Univerzite Komenského v Bratislave.

V rokoch 1961 až 1967 zastával funkciu náčelníka Katedry telesnej výchovy na Vyššom vojenskom učilišti vo Vyškove. Ako jediný v armáde dostal v roku 1964 ocenenie „vzorný učiteľ“. Počas rokov 1968 – 1972 velil Armádnemu stredisku Dukla v Banskej Bystrici. K pedagogike sa dostal opäť vo Vyškove. V rokoch 1973 – 1976 robil náčelníka Katedry telesnej výchovy na Vysokéj vojenskej škole pozemného vojska. Vtedy začal vo veku 55 rokov cvičiť jogu. V hodnosti plukovníka ho 1. augusta 1976 po 35 rokoch aktívnej služby poslali do výslužby. Ani potom neprestal učiť. Do roku 1981 pôsobil ako odborný asistent na Katedre brannej výchovy Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici.

BÁSNIK

Margita Lihányová, profesorka slovenčiny a latinčiny, viedla samovzdelávací krúžok Jána Bottu v Rimavskej Sobote. „Práve pri literárno-estetickom rozbere Detvana a Maríny ma poézia chytila za srdce,“ prezrádza generál Gibala, nielen „obyčajný“ vojak, ale aj veľký vlastenec. Svoje pocity a postoje transformoval popri vojenskej službe v piatich publikáciách, z ktorých sú štyri veršované. Vydal ich vo vlastnom náklade.

V najnovšej zbierke básní sa vyznáva zo svojich citov k vlasti, padlým spolubojovníkom a samotnému SNP. Venoval ju 62. výročiu povstania pod názvom „SNP plod veľkej lásky, veľkej nenávisti.“ Všetky práce uverejnil pod pseudonymom I. G. Čiernopotocký. Na znak vrúcneho vzťahu k miestu, kde vyrastal. Úryvok jednej z nich publikujeme.

rt. Zuzana MILDEOVÁ

Foto autorka

Povstalecké Vianoce 1944

*Viera, nádej, pokoj, láska, ozdoby vianočné,
Plameň sviečok srdcia teplom všetkým nám vystiela,
Narodenie Spasiteľa, zvesti to prorocké,
do väzníc, hôr, do nemocníc anjel nám posiela.*

*Nám, čo zbrane pozdvihli sme, brániť si slobodu,
Nám, čo na horách slovenských zažiarili vatry,
nám, čo v boji krutom potrebať sme chceli zradu,
nám z východu vieru, nádej, prinášali vetry.*

*Ohňom, krvou zmyť potupu zo slovenskej zeme
A do sveta iskru vyslať, čo zapáli oheň,
Oheň viery, čo nám v srdciach uväznená drieme,
nieť dovolí povojnovú, víťaznú pochodeň.....*

Šupky zo zemiakov

Viktor Liška sa narodil 6. júla 1924 v Šípkove nad Bebravou. Ženatý, otec dvoch detí a dedko jednej vnučky. Po vojne pracoval na rôznych technicko - ekonomických funkciách, v Konštrukte n.p. Trenčín dlho robil referenta odbytu. Uverejňujeme jeho spomienky na vojnové Vianoce.

Keď som mal päť rokov, zomrela nám mamička a nemal som ešte ani štrnásť, keď nám, trom súrodencom, zomrel otecko. Po tejto smutnej udalosti som sa dostal na výchovu do biskupského sirotinca v Žiline. Aj keď sme boli siroty, vždy sme prežívali vianočné sviatky u najbližších príbuzných, ktorí si nás brávali domov. Vianočnú atmosféru sme preto prežívali tak ako iné deti, aj keď skromne.

Ako učeň v Škodových závodoch som aktívne hrával futbal, venoval sa ľahkej atletike a turistike. Športové aktivity ma dali dokopy s dvanástimi kamarátmi, s ktorými sme sa po vyhlásení SNP pridali k partizánom. Po krátkom výcviku v Bánovciach stali sme sa súčasťou Brigády Jána Žišku. Sprvoti sme bojovali pri Trenčianskych Tepliciach a na Hornej Nitre. Nikdy nezabudnem na ťažké prestrelky s Nemcami pri Nitrici neďaleko Horných Vesteníc. V tomto boji som robil pomocníka guľometníkovi Zdenovi Berzovi, ktorý tam padol a ja som bol zranený. Nasledovalo potupné zajatie Nemcami, ktorí nebrali ohľady na moje zranenia. Črepiny z chrčta a z ruky mi vybral spolubojovník Ing. Trokan a poskytol mi aj základné ošetrovanie, za čo som mu dodnes vďačný. Nemci nás odtransportovali do tábora Mühlbeig nad Labem a odtiaľ do Zeicu, kde som prežil najsmutnejšie Vianoce.

Ubytovanie v táborových barakoch bolo nedôstojné človeka. Nemci nás za všetko – aj bez príčiny – hneď bili. Pracovali sme v miestnom cukrovare 12

hodín denne v nepretržitej prevádzke. Aj na Štedrý deň sme boli v práci, ja som bol zaradený k difuzérom. Keď som prišiel na ubikáciu po šichte, ako Štedrovečernú večeru sme dostali za hrst varených zemiakov. Mnohí, hlavne ženatí spoluväzni, ktorí mali doma deti, nariekali za svojimi blízkymi. Nezabudnem na spoluväzňa Nachtigala z Ilavy, ktorý aj na Štedrý večer vedel vnieť medzi nás pokoj s nádejou, že táto hrôza sa raz skončí, len treba vydržať. Vo vedľajšom baraku boli ubytovaní väzni z Anglicka, ktorí navzdory Nemcom si začali spievať známe pesničky, ku ktorým sme sa napokon tichučko pridávali aj my. Na prvý vianočný sviatok sa mi podarilo v cukrovare schovať do tajne urobeného vrecúška na šatách cukor, s ktorým som sa so spoluväzňami potom podelil. Pomohol mi k tomu jeden nemecký majster, ktorý ma zastal zatiaľ pri difuzéri, ba dokonca ma ponúkol aj zo svojej vianočky. Jeho syn bol v zajatí v Rusku. Nebol každý Nemec sviňa. Aj chlapi, ktorí robili v kuchyni, si do ovinovačiek zabalili šupky zo zemiakov tak, aby to Nemci nevideli, a keď ich neskôr uvarili, pochutili sme si na nich všetci. Niekomu sa podarilo ukradnúť aj kúsok margarínu, o ktorý sme sa takisto podelili. Nebolo to dôstojné, ale pomáhalo nám to prežiť. Našu celodennú stravu robila polievka Aintop, čaj z vyvarenej trávy a krajiček chleba z pílín.

Možno preto, že som bol mladý a športom vytrénovaný človek, osud mi dožičil prežiť tieto strašné útrapy a dožiť sa 17. apríla 1945. V ten deň nás oslobodili Američania. Z nenávideného tábora som odchádzal spolu s Jankom Porubčanom, ktorý pochádzal zo Slatinky. Do Trenčína sme prišli 11. mája 1945. Z trinástich kamarátov, ktorí sme sa pridali k partizánom v SNP, ôsmi vojnu neprežili.

Tomáš ŠVEC

Vianoce – sviatky Božej blízkosti

„Tak ako pre všetkých normálnych a zdravých slovenských ľudí, Vianoce boli a sú pre mňa ľudsky najkrajšie sviatky roka, sviatky rodinnej súdržnosti, tichej radosti, slovenskej vŕldnosti. Z hľadiska viery Vianoce boli a sú vždy pre mňa sviatkami Božej blízkosti“, vyznal sa Ján Chryzostom kardinál Korec, 82-ročný emeritný nitriansky biskup, osobnosť slovenskej i svetovej Cirkvi, spisovateľ, držiteľ mnohých vyznamenaní, ocenení a doktorátov.

CHUDOBNÉ, ALE HLBOKÉ

Vianoce v detstve prežíval kardinál Korec ako chlapec vyrastajúci v robotníckej kolónii v Bošonoch: „Boli to skromné, no radostné Vianoce v jednoizbovom robotníckom byte so stromčekom a štedrou večerou, dopĺňané krásnou bohoslužbou v peknom priestrannom chráme, kde sa pri polnočnej sv. omši nad oltárom rozsvetcoval nadpis „Gloria in excelsis Deo“ a kde z veže chrámu zaznieval zvuk trúbiel a ich vianočnej melódie.“ Ako mladý jezuita už vníkal do tajomstva Vianoc hlbšie, najmä cez vianočnú bohoslužbu

v kostole a prostredníctvom kníh, ktoré sa mu dostávali do rúk.

„To už bolo duchovnejšie prežívanie Vianoc, čo sa prelbovalo potom v mojom jezuitskom živote v Trnave, na fi-

lozofii v Brne i v redakčnej práci pri vydávaní časopisov a kníh“, spomína kardinál. Po likvidácii kláštorov komunistickým režimom, následnej internácii v pracovných táboroch, nútenom odchode do civilného života a tajnom prijatí

9. nov. 2006 NITRA - HRAD. 2

*milí priatelia v Bratislave,
prítelania slovenskej armády, Pôstajúcich žbom a Juhli-
nej stráže ne minúť sa hranicami v Trnave, Hrabu-
line, v Bosne, na Slovensku vyčistiť, v Ksove, na Eg-
pe a inde – tam všade z Veľkým požehnaním želané a
nagratované prítelne Vianočné sviatky a je veľkým De-
m si pripomíname prítelne! Nech tis sláve oprenie Božia
ochrana a Božia prítelnosť!*

*Opredliť
Kard. Ján Ch. Korec*

kňazskej a neskôr aj biskupskej vysviacky, Vianoce v tých časoch prežíval duchovne, skromne, ale často sám. Nechcel komplikovať život rodičom a blízkym. Po odsúdení pre vlastizradu na 12 rokov a uväznení sa slávenie jeho Vianoc stalo ešte skromnejším.

„Prvé Vianoce vo väzení som slávil v cele na samotkách spolu s nemeckým generálom Richardom Schmidtom, ktorý bol protestant. Bol veriaci, vychádzali sme veľmi dobre a Štedrý večer sme prežili v družnom rozhovore, s jedným jabĺčkom a dvoma orechmi, ktoré generálovi niekto daroval. V ďalších rokoch vo väzení to bolo podobné, no už medzi dvesto kňazmi. Stále chudobné, ale hlboké,“ zaspomínal kardinál. Po návrate z väzenia ako kňaz vo výrobe nesmel bez súhlasu ateistického cirkevného tajomníka okresu slúžiť sväté omše v žiadnom kostole, len sám a súkromne. Tak prežil tajný biskup Korec Vianoce počas rokov slávneho socializmu.

V MODLTBÁCH AJ ZA VOJAKOV

Po páde socializmu, vymenovaní za nitrianskeho diecézneho biskupa a neskôr kardinála nadobudlo slávenie Vianoc na Nitrianskom hrade inú podobu a ako hovorí kardinál: „S mnohými starosťami, ale aj s novou radosťou viery.“

Radosť z viery – to boli aj nové vzťahy s vojakmi, s policajtmi a väzenskými dozorcami. „Po páde komunizmu sa veci menili a zmenili. V Nitre som mal 15 rokov veľmi dobré vzťahy k polícii a policajtom, k väzenským dozorcami, k záchrannej hasičskej službe a najmä k vojakom. Na ich požiadanie som ich prijímal v Nitre na Hrade a pri iných príležitostiach som navštevoval ich podujatia.“ V roku 1994 kardinál Korec v Nitre požehnal prvú vojenskú kaplnku, neskôr v Trenčíne prednášal dôstojníkom Generálneho štábu, slávil Jubileum vojakov a policajtov. Odvtedy sa duchovná služba v OS SR rozrástla. Kardinál podotkol: „Aj to bolo znamenie zmenených čias a podnet na ďalší rozvoj vzťahov k duchovným hodnotám. To platí aj o polícii, o záchrannej službe a o službe vo väzniciach. Ja som síce vojak nebol, ale väzeň áno, a viem preto oceňovať duchovnú službu aj vo väzniciach“.

Služba so zbraňou, to je o hrdinoch, ale aj o obetiach, strachu o život, o smútku rodín. Zvlášť vo vojenských misiách. „Sme na ich službu hrdí a obdivujeme ich. Ale pri myšlienke na nich sa nám dnes do hrdosti mieša už aj hlboký smútok – niektorí naši vojaci pri tejto vznešenej službe už položili životy. Pri myšlienke na tieto bolestné obete cítim bolesť s hlbokými smútkom. Modlím sa úprimne za nich. A rovnako úprimne za všetkých živých. A veľmi ma teší, že naši štátni predstavitelia sa starajú o ich bezpečnosť aj o ich rodiny. Ale tým viac sa za všetkých vojakov, príslušníkov policajných síl a justičnej stráže modlím o ich ochranu a ochranu ich rodín,“ vyznáva sa kardinál Korec a Božiu blízkosť počas Vianoc želá slovami: „Všetkým, ktorí slúžia tu doma, alebo slúžia v mierových misiách za hranicami, prajem a vyprosujem čo najpokojnejšie vianočné sviatky, aj ich rodinám, najmä deťom. Budem cez tieto Vianoce i po sviatkoch v duchu spojený v modlitbách, a to i v modlitbách za nich. Budem si pripomínať, že zatiaľ, čo my budeme v kruhu blízkych prežívať v tichu a pokoji rodinnú radosť sviatkov, všetci títo muži budú v službe na svojich stanovištiach a budú chrániť náš pokoj na uliciach a iných postoch ako strážcovia nášho života na Slovensku i ako strážcovia mnohých ohrozených ľudí za hranicami. Nech ich Pán Boh všetkých žehná a ochraňuje!“

Tibor UJLACKÝ
Foto archív autora

Jeden svet...

Hrdinovia na jedno použitie je albánsko-srbský dokument o vnímaní vojnových veteránov v štátoch bývalej Juhoslávie. Príbeh amerického veterána z Vietnamu, ktorý ako budhistický mních pomáha v Thajsku drogovu závislým, je témou amerického filmového portrétu Brat Gordon. Milý Muslim – to je názov poľsko-nemeckého krátkeho filmu o česko-ruskom konflikte. O tom istom hovorí aj francúzska snímka Čečenská uspávanka. Krv môjho brata je 90 minút pohľadu obyčajných ľudí v Iraku na vojnu a teror v ich krajine, pochádzajúci z americko-irackej koprodukcie. Francúzi sa predstavili aj jeden a polhodinovú analýzou mediálnych stratégií Pentagonu a vedení veľkých televízií pri zobrazovaní vojnových konfliktov v posledných desaťročiach, ktorú nazvali Obraz nepriateľa. No a trebárs Stratené deti sú nemeckým filmom o detských vojakoch v Ugande.

Vyššie uvedené anotácie sú pozvánky na filmy, ktoré sú prezentované v rámci aktuálneho 7. medzinárodného festivalu dokumentárnych filmov Jeden svet. Spomedzi 62 titulov približne tretina súvisí s vojnovými konfliktami. Pre každého, kto sa zaujíma o problematiku obrany a bezpečnosti, ich odporúčam minimálne v polohe nepovinného čítania. Ak sa trebárs niekto pripravuje na vyslanie do Bosny a Hercegoviny, k lepšiemu pochopeniu súvislostí mu napomôže belgický Most na Drine, alebo holandsko-chorvátsky film Nad všetku pochybnosť o tragických udalostiach v Srebrenici. Vôňa raja o vodcoch islamského hnutia a ich motivácii k boju v Afganistane a Čečensku nepochybne zaujme tých, čo odletajú do Kábulu, respektíve pôjdu do Kandaháru. Pozorovateľskú misiu zo Sudánu síce sťahujeme domov, ale britský dokument Všetko o Darfúre, ktorý pátra po príčinách násilia v tejto provincii, je tiež zaujímavý.

V gulagu...

Prvé Vianoce po 2. svetovej vojne ani zďaleka neboli pre všetkých občanov Slovenska pokojné a rodinné. Stalinistický Sovietsky zväz si zapýtal svoju daň v podobe tisícov ľudí odvečených z nášho územia do táborov nútených prác. Nuzalag na Kaukaze, Murmansk na ďalekom severe, Solgament v sibírskej Obskej oblasti, Jenakijevo v uholnej panve Dombasu a ďalších približne 60 gulagov sa stalo miestami, kde odvečení ľudia bojovali v drastických podmienkach o holé prežitie. O tejto problematike komplexne hovorí výborná publikácia „Čechoslováci v gulagu a československá diplomacia 1945 – 1953“, ktorú v roku 2006 vydalo pražské nakladateľstvo Libry a slovenský Ústav pamäti národa.

Ako – tak by sa dal pochopiť prípad dôstojníkov a vojakov slovenskej Technickej divízie, ktorá bola ku koncu vojny Nemcami ako nespolehlivá odzbrojená a internovaná v maďarskom Segedíne. Sovieti približne tisíciku ľudí neprepustili, ale považovali ich naďalej za súčasť bývalej nepriateľskej armády. Cez Odesu ich deportovali do baní v okrese Stalino v Donbase. Ovella drastickjšie boli však doslova masové únosy civilistov. Veď povojnové Československo bolo oficiálne oslobodeným

Klasické dokumenty vyrobené technicky na profesionálnej úrovni sa striedajú s nízkorozpočtovými snímkami s o to silnejšími autentickými výpoveďami. Je to akoby hra o pravdu. Organizátorom festivalu je občianske združenie Človek v ohrození, ktoré má bohaté skúsenosti aj s vojnou postihnutými krajinami a ktoré dáva punc kvality jeho dramaturgii. Iste – uhol pohľadu časti dokumentov je o niečo posunutý, ako je vnímanie neuralgických bezpečnostných bodov niektorých vlád alebo armád, ale aj ten treba poznať.

Na festival Jeden svet mohli Bratislavčania zavítať v októbri. No až do marca bude putovať po mestách Martin, Prešov, Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Žilina, Brezno, Svidník, Čadca, Poprad, Levice, Trnava, Pezinok a Modra. Blížšie informácie na www.jedensvet.sk.

deným spojeneckým štátom. Napriek tomu napríklad v Matejovciach pri Poprade boli muži od 18 do 50 rokov pracujúci v miestnej továrni vyzvaní, aby sa dostavili na trojdenné práce. Bolo z nich tri či päť rokov – v gulagoch. Podobne v Hrhove pri Rožňave vyubovali, aby si muži nad 18 rokov zobrali so sebou zásobu na tri dni. Sovietska armáda skrátka zneužila dôveru ľudí pomáhajúc pri obnove vojnových škôd a dodnes je za to na jej osloboditeľskej tvári ostal jeden z povojnových biľagov. Inokedy ľudí doslova lapala ako otrokov. A tak sa v gulagoch ocitlo napríklad 265 Krupinčanov, 103 ľudí z Kežmarku, 431 Košičanov, 299 Lučenčanov či 16 Dolnokubínčanov. O ich repatriáciu žiadala aj komunistická vláda po roku 1948, no návrat stoviek ľudí sa natiahol až do začiatku 50-tych rokov. A koľko ich bolo zo Slovenska odvečených spolu? Autorka vyše 500 – stranovej knihy Milada Polišenská uvádza pramene, ktoré odhadujú číslo 50-tisíc. Tie ale považuje za vysoko nadhodnotené. Prikláňa sa k číslu 10-tisíc, ktoré prezentoval aj už nebolý Dušan Slobodník, prvý predseda Slovenskej asociácie násilne odvečených. Menný zoznam konkrétnych 7422 osôb možno nájsť na internetových stránkach Ústavu pamäti národa (www.upn.gov.sk) a knihu, ktorá profesionálne mapuje uvedený úsek našich dejín, distribuuje aj Magnet Press Slovakia.

Prípravil **Pavol VITKO**
Foto **Michal BURZA**

Vianoce a 23 stužíek

Nateraz najďalej to spomedzi našich profesionálnych vojakov v medzinárodných štáboch mierových a pozorovateľských misií dotiahol plukovník Ing. Marián Áč, PhD. z Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši. Prvú skúšku ohňom zažil v západoafrickej pozorovateľskej misii v rokoch 1993-1994 v Libérii. V období 1997 – 1998 a 2003 – 2006 pracoval v rámci monitorovacích misií EÚ na územiach bývalej Juhoslávie. S Bosnou a Hercegovinou sa tento rok lúčil ako riaditeľ odboru politických analýz monitorovacej misie EÚ známej pod skratkou EUMM.

DÔSTOJNÍK OD SLOVA DÔSTOJNOSŤ

Ak sa pozrieme do profesionálneho životopisu tohto muža s elegantným, diplomatickým, no zároveň energickým vystupovaním, zistíme, že v rokoch 1978 až 1985 pracoval ako dôstojník protivzdušnej obrany štátu. Potom pôsobil na vojenskej akadémii

v Liptovskom Mikuláši, vycestoval do misií a štyri roky pracoval aj na ministerstve obrany. Holandsko, Nemecko, Veľká Británia či USA – to sú krajiny, kde absolvoval rozličné školy, kurzy a školenia. Prežil toho veľa, ale nás zaujímala hlavne téma vyznamenaní a Vianoc.

Plukovníkovi Áčovi ešte nedávno do Liptovského Mikuláša došlo zatiaľ posledné vyznamenanie súvisiace s jeho službou v Sarajeve - talianska medaila Za mier. Novú stužku si pripol do série k tej, čo dostal od náčelníka generálneho štábu Slovinska či ministra obrany Česka. A aj k tej, ktorú mu udelil vysoký predstaviteľ Európskej únie pre zahraničnú politiku a bývalý generálny tajomník NATO Javier Solana či vysoký predstaviteľ OSN pre Kosovo Harri Holkerri. Spolu ich narátať 23. „Som veľmi rád, že aj v našich ozbrojených silách sa začína oveľa viac ako kedysi vnímať vážnosť vyznamenaní. Je to o profesionálnom prístupe, humanite, morálke, nasadení, poctivej službe, tvrdej práci, zásluhách, úcte a rešpekte. Tieto atribúty majú v krajinách NATO obrovský význam,“ konštatuje plu-

kovník. Spomenie, že v 90-tych rokoch sa u nás systém morálnych oceňovaní aj následkom pádu bývalého režimu v podstate rozpadol. Začal sa opätovne budovať v druhej polovici minulého desaťročia. Dodnes ešte zavádzajú niektoré vyznamenania či odznaky, ktoré v ich škále logicky chýbali. Konkrétne myslím odznaky o triedach odbornosti špecialistov.

„Veľmi ma potešila knižka Vojenská symbolika Slovenskej republiky, ktorú vydali v Magnet Presse a ktorú zostavili naši vojenský odborníci. Konečne máme systémový prehľad aj v tejto oblasti, ktorá začína naberať na prirodzenej vážnosti,“ konštatuje plk. Áč. „V demokratickej spoločnosti sa profesionálny vojak nemôže stať miliónárom či dajakým zbohatlíkom. Popri slušnom materiálnom zabezpečení je to ale práve morálny status a z neho vyplývajúca sebaúcta spojená s primeraným vystupovaním, ktoré mu zaručia dôstojné miesto v spoločenskej hierarchii,“ dodáva plukovník.

KAPUSTNICA V TIENI PALIEM

Je veľa zamestnaní a povolání, kde vianočné sviatky sa nie vždy dajú oslavovať spolu s rodinou. Za tridsať rokov v ozbrojených silách ich aj plk. Áč zažil mimo rodiny veľakrát. Aké boli tie, ktoré prežil tisíce kilometrov od domova v rovníkovej Afrike? Počúvajme ho: „Len štyri stupne nad rovníkom pri plnení úloh v mierovej

misii OSN 24. decembra 1993 v Libérii vrcholilo leto. Bolo 40 stupňov v tieni. Desiat slovenskí dôstojníci a dvaja poľskí kolegovia sme sa hotovali osláviť Vianoce pod palmami. Klasickú liptovskú kapustnicu sme pripravili z kanadskej kyslej kapusty, rakúskych údených klobás, afrických zemiakov, čínskych šampiňónov, z indického korenia a z anglickej údenej slaniny. Preto sme toto jedlo nazvali kapustnica OSN (na strednej fotografii vľavo plukovník Marián Áč a plukovník v zálohe Jozef Šimo varia vianočnú kapustnicu v Libérii). Čo by to boli však za Vianoce, keby nebol podávaný šalát a vyprážaná ryba. To ale nebolo vôbec jednoduché. Preto sme náš tím rozdelili do troch skupín. Jedna dostala za úlohu zohnať rybu. Nesmela byť sladkovodná, lebo obsahuje veľa baktérií. Neďaleko Monrovie, hlavného mesta Libérie, sme v rybárskej osade, kde ešte malé deti nevideli živého belocha, kúpili osemkilovú morskú rybu nám neznámeho druhu. Druhá skupina zháňala nevyhnutné suroviny na šalát a nádobu, kde ho pripravíme. Treba si pritom uvedomiť, že ako pozorovatelia sme boli odkázaní sami na seba, že sme nemali žiadne tylové zabezpečenie a región bol nebezpečný. Tak či tak sme kúpili 15-litrové vedro, ktoré sme vydezinfikovali horúcou vodou a v ňom sme zemiakový šalát vymiešali. Tretia skupina pripravila vianočný stromček z dreva, z palmových listov a vetvičiek tují. Ako ozdoby boli použité kiwi, pomaranče, pod stromčekom sme poukladali banány a ananásy. Vianočnú tabuľu sme prestreli na dvojce z pántov vysadených dverí, ktoré sme prikryli bielymi plachtami. Vianoce boli pri sviečkach, štedrovečerná večera začala slovenskou a poľskou hymnou. Darčeky sme si vzájomne nedávali, ale každý účastník musel predniesť vianočné pranie alebo zaspievať koledu. I keď tisíce kilometrov od domova, bez rodiny a blízkych, bez snehu a ozajstnej vianočnej atmosféry, aj tieto Vianoce mali svoje čaro a hĺbku.“

RODINA A VINŠ

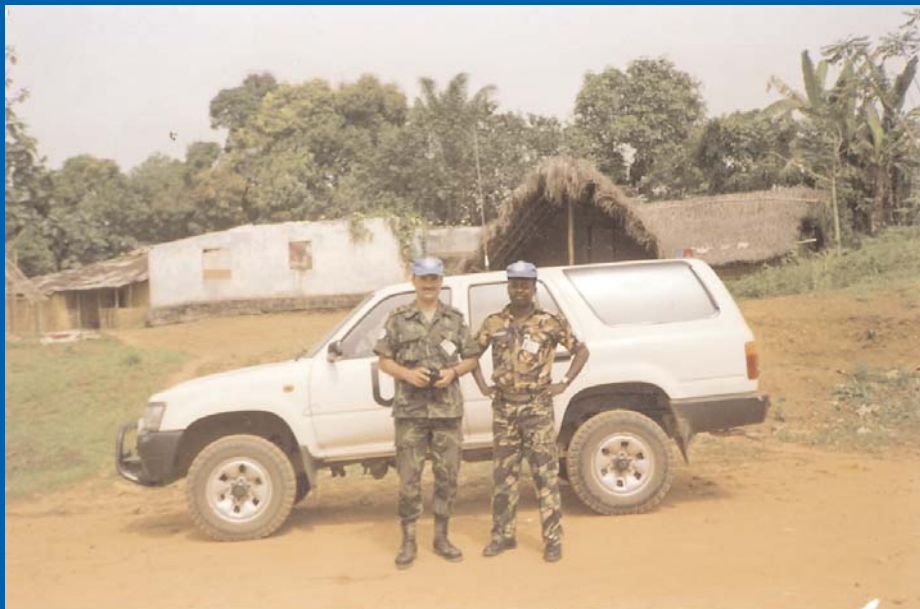
Dlhé a určite zaujímavé by bolo rozprávanie aj o posledných troch Vianociach 2003, 2004 a 2005, ktoré plukovník Marián Áč prežil v Bosne a Hercegovine. A ako vnímali jeho odlúčenosť doma? Nuž, s porozumením. Jeho mladší syn je totiž začínajúci dôstojník. Ten starší ako poddôstojník reprezentuje Slovensko v modernom päťboji v Armádnom športovom centre Banská Bystrica. Uplatnenie v ozbrojených silách ako civilný zamestnanec našla aj jeho manželka.

Takže už len posledná dvojotázka pre plukovníka, ktorý v NAO zastáva funkciu vedúceho skupiny Kurzu národnej bezpečnosti. Čo by chcel ešte v ozbrojených silách dokázať a čo si želá od Ježiška? „Som rád, že momentálne mám pozíciu, z ktorej môžem odovzdávať získané skúsenosti mladšej generácii. Snažím sa všetkých presvedčiť aj o tom, že vďaka profesionalite, vzdelaniu, osobnému zaujatiu a slušnosti si budú ich prácu vážiť nielen v zahraničí, ale aj doma. Nová kultúra vzťahov – tak to hovorí aj vedenie ozbrojených síl – či nie? A Ježiško? Tu si pomôžem, ak dovoľíte, vinšom.“

„Tak teda vinšujem Vám pokoj v duši, krásu na tele, zdravie v sebe, dobrotu v skutkoch, hodnotu v spomienkach, radosť a lásku v srdci. Prajem Vám všetkým krásne, šťastné, pokojné a veselé Vianoce 2006, ako aj pevné zdravie, veľa šťastia a osobných úspechov do nového roku 2007“.

Pavol VITKO

Foto autor a archív M. A.

Devín a Napoleon

Od posledného desaťročia 18. storočia sa rozohoreli v Európe dlhodobé a neutíchajúce vojny, prerušované len krátkymi obdobiami mieru na „vydýchnutie“. V prvej fáze súviseli s kontrarevolučným úsilím európskych mocností o zničenie francúzskej revolúcie (vypuknutie roku 1789) a neskôr s dobovačnou vojnou „občana - cisára“ Napoleona Bonaparte (roku 1799 prvý konzul, 1804 - 1815 cisár Francúzov). V týchto vojnách od ich začiatku sa výrazne angažovala Habsburská monarchia, v roku 1804 po zrušení Svätej ríše rímskej národa nemeckého premenovaná na Rakúske cisárstvo. Armády feudálnych štátov, ktoré sa pustili do boja s revolučným nadšením francúzskeho ľudu, sa ukázali neschopnými bojovať proti modernejšej francúzskej armáde, kde sa vojenské hodnosti nezískavali na základe príslušnosti k výsadným triedam, ale na základe individuálnych schopností. Revolučné francúzske vojská a neskôr Napoleonove armády okrem iného prevýšili protivníkov z kontrarevolučného tábora aj kvalitnejšou výzbrojou a taktickou vyspelosťou. Vo vojnách s Francúzskom preto rakúske ozbrojené sily ťahali za kratší koniec a v konečnom dôsledku si

pripisovali jednu porážku za druhou. Nie inak to bolo aj roku 1809, keď sa Viedeň rozhodla zaútočiť proti Napoleonovi v domnienke, že jeho neúspešné zaangažovanie sa v Španielsku umožní ľahké víťazstvo a odvetu za všetky predchádzajúce porážky.

NAPOLÉON PRI DUNAJI

Habsburský dvor v tomto prípade Napoleona ťažko podcenil. Armáda cisára Napoleona už síce nemala takú výraznú taktickú prevahu nad rakúskymi vojskami ako na začiatku vojen s Francúzskom, ale Napoleon disponujúci rozsiahlou špiónážnou sieťou sa o úmysloch rakúskeho cisára Františka I. (1792-1835) včas dozvedel a nenechal sa prekvapiť. Práve naopak, prekvapenými zostali útočiaci Rakúšania. Napoleon rozsiahlym a nečakaným protiútokom zatlačil rakúske vojská z južného Nemecka do Čiech a otvoril si cestu na Viedeň, ktorú 13. mája 1809 bez boja obsadil. Ťažisko vojny sa tým prenieslo do oblasti stredného Dunaja. Rakúske velenie na čele s arcivojvodom Karolom sa snažilo Francúzov blokovať na južnej strane Dunaja a získať tak čas

na preskupenie a odvetný protiútok. Napoleon sa preto, aby zamedzil preskupeniu rakúskych vojsk, usiloval prejsť na severnú stranu rieky na viacerých miestach, najmä pri Bratislave. Od 16. mája 1809 sa odohrávali na pravom brehu Dunaja ťažké pozíčné boje medzi rakúskymi a francúzskymi vojskami, ktoré sa pokúšali vynútiť si prechod cez rieku a dobyť Bratislavu. Rakúske opevnené pozície sa nachádzali na pravej strane Dunaja predovšetkým v dnešnom Sade Janka Kráľa a po ľavej strane Dunaja od Bratislavy až po Devín. Delostrelecké batérie pri Devíne sa podieľali na ostreľovaní francúzskych pozícií medzi Wolfstahlom a Hainburgom. Dokonca 21. júna 1809 sa priamo z Devína uskutočnil výpad 450 Rakúšanov na druhý breh Dunaja. Lode s vojakmi sa zhromaždili v ústí Moravy, odkiaľ preplávali na druhú stranu. Vojaci sa vylodili na ostrove Thebener-Au, ktorý vtedy existoval pri rakúskom brehu, oddelený úzkym ramenom Dunaja. Avšak Rakúšania svoje pozície na druhej strane rieky dlho neudržali a v dôsledku úporného odporu Francúzov sa museli vrátiť bez väčšieho úspechu.

Odhodlaná obrana Bratislavy pod vedením generála Vincenca F. Bianchiho, na ktorej sa zúčastnil aj slávny 2. c. k. pluk, zložený takmer výlučne zo slovenských vojakov a so slovenskou plukovnícou veliacou rečou, bola úspešná a napriek pobádaniam zo strany cisára Napoleona i ťažkého utrpenia civilného obyvateľstva mesta sa ju Francúzom nepodarilo prelomiť. Menej úspešní boli Rakúšania na ostatných bojiskách. Arcivojvodovi Karolovi sa síce pri Asperne 22. mája 1809 podarilo ušetriť Napoleonovi ťažkú porážku, vlastne prvú vojskám pod jeho priamym velením, ale nepodarilo sa mu zamedziť prechod na severnú stranu Dunaja. V následnej bitke na Moravskom poli pri mestečku Deutsch Wagram v dohľade z Devínskeho hradu už taký úspešný nebol. Po dvojdnovej bitke 5. a 6. júla 1809 rakúske vojská prehrali, čo rozhodlo o celej vojne. O porážku sa pričínili aj arcivojvoda Ján, ktorý nedokázal včas presunúť na bojisko rakúske jednotky od Bratislavy. Následne bolo 13. júla 1809 vyhlásené prímerie, na základe ktorého rakúske oddiely vyprázdnili územie až po Bratislavu a stiahli sa na východ.

ZNIČENIE HRADU

Porážka pri Wagrame mala fatálny dôsledok pre Devínsky hrad. Francúzski vojaci ho zanedlho obsadili, podmiňovali a vyhodili do vzduchu. Nie je známe, prečo to urobili (rovnako ako v prípade hradu Pajštún), pretože hrad nemal žiadny vojenský význam a ani sa v ňom nenachádzala vojenská posádka, resp. vojenské zariadenie. V niektorých prácach sa uvádza ako možná príčina doznievanie „revolučného protifeudálneho ducha“ v radoch francúzskych vojakov. Takéto deštrukcie feudálnych panstiev, zámkov a kláštorov sa vo Francúzsku skutočne v prvých rokoch revolúcie odohrávali. Nazdávam sa však, že podobný resentment spred dvadsiatich rokov sa už vtedy medzi Napoleonovými vojakmi nevyskytoval. Okrem toho vďačnejšími objektmi „protifeudálneho“ útoku na okolí, kde feudáli skutočne žili, boli napr. zámok na Schlossbergu alebo kaštieľ v Stupave. Ale tie tak nevychýňali, nebolo ich tak vidieť. Vypálený kaštieľ alebo zhorený majer boli bežnou súčasťou vtedajších vojenských operácií, ale zničenie dominantného miesta, ktoré bolo zďaleka viditeľné, mohlo mať iný zmysel. Domnievam sa, že v tomto prípade išlo o premyslené rúcanie symbolu, ktorý mal nepriateľa popri vojenskej porážke aj ponížiť, ukázať mu, že napriek tvrdému odporu bolo jeho úsilie zbytočné. Nečudoval by som sa preto, keby príkaz na zničenie Devína vydal priamo Napoleon.

PhDr. Anton HRNKO, CSc.

(autor pracuje na MO SR a úryvok je z pripravovanej knihy o histórii Devína)

Foto archív autora

Chuť kuchárskeho chlebička

Kuchárov berieme ako súčasť života. Jeť musí každý. Ale poznáme niektorého z nich po mene? Vieme kuchára pochváliť, alebo ich len kritizujeme? Vieme po zjednom obede povedať kuchárovi, profesionálovi alebo amatérovi: ĎAKUJEM, BOLO TO VÝBORNÉ.

Vianoce sú ten správny čas symbolicky predstaviť dvoch z mnohých kuchárov, s ktorými sa stretávame v našich útvaroch. V kuchyni Ministerstva obrany SR sme sa spýtali šéfkuchára Igora Ragalu (na fotografii

vpravo) a kuchára Mariana Hambálka na ich „vareškový“ osud. Obaja sa vyučili tomuto remeslu a ostali mu verní. Pri otázke: Prečo práve kuchár? sa pousmiali. Igor si zaspomínal na život v rodnej dedinke Bzince pod Javorinou, kde denne stretával suseda - traktoristu. Mal stále špinavé montérky aj nechty a Igor toto nechcel. Chcel biele šaty a čisté ruky. Kuchárska profesia spĺňala jeho predstavy. A Marian? Ten túžil po teple. A kde je teplo? Napríklad - aj v kuchyni. Teraz sa priznáva, že tepla je niekedy priveľa. Vyše 50 stupňov

v lete a takmer nemerateľná vlhkosť pri varení značne sťažujú prácu.

Spolu s kolegami a kolegyňami vo vojenskej kuchyni pripravujú stravu priemerne pre 1200 stravníkov. To naozaj nie je hračka. Nie nadarmo sa hovorí: „Koľko ľudí, toľko chutí“. Navariť tak, aby chutilo každému, je skoro chiméra. Najhorší sú veční nespokojenci. A čo je motiváciou pre kuchára? Predsa spokojný a sýty konzument, odvetia naši majstri varešky.

Aké sú ich záľuby? Napríklad príprava recepcií a banketov. Počnúc samotným nákupom surovín, prípravou jedál, ich aranžovaním a ako vyvrcholenie servírovaním jedál vlastnej výroby. Nikto, kto to sám neskúsil, nevie, koľko fantázie, námahy a úsilia musí kuchár vynaložiť na prípravu recepcie na zodpovedajúcej úrovni. Preto nečudo, že ich „dostal do kolien“ aj náš šéfredaktor OBRANY Pavol Vitko. Ako účastník recepcie chcel vysloviť slová pochvaly na adresu firmy, ktorá danú recepciu pripravila. Zdôrazniť nádhru a nápaditosť podávaných pokrmov, ktoré výborne chutili a zároveň boli pastvou pre oko. Odpoveď, ktorú dostal, neočakával. Všetka táto nádhra bola dielom Igora a Mariana. Pastvu pre oči, nos aj žalúdok pritom vytvorili za zlomok ceny, ktorú si účtujú kateringové firmy.

Môžeme byť iba radi, že v našich radoch sú také šikovní ľudia. Práca kuchárov nie je určite plne docenená, ale všetkým týmto ženám a mužom patrí vďaka za ich prácu. A varia „sponzori“ našich žalúdkov aj doma? Obaja súhlasne prikyvujú. Uprednostňujú predovšetkým ľudové jedlá a radi experimentujú. Ani jeden však neobľubuje umývanie riadu. Na záver inšpirácia na vianočné alebo novoročné sviatky z dielne našich majstrov:

npor. Lenka TIŇOVÁ

Foto **Michal BURZA**

VIANOČNÝ LOSOS S CITRÓNOVOU OMÁČKOU

Potrebuje:

- 1 kg lososa
- 1 šľahačková smotana
- 2 citróny
- 2 stredne veľké cibule
- rybacie korenie, soľ, biele korenie, olivový olej (2 dcl)
- 1/2 kg mrazenej zeleninovej zmesi
- 1 kg zemiakov
- petržlenová vňať na ozdobu

Lososa nakrájame na 4 porcie, naložíme do oleja, do ktorého sme pridali biele korenie, rybacie korenie a šťavu z jedného citróna. Necháme marinovať asi 2 hodiny. Zeleninu udusíme na masle s vegetou. Zemiaky uvaríme v osolenej vode.

Omáčka: cibuľu speníme na oleji, zalejeme šľahačkovou smotanou, prevaríme a dochutíme bielym a rybácim korením, soľou a šťavou z citróna.

Mäso pečieme v rúre pri teplote 180° C asi 10 minút.

Podávame posypané petržlenovou vňaťou a ozdobené kolieskom pomaranča.

SRNČIE RAGÚ SO SMOTANOU A BRUSNICAMI

Potrebuje:

- 1 kg srnčieho mäsa
- 2 stredne veľké cibule
- 5 strúčikov cesnaku
- 1 malý paradajkový pretlak
- Sladkú mletú papriku (cca 3 PL)
- 2 dcl oleja
- soľ, mleté korenie, nové korenie
- a celé čierne korenie
- 2 dcl červeného vína
- kyslá smotana, brusnicový kompót
- hl. múku na zápražku

Cibuľu speníme na oleji, pridáme paradajkový pretlak a mäso narezané na kocky a orestujeme. Keď mäso pustí šťavu, pridáme mletú papriku, podlejeme vodou, pridáme soľ, korenie a dusíme do mäka. Pred dovarením pridáme červené víno a zahustíme svetlou zápražkou. Podávame s viedenskou knedľou, dozdobíme kyslou smotanou a brusnicami.

VIEDENSKÁ KNEDĽA

- 2 sendviče
- 2 vajcia
- 1/2 l mlieka
- 20 dkg hrubej múky alebo krupice
- vegeta, soľ, petržlenová vňať

Sendviče narežeme na kocky a zmiešame s ostatnými surovinami. Z hmoty tvarujeme guľaté knedle, ktoré na pare varíme 18 minút.

Dôležitý odkaz: A pri varení každého jedla nesmieme zabúdať, že variť treba s láskou.

Vojenské horolezecké expedície dostali knižnú podobu

Na hrane života a smrti

ŠIŠA PANGMA

...Budiček sme si určili na polnoc. Večer sme zliezali do spacích vakov plní očakávania a v akejsi predštartovej horúčke. Ani sme toho veľa nenaspali. Keďže jedlo sme si pripravili večer, po budičku bolo treba sa len obliecť. Ale v tom riedkom vzduchu je aj obliekanie a obúvanie neskutočná námaha. Už pri týchto bežných úkonoch začal Stano pociťovať, že s ním nie je voľačo v poriadku. Podľa všetkého sa u neho začal prejavovať opuch pľúc, čo je veľmi nebezpečná záležitosť. Na toto sa v Himalájach umiera. Ponúkol som mu možnosť, že s ním zostúpime, čo však odmietol s odôvodnením, že to nie je také zlé a zostúpi sám. Dal som mu teda z lekárničky, ktorú sme mali v každom tábore, lieky a pripravili sme mu kyslík pre prípad zhoršenia stavu.

Zronený Stano nám so slzami poprial veľa šťastia a o štvrt na tri sme spolu s Erikom, Marošom a Pembom vyrazili do tmavej noci. Bola treskúca zima a len pomaly sme rozhýbali stuhnuté telá. Na cestu nám svietili čelové lampy. Postupovali sme síce pomalým krokom, ale bez zastávok. O piatej ráno sme dorazili do sedla, kde všetci okolo mali ešte hlbokú noc. Chvíľu sme to skúšali s celovkami sami, ale stopa sa stratila. Vrátili sme sa späť.

Nezostalo nám nič iné, len si čupnúť do záhrabu (snehovej diery na ruksaky a fóliu) a darovať si aké - také teplo pritlačením k sebe. Pemba bol šikovnejší, našiel na chvíľu miesto u svojich krajanov šerpov v stane. Museli sme vydržať v treskúcom mraze do svitanja, a to začínalo až o pol ôsmej. Jedinou starosťou bolo, aby sme sa navzájom budili. Zadriemanie mohlo mať totiž veľmi neprijemné následky. Ja som v duchu uvažoval, kde sa stala chyba. Ráno sa všetko vysvetlilo. Francúzi si nenastavili hodinky na čínsky čas, preto im ukazovali o dve hodiny menej... Mali sme ale šťastie v tom, že v tú noc nefúkal vietor, v opačnom prípade by sme boli nútení zostúpiť. V tom mraze a ešte vo vetre by sme nevydržali čakať tri hodiny.

Prvé lúče slnka boli našou spásou. Hneď sme sa začali hýbať a pomaly stúpať hore. Severovýchodný svah, ktorým vedie klasická cesta prvovýstupcov, bol však plný snehu a hrozili lavíny. Boli sme nútení kopírovať severovýchodné rebro, kde bolo snehu predsa len menej. Zato sme museli ťahať fixné laná. Ešte šťastie, že nás v ten deň stúpalo k vrcholu pomerne dosť. Okrem nás štyroch ešte francúzsky šerpa, traja Francúzi a jeden Španiel. Neskôr sa objavili aj Chorváti. Boli to však len dvaja šerpiovia a zástupca vedúceho expedície,

ktorému domorodci pomáhali dostať sa hore.

Počasiu nám celkom žičilo. Nad prvým skalným výšvihom, ktorý sme zafixovali, bol dokonca tvrdý vyfúkaný sneh. Lenže potom svah začal prudko stúpať. Začali sme prešliapávať chodník po pas v snehu a ešte popri tom fixovať. Okolo jedenástej sa navyše začalo kaziť počasie a padla veľká hmla. Celý postup sa zastavil pod strmým lavínovým svahom, do ktorého sa pri tom množstve snehu každý báł stúpiť. Tu som Erikovi, ktorý bol pri mne, povedal, že ja sa už tretikrát pod Šišu nevrátim a požiadal som ho, aby na mňa počkal. Pri týchto úvahách však Pemba bez skúseností a s odvahou nič netušiaceho nastúpil do riskantného úseku. Svah s ním vydržal a mohli sme sa pohnúť všetci ďalej. Ten sneh bol neskutočne hlboký a pohyb v ňom, keď na pol metra bolo treba spraviť aj päť, šesť krokov, ohromne vyčerpával.

Druhá skupina, ktorá vyrazila o deň neskôr, mala výhodu v tom, že sme jej stopu v hlbokom snehu prešliapali. Navyše tam, kde to situácia vyžadovala, ukotvili sme fixné laná, takže mohli ľahšie postupovať aj orientovať sa v teréne. My sme pod vrcholom doslova lapali dych. Viacerí z nás bojovali sami so sebou. Vyhrať nad únavou nám popri túžbe dosiahnuť vrchol pomohol aj okolitý pohyb. V ten deň chceli Miesto duchov, ako domorodci pomenovali Šiša Pangmu, spoznať aj ďalší horolezci.

Pri jednom úseku z ľadopádu na rebierko, keď sme sa blížili k magickej hranici 8000 metrov, sme oddychovali po každých desiatich krokoch.

Tých dvadsať, nanajvýš tridsať výškových metrov bolo nekonečných. Ale nakoniec sme cieľ zvládli - boli sme na vrcholovom hrebeni ostrom ako nôž, po ktorom sme postupovali na vrchol. Zrazu sa dalo ísť len dolu. Keď sme

boli hore, hodinky ukazovali 16.30 h. Objali sme sa a začali rýchlo fotografovať. Škoda len, že nás obklopovala hmla a nebolo vidieť panorámu, ktorú vie priaznivé počasie vyčariť. Okolie Šiša Pangmy je nádherné. Poznal som ho z kníh. A tešil som sa, že raz to osobne prežijem. Teraz som stál na vrchole a videl doslova na pár metrov. Napriek všetkému premkol ma hrejivý pocit. Znamená moje najkrajšie horolezecké víťazstvo. Kto neliezol, tomu pripomínam, že horolezec konečný úspech najviac precíti až dolu, pričom vrcholová fotografia znamená najsilnejšiu emóciu. Úspech je totiž konečný nie na štíte, ale až po zlezení v základnom tábore. Za tej najviac pol hodiny sme sa na vrchole pozdravili aj s Chorvátom, ktorého tam doslova vytlačil jeden šerpa, ďalej s tromi Francúzmi, jedným Španielom a samozrejme s ich šerpami, s ktorými som sa vyfotil. Bol to akýsi medzinárodný deň na Šiša Pangme...

PIK LENINA

...Ani 24. júla víchrica neustala. „Je tu zima, až to boľí,“ poznamenal som. Len tak mimochodom som si spomenul na jeden príklad z minulosti - 7. augusta 1974 tu v snehovej víchrici zamrzlo osem sovietskych horolezců.

Silná víchrica v našom odhodlaní znamenala akurát sťaženie podmienok. Poriadne sme sa odeli. Kukly na hlavách a goratexové gamaše cez výškové topánky nás ochránili pred mrazivým vetriskom. Vyrázili sme o šiestej ráno, hoci sme zamýšľali skôr. Ale nebolo vidno ani na krok, preto sme museli čakať až do svitania. Po dvoch hodinách sme sa dostali na platô vo výške 6600 m a počas krátkeho oddychu vypili z termosiek čaj, ktorý nám pri tom mraze dodal aspoň trošičku tepla. Ešte aj kukly nám sťažovali dýchanie, preto sme ich z času na čas sfahovali. Horšie bolo, že sme nemali so sebou lano, každému slúžil iba čakan. Kto vie, čo nás čaká vyššie? Vietor medzitým zosilnel. Bol taký prudký, že granulovaný sneh nám poškodil dokonca okuliare. Nevzdali sme sa.

„Teraz, alebo nikdy!“ - povedal som si v duchu. Hnacím motorom bol Vlado, ktorý sa silou - mocou chcel dostať na vrchol. Jeho blízkosť sa nás takmer dotýkala. Zhruba po šiestich, možno siedmich hodinách výstupu som zistil, že terén nestúpa, že vedľa je skala, a tak som si pomyslel: „Sme hore!“ Vrátil som sa k hliníkovej palici, ktorá bola orientačným bodom a skúmal okolie. Viditeľnosť nebola vo víchrici veľká, ale okolie bolo rozoznateľné. Uistil som sa, že nie je tu iná cesta na vrchol. Zazrel som Vlada Švancára a chcel som prejavíť radosť, keď ten zrazu zareval: „Zmiznime, lebo tu zdochneme!“ Až keď som sa k nemu priblížil, pochopil som jeho správanie. Ruky mu omrzli natoľko, že nemohol otvoriť termosku a napiť sa z nej. Pohľad na neho ma trochu vydesil a hneď som sa mu dal napiť z mojich zásob. Pomyslel som si pritom, ako by sa nám zišlo lano. Nevedel som v tej chvíli odhadnúť, či Vlada dostaneme do trojky živého. K tomu všetkému sa mu zlomila jedna mačka, čo sťažovalo v tom počasí zostup. Vo vedomí sa odohrávali zvláštne obrazy, keď naša realita s výše dvadsaťstupňovým mrazom, umocneným neskutočným vetriskom, sa striedala s knižnými fotografiami, ako horolezci oslavujú vrchol Pik Lenina v košeliach s krátkymi rukávami. Oj, ako by som v tej chvíli s nimi menil... Nechcel som umrieť od zimy. Keď mi odľúko rukavicu pri podávaní termosky Vladovi, tak som ako klokan skákal až k skalnému výbežku, kde sa prichýtila. Bez rukavice by mi ruka zamrzla...

Ukážky sú z knihy **plk. v. z. Ing. Jána Matláka a PhDr. Michala Krišku: HIMALÁJE, PAMÍR**, ktorá vyšla v októbri vo vydavateľstve Deltex.

10 x odpovedz

- 1) Populárna mužská spevácka skupina „Suche karki“ pôsobí pod záštitou:
 - a) Posádkového klubu Bratislava
 - b) Posádkového klubu Martin
 - c) Posádkového klubu Prešov
- 2) Akadémia ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši nesie meno významnej slovenskej osobnosti:
 - a) generála Teodora Maskalíka
 - b) maršala Jána Pálfiho
 - c) generála M. R. Štefánika
- 3) Patrónkou Slovenska je:
 - a) blahoslavená Panna Mária
 - b) Panna Mária Sedembolestná
 - c) Panna Mária pomocná
- 4) V preklade anglické spojenie „bath tub“ znamená:
 - a) veľká poľná
 - b) tuba vojenskej zubnej pasty
 - c) obrnený transportér
- 5) Opancierovaný prieskumný automobil Fennek je vo výzbroji:
 - a) Fínskej armády
 - b) Bundeswehru
 - c) Poľských ozbrojených síl
- 6) Odyseus sa z trójskej vojny vracal:
 - a) 3 roky
 - b) 10 rokov
 - c) 12 rokov
- 7) Pre systémy lietajúcich radarov sa používa označenie:
 - a) ALFA-SKY
 - b) SAWAC
 - c) AWACS
- 8) Pušný prach vyrobili okolo roku 1150 v:
 - a) Číne
 - b) Indii
 - c) Austrálii
- 9) Prezývka „prefíkaná líška ryšavá“ patrila:
 - a) Richardovi Habsburskému
 - b) Matejovi Korvínovi
 - c) Žigmundovi Luxemburskému
- 10) Vojenský časopis Obrana sa tlačí v:
 - a) Centre reprodukčných a tlačiarenských služieb Bratislava
 - b) 5. kartoreprodukčnej základni v Nemšovej
 - c) Kartografii Martin s.r.o.

Gólostroje na závidenie

Že vraj iba majstri „koženej“ vedľa strhnúť divákov a súkať góly ako na bežiacom páse?! Omyl. Stačí sa pozrieť do výsledkovej listiny 11. ročníka minifutbalového turnaja o Pohár ministra obrany a neuveríte zraku. ČS OS SR – SAMAV 20:0, Mediá – SAMAV 14:2, ČS P SR – SEOPMVL 9:0. Vrhá to zlé svetlo na úroveň turnaja? Ani v najmenšom. Jeho hodnotu vystihli dvaja, ktorých slovo má plnú vážnosť. Vladimír Kinier reprezentoval Československo a s futbalom pochopil celý svet: „Nevidel som síce ani jeden zápas, ale keď počúvam, čo sledujú týmto turnajom organizátori a aké mužstvá na ňom hrali, môžem všetkým pogratulovať. Športovať znamená byť zdravý, prospešný, produktívny. Vo vyspelom svete rekreačný futbal má obrovskú popularitu. Ľudia si uvedomili hodnotu zdravia. Som rád, že príklady ponúka aj náš život.“ František Kašícký sa prišiel pozrieť na záverečný zápas, ktorý sa hral uprostred novembra iba preto, že súper si v jarnej ani v jesennej časti nevedeli zladíť termín. Nadšenie hráčov ho chytilo a iba ľutoval, že „rozhlásaci“ zaskakovali za výber Kancelárie ministra, lebo na komunikačnom odbore sa našiel „až“ jediný záujemca – kpt. Peter Michníka... „Ak mi čas a povinnosti dovoľia, skúsím niečo urobiť s týmto nezáujmom vo vlastných radoch. V budúcom ročníku počítajte so mnou,“ vytyčil sa s nečakanou ponukou. Vzápätí sa strhla prietrž mračien a hráči v sprievode ministra sa schovali v Klube MO. Organizátori na čele s dušou turnaja M. Ješkum ukázali F. Kašíckému telocvičňu a ten druhýkrát šokoval športovniachtivú spoločnosť: „Keď sa hrá na jar a v jeseni, prečo by sme nemohli hrať v zime. Skúste urobiť sondu, či by sa neujal aj futbal v telocvični.“

A prečo nie? Veď vonku hrajú na hádzanárskom ihrisku štyria v poli plus brankár a rozmery telocvične sú iba nepatrne menšie. Najväčší kapitál vznikne atmosférou na pracovisku. Za 11 rokov trvania turnaja sa na ňom zúčastnilo už takmer tisíc zamestnancov, vzájomne sa spoznali, neraz si pomohli a sú solidárni aj v mimošportových aktivitách. Zástupca náčelníka GŠ OS SR genmjr. Peter Gajdoš bol pyšný na svojich spolupracovníkov, ktorí vybojovali Putovný pohár. A propos, pohár, ktorý nášmu víťazovi môžu závidieť aj víťazi Slovenského pohára a ďalších významných súťaží - náš meria takmer meter a váži vyše desať kil. Pána generála som trochu „pošteklil“, prečo aj on nevytiahne svoje futbalové zbrane. „Keď sme tento turnaj zakladali, tak sme hrali turnaj ministerských výberov krajín Slovenska, Maďarska a Rakúska. To bola atmosféra!“ Generál prihrál na iniciatívu redakcie OBRANY a Armádného vysielania Slovenského rozhlasu, ktorá sa usiluje o zápasy reprezentačného futbalového výberu MO SR v rámci rôznych významných osláv a regutlačných akcií. Hrať proti miestnym internacionálom na očiach stovák a tisícok divákov, to by bol propagačný gól! Strelime ho?

Výsledky 11. ročníka:

1. miesto: výber GŠ OS SR 1
 2. miesto: Poberatelja výsl. dôchodkov a príspevkov
 3. miesto: Čestná stráž Prezidenta SR
- Najlepší brankár: Ľubomír Blažej (GŠ OS SR 2)
Najlepší strelce: Peter Martiš (ČS OS SR)

Michal KRIŠKO

Foto Michal BURZA a Vladimír NESLUŠAN

„Páni exministři a teraz si tipnite, do akej výšky sa vyšplhajú náklady na výstavbu muničného skladu...“

„Chlapci, akú značku pletovej masky používate?“ „Made in Lešť, pán generál“

„Vauuu... pán generál, to je chlpské podanie ruky, alebo skúška hydraulického systému?“ Foto **pv, mv**

ZASMEJME SA ...

Modlí sa zúfalý chlapík:

- Ježiško, prosím ťa, nič mi nenos! Naopak, radšej keby si si odniesol moju starú!

...

Santa Claus sa pýta vo svojej dielni škriatka:

- Koľko máme hračiek?
- Žiadne!
- A počítal si ich vôbec?
- Áno, dvakrát.

...

Janko sa na Vianoce pýta otca:

- Oco vieš, ktorý vlak najviac mešká? No predsa ten, čo si mi sľúbil minulé Vianoce.

...

Pred Vianocami ide rybár okolo jazera a vidí druhého rybára. Pýta sa:

- Tak čo, aká je voda?

A druhý odpovedá:

- Výborná, kaprom sa ani nechce von.

...

Správca jazera upozorňuje rybára, že loví na zakázanom mieste. Previnilec sa snaží vykrútiť:

- Ja nelovím, ja učím plávať červíka.

Správca sa nedá:

- Pokutu zaplatíte aj tak, lebo ako vidím, červík nemá záchrannú vestu!

...

- Prečo si nervózny?

- Lebo chytám ryby.

- Ale ja som počula, že to upokojuje.

- To áno, ale nie bez rybárskeho listka.

Telefonovanie služobným mobilom...

Veľa funkcionárov a ďalších pracovníkov ministerstva obrany, u ktorých to odôvodňuje ich služobné zaradenie, využíva služobný mobilný telefón. Každý z nich má pridelený určitý limit, ktorý by síce nemal byť prekročený, ale v odôvodnených prípadoch sa aj prekročenie limitu v menšom rozsahu toleruje.

Medzi takýchto držiteľov služobného mobilu patrili aj mjr. Ján F. Organizačný odbor administratívno-hospodárskeho oddelenia MO SR mu na základe zmluvy o vypožičaní mobilného telefónu GSM pridelil služobný mobilný telefón zn. Nokia s prideleným programom 100 viac, spoločnosti Eurotel Bratislava, a.s. v období roku 2005. Tento však nevyužíval len v rámci plnenia služobných úloh, ale aj nad rámec oprávnenia a povoleného mesačného limitu. Major Ján F. sa ocitol medzi tými profesionálnymi vojakmi, ktorí mobilný telefón využívali aj na súkromné aktivity.

Na rozdiel od ostatných „hriešnikov“ mal však menovaný smolu v tom, že pridelený mesačný limit prekročil v takom rozsahu, že OS SR spôsobil škodu vo výške takmer 5 000,- Sk. Je len samozrejme, že túto záležitosť museli riešiť orgány činné v trestnom konaní, pretože menovaný naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu porušovania služobných povinností podľa § 288a ods. 1 Tr. zák., účinného do 31. decembra 2005.

Za uvedené konanie ho vojenský obvodový súd potom odsúdil k peňažnému trestu vo výmere 10 000,- Sk s tým, že ak by tento trest obžalovaný úmyselne zmaril, alebo nezaplátil, uložil mu náhradný trest odňatia slobody na 2 mesiace. Navyše ho zaviazal aj k náhrade spôsobenej škody Ozbrojeným silám SR.

Plk. JUDr. František KOVÁČ

Takmer zamrzol

Bol chladný decembrový večer. Vojaci základnej služby sa práve vracali z vychádzky. Mal som službu dozorného útvaru, keď zazvonil telefón. Podľa dohody, dozorný mi pri vchode zahlásil príchod dvoch vojakov, ktorí medzi sebou ťahali tretieho. Ten bol očividne opitý.

Všetci ma poznali ako nekompromisného dôstojníka, striktnie dodržiavajúceho predpisy. Mali predo mnou rešpekt. Ohlásená trojica neprichádzala. Začal som si zisťovať podrobnosti. Vychádzkové knižky boli kompletné. Dal som nastúpiť prápor na kontrolu prítomnosti. Samozrejme, jeden vojak chýbal. Všetci zatĺkali. Vonku riadne mrzlo. Chlapa nikde. Napokon dozorný roty prezradil, že ktosi sa pokúšal vyliezť na poschodie.

Dotyčného sme našli na balkóne prvého poschodia. Napriek neznesiteľnému mrazivému počasiu spal ako v perinke. Mal na sebe len nohavice, košelu a jednu topánku. Ostatné zvršky predal, aby bolo za čo piť. Ešte aj v tom mraze zapáchal krčmou. Pôvodne ho tam kamaráti nechali, nech sám vylezie hore na rotu. No bol tak znavený, že to nezvládol a zaspal. Cesta pijanov bola prezradená.

Podchladeného sme ho odviezli na ošetrovňu. Tam sa prebral a zrazu sa z neho vykľul silák. Horkokrvný Horehronec sa nám začal vyhrážať. „Vy, hlavy zelené!“, vykrikoval a pokúšal sa nás fyzicky napadnúť. Skončil na „záchytke“. Po studenej sprche ho čakala „zvieracia kazajka“. Až takto vyvrcholila falošná solidarita...

Dnes sú to už len spomienky. No aj také bývali predvianočné dni na útvaroch.

(S. M.)

VŠETKÝM ČITATEĽOM (DOKONČENIE V KRIŽOVKE)	Autor: Vojtech Kúkoľ hrdlo	rumunský peniaz	anglický astronóm (1819-1892)	bujný pekny kôň (expr.)	EČV okre- su Kež- marok	adaptive control for optimaliza- tion	Pomôcky: Aola, ita, salit, amt, Kimov	mučeník trpiteľ (kniž.)	sídlo na ostrove Guadal- canal	stará sa, dáva si záležať	irídium (zn.)	bývalý náčelník VVLŠ v Košiciach	urobil novým (nár.)	nakrmi
tlačidlo, gombík							druh spoloč. tanca							
							patriaci ite							
6														
zákruta (nár.)					bezcitná (kníž.)						vedúci šéf (hovor.)			
					st.zn.rus. televízorov						navlhčí slinou			
Pomôcky: TEMP, lo, Oca	napodo- benina	nem. predložka (s)				druh palmy (i žen.meno)				3				
		odlomený kúsok				erárny				spájal vysokou teplotou				
2									zelený nerast					
									keď, kým					
chemická značka tália			úrad po nem.				cit. trhania papieru					rímske číslo 51		
			pražský futbalista				nasledu- júce po 99					české muž. meno		
4				driek				5					rieka v Španielsku	skratka súhv. Plachty (Vela)
				ronenie (bás.)				Okresná voleb- ná komisia						
sibírska ryba					tranzitný tel. obvod				st. ruský atlét					
					iniciály Janovica				mesiac Jupitera					
1														
bodliakové rastliny (bot.)							hojdal, kolembal							

Ďalšie Mirage pre Indiu

India sa snaží vo veľkom rozšíriť svoje letectvo. Jedným z krokov je nákup 40 stíhačiek Mirage 2000 (na snímke). Desať strojov by malo pochádzať z Kataru, zvyšok z Francúzska.

Súčasnou plánu je aj urýchlenie výroby Su-30, modernizácia existujúcich MiG-29 a zavedenie ľahkého bojového lietadla Tejas do služby. Do roku 2009 by malo indické letectvo používať aj cvičné stroje BAE Hawk, lietadlá včasnej výstrahy (AWACS) Il-76 a tankery Il-78. Modernizáciou prejde aj 20 bojových lietadiel Jaguar.

Dôvodom takéhoto zbrojenia je fakt, že počet stíhacích jednotiek v krajine s miliardou obyvateľov poklesol na 39 perutí. Odveký nepriateľ Pakistan navyše chce nakúpiť ďalšie F-16. India doteraz od roku 1985 nakúpila 69 lietadiel Mirage 2000. Stroj má maximálnu rýchlosť Mach 2,2 a dolet 1480 km. Dostup je 18 000 metrov. Výzbroj tvoria dva kanóny kalibru 30 mm a na deviatich závesníkoch unesie 6,3 tony rakiet či bômb. Okrem Francúzska a Indie používajú Mirage 2000 Spojené arabské emiráty, Taiwan, Grécko, Egypt, Katar a Peru. Nedávno ich objednala aj Brazília.

Miroslav BARIČ

Foto Forca Aérea Brasileira

Zbierka na pomoc chorým deťom

Blíži sa obdobie Vianoc, keď si zvykneme darovať viac ľudského tepla. Týmto smerom sme sa rozhodli postupovať aj na misii ISAF v Afganistane. Zbierka pre detské oddelenie v Žiline a detské onkologické oddelenie v Banskej Bystrici vznikla po príchode do misie ISAF pred rokom - 5. decembra. Išlo už o tretiu zbierku, ktorú som zorganizoval pre slovenské deti. Prispelo do nej 41 z 57 slovenských ženistov, pôsobiacich medzi vyše päťtisíc vojakmi z rôznych krajín v Afganistane. Naši priatelia z iných armád vyzbierali 200 euro, naši ženisti 54 000 Sk. Sumu sme rozdělili na dve časti a odovzdali detskému oddeleniu v Žiline a detskému onkologickému oddeleniu v Banskej Bystrici.

rtm. Peter ANDREÁNSZKY

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 19,55 h.

Rozhlasová relácia **PLNÁ POĽNÁ**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nielen pre vojakov. Každý piatok sa na vás o 21,05 h tešia na najpočúvanejšej stanici **Rádio Slovensko** Miroslav Minár, Bernard Rožtecký a Petra Repková.

V áiení vojaci a obãianski
zamestnanci rezortu obrany,
vojenská dôchodcovia, ostatní
b valí kolegovia a všetci ktorí ch
zaujíma dianie v oblasti
bezpečnosti a obrany

úprimne Vám ěelám

preěítie %Eastných a veselých
Vianoc, v novom roku: veľa zdravia
minister obrany SR
Mgr. František

Pf 2007

